

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ORDRUP GYMNASIUM

3 · NOVEMBER

1873-1923

Min kære Kollega

Chr. Hansen Tybjerg

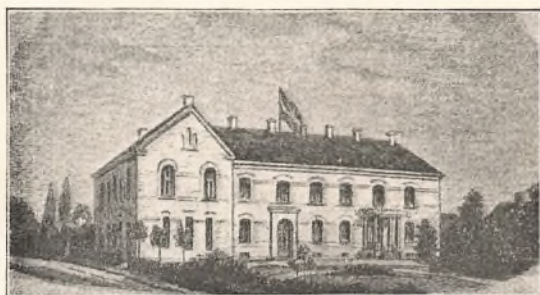
venstabeligt fra

P. A. Rasmussen.

ORDRUP GYMNASIUM

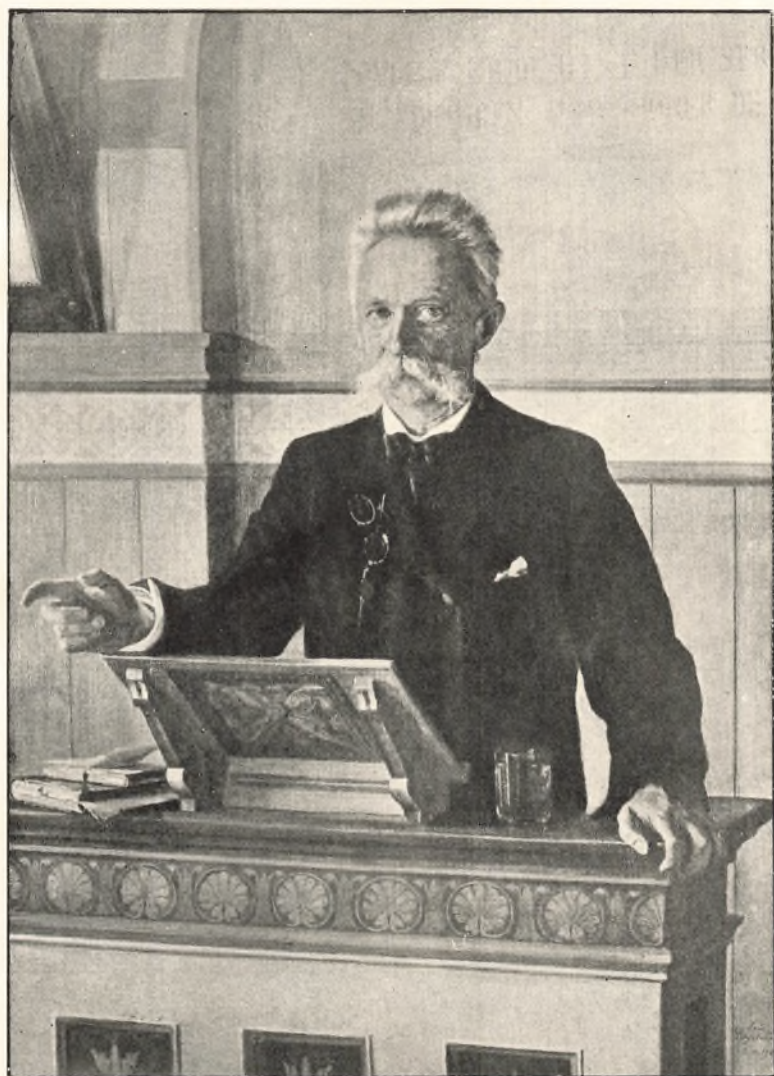
ORDRUP GYMNASIUM

3·NOVEMBER
1873 — 1923

DET HOFFENBERGSKE ETABL. — KØBENHAVN 1923

[Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.]

M. C. Frederiksen

*EN Aften silde er en Tur jeg gaaet
ad kendte Veje, hvor som Barn jeg gik,
og til min gamle Skole er jeg naaet,
hvor jeg som ung mit Præg for Livet fik.
Jeg gaar derind og ser de kendte Steder,
som mine egne Børn hver Dag betræder.*

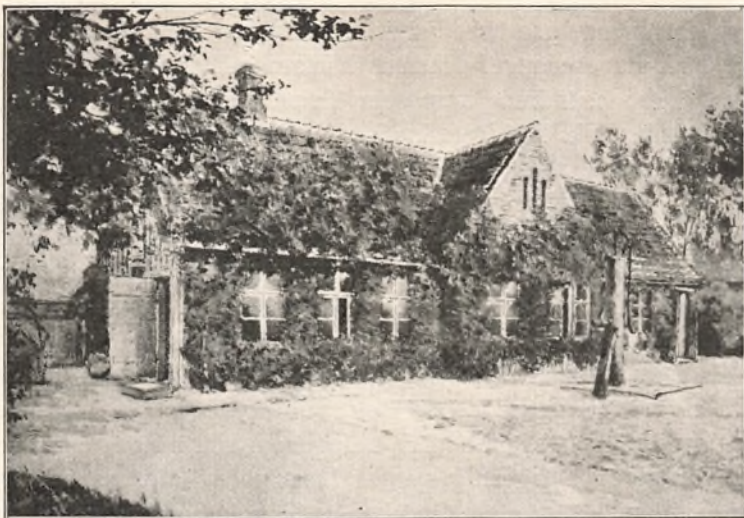
*Den Sten i Grunden, som min Fader lagde,
den Sten i Grunden, som jeg selv har lagt,
de Ord, min Fader dengang højt udsagde,
de Ord, jeg selv ved Lejlighed har sagt,
er der endnu; jeg Muren kan berøre,
og Ordene jeg tydeligt kan høre — —*

*Og mange andre Ord: et Brus af Stemmer
ombølger mig og gør mig næsten ør;
mit indre Øre tydeligt fornemmer
saa mangan Røst, jeg ofte hørte før,
en stærk og skøn, en anden hæs og rusten —
og Ejerne jeg ser: en rød, en anden gusten.*

*Een Røst dog over alle andre klinger,
til den er de kun Akkompagnement;
den højere og videre sig svinger,
og skifter stundom Tale om med Sang.
Og kun til den jeg lytter efterhaanden.
Hvorfor? Fordi i den er mest af Aanden.*

*Mest af den Aand, som bør i Skolen raade,
hvis den skal række sine rette Maal:
at løse ikke just hver jordisk Gaade,
men huske paa, at Karakterens Staal
bli'r hærdet ved et Spil af mange Kræfter.
Den rette Blanding bør den hige efter.*

*Et gammelt Ord fremstiger i mit Minde:
»De gode Tanker kan jo ikke dø,
før endnu bedre Tanker man kan finde,
som frem er spiret af de førstes Frø.«
Det Ord, det gør mig tryg; jeg hjem mon vandre.
Den ene Røst besejre vil de andre.*

DEN FØRSTE TID

»Mit dem Kleinen fängt man an,
mit dem Grossen endet man.«

DEN 3. November er vor Skoles Fødselsdag. Det ved alle, der har været knyttet til »Ordrup Gymnasium«, eller som dets første Navn lød: »Ordrup Opdragelses- og Undervisningsanstalt«. Skolen begyndte under de beskedneste Former, man kan tænke sig. Lærpersonalet var een Mand, og Eleverne var lige saa mange. Læreren var cand. phil. Hans Chr. Frederiksen — af Børnene kaldet Friser — og Eleven hed Helmuth Schøller.

Men før vi giver os i Lag med Skolens Historie, vil det vel være paa sin Plads at se lidt paa dens Forhistorie — med andre Ord dens Leders Liv, før han grundlagde Skolen, og hans Forudsætninger for at lede et saadant Foretagende. — Som ungt Menneske gik Friser, der var Søn af Høker Lars Frederiksen og Jensine Frederiksen, født Hansen, paa den polytekniske Lærestanstalt for at uddanne sig til Ingeniør; men samtidig hørte han Forelæsninger over Litteraturhistorie og Æstetik hos Carsten Hauch og Forelæsninger over Filosofi og Filosofiens Historie hos Brøchner og Rasmus Nielsen. Særlig ivrigt drev han Stu-

diet af Filosofiens Historie. Han var i den Tid som saa mange unge en søgende paa flere Felter. Student var han ikke; det blev han først noget senere. Rasmus Nielsen paavirkede ham stærkest; Friser beundrede ham som Taler, særlig stærkt betoges han af hans Taler ved Reformationsfesten ved Universitetet. Han lærte det meste af dem udenad og fremsagde dem i Ensomhed for sig selv. Jævnaldrende Omgangsfæller havde han saa godt som ikke; den eneste, han talte noget videre med om de Ting, der interesserede ham, var A. D. Jørgensen, der studerede sammen med ham paa Lærestalten; ham var det ogsaa, der gav Stødet til, at Friser hørte Forelæsninger paa Universitetet. — En Dag fik saa Friser fat paa Kierkegaards »Enten — Eller«.

Medens han læste denne Bog, var det, som om alt andet fortonede eller forsvandt. Den betog ham saa mægtigt, at han var ved at blive legemlig syg af Læsningen. Medens han før den Tid havde søgt efter Gud baade i den lutherske og den katolske Kirke — uden dog at finde frem til ham noget af Stederne — og hans Tanker havde kredset om Gud og Gudsforholdet og søgt ham ad mange andre Veje og paa mange Maader, var det nu, som om Gud selv mødte ham i Bogen — især betog det sidste Stykke af Bogen ham: »Det *opbyggelige*, der ligger i den Tanke, at mod Gud have vi *altid* Uret.«

Efterhaanden læste han saa den ene af Søren Kierkegaards Bøger efter den anden. Ved Siden af »Enten — Eller« var »Til Selvprøvelse« den af dem, han hyppigst vendte tilbage til.

Denne Periode gav en Vending i hans Liv. Hans Tanker arbejdede saa stærkt, især Tanken om Livets og Dødens Alvor, at det var, som om hans Ungdom og Ungdomsglæde forlod ham. Hans Moder blev alvorligt bekymret for ham og søgte at gemme Kierkegaards Bøger for ham, men forgæves. Det er om denne Tid, Friser senere har skrevet:

»Der sidder en Yngling i Nattens Stund tavs over Bogen bøjet.«

Sammen med Søren Kierkegaard var han ude paa de 70,000 Favnes Dyb, hvor Loddet ikke naar Bund, hvor Skummet staar om Boven, og Bølgerne skyller over Fartøjet. Han lærte i denne Tid at se det enkelte Menneske som Eneren, baade over for Verden og over for Gud. — Sikkert har denne Tid bidraget sit til, at en af Siderne ved Friser kom stærkt frem: det at se, at

hvert enkelt Menneske, stort eller lille, gammelt eller ungt, er noget for sig, er en Ener. Dette blev han senere som Lærer og Skolebestyrer ikke træt af at betone, som han da ogsaa har betonet det i sine Skrifter: »Hvert Barn er noget for sig, hvert Barn skal tages paa sin Maade; der er ved enhver et Sted, hvor man kan faa fat; det gælder blot om at finde det.« —

Det uniforme, det ensartede, det autoriserede laa aldrig for ham, og heri styrkedes han ved Studiet af Kierkegaard.

Samtidig søgte han ogsaa Gud ad andre Veje. Han gik til kristelige Møder baade her og der; paa Fælleden gik han f. Eks. hver Søndag Eftermiddag og hørte paa en »Missionær«, der prædikede for de forskellige — mest forhutlede Stakler — der færedes der; men stadig var det dog, som der manglede noget. Han var ikke kommet i et personligt Forhold til Gud; han havde ikke overgivet sig til ham; han havde ikke fundet ham. Han anede ham, skimtede ham, følte, at han var der, længtes efter ham, følte, at han maatte have ham med sig og give sig ind under hans Varetægt, om Livet skulde blive det for ham, som han ønskede og ventede; men der manglede noget, han kunde ikke give sig helt hen; det afgørende Øjeblik var ikke kommet.

— — Imidlertid var Friser bleven Lærer ved Schneekloths Skole. Her traf han en ung Mand paa sin egen Alder, som ogsaa var Lærer der. Friser har hverken mundtligt eller skriftligt meddelt mig, hvem det var; men jeg formoder, at det var den senere Pastor Wamberg. Jeg ved, at han stod ham nær i den Tid og var Lærer ved Schneekloths Skole samtidig med Friser. Vennen var Lærer i gamle Sprog, Friser i Matematik og Fysik. Friser ønskede at tage Artium, og Vennen blev hans Lærer i Græsk og Latin. — De kom i et tnderligt Venskabsforhold til hinanden, og naar de var færdige med Sprogundervisningen, drøftede de naturligtvis alt mellem Himmel og Jord. — —

Efterhaanden blev det mere og mere religiøse Emner, deres Samtaler drejede sig om, snart i Tilslutning til Bibelord, snart til Digterværker som Henrik Ibsens »Brand« eller noget af Søren Kierkegaard. Grundtvig drøftede de dog aldrig; ham havde de endnu ikke opdaget.

Det var i Ordrup Skoles første Aar, især gennem Samtaler og Omgang med Forstander Godfred Rode paa »Skovgaard« og Cand. theol. Sørensen sammesteds og senere Carl Christensen,

at Friser ret fik Øje paa Grundtvig og for hans Betydning for vor Ungdom og dens Oplærelse og Opdragelse.

Vennen var skønt yngre end Friser paa mange Punkter forud for ham, og da især paa eet afgørende Punkt var han klar: han vidste, han var Guds Barn. Saa skete det engang, efter at de havde gaaet langt og længe, at Vennen standsede, saa Friser ind i Øjnene og sagde: »Alle Mennesker er Guds Ejendom; — du ogsaa; alt i dig er hans.«

Friser forsøgte en Indvending, men det havde ingen rigtig Art.

Vennen gentog sine Ord, trykkede Frisers Haand og gik.

Næste Dag søgte Friser Vennen, men traf ham ikke. Rolig kunde han ikke være, saa gav han sig til at gaa. Han gik og gik — nordpaa — ad Veje, hvor han ellers ikke kom. Han naaede en Skov, Ordrup Krat, og derinde gik han rundt og rundt, talende højt med sig selv. »Er jeg Guds Ejendom? Vil jeg tilhøre ham? Skal han have alt, ogsaa min Villie? — Og endelig kom Svaret: »Ja, jeg vil, jeg vil.« Han kastede sig ned paa Knæ, og her gav han Gud sit Hjerte — for Tid og Evighed. Og fra den Tid fik Friser Ro paa sig, ikke saadan at forstaa, at han var klar paa alt, som saa mange tror at være det; saa vidt naaede han aldrig; men han havde givet sig til Gud og faaet Fred.

Det var ved den lille Sø, som ligger i Ordrup Krat lige inden for Skovbrynet nær ved Ordrup Gymnasiums nuværende Rektor-bolig. Friser har selv vist mig Stedet engang, da jeg var kommet til ham med mine Tvivl, og vi havde vandret rundt i den samme Skov.

Og nu begyndte der en lykkelig Tid. Som omtalt var Friser imidlertid — 1860 — bleven Lærer hos Schneekloth og var glad ved sin Gerning. Han siger selv om Skolen, at der var »Liv og Lys, Begejstring og Glæde, Tanker og Opgaver. Schneekloth pegede paa saa meget af det, der senere har arbejdet sig frem. Lærermøderne var Fester«. Og han siger endvidere de Ord om sin Skolebestyrer, der er ganske, som om de kunde være sagt af en af os, der senere blev Lærere under Fr.: »Kravene var store, til Tider, syntes vi, næsten for store; men han var aldrig nogen Hindring for os, naar det gjaldt Dygtiggørelsen til Skolegerningen. *Og hvad der gjorde Samlivet med ham saa dragende for os unge, det var hans idelig søgende og kæmpende Sjæl. De unge kan jo ikke med dem, der er »færdige«, afklarede og for-*

benede. Og han stod hele sit Liv søgende ved vor Side. — Men dog var han vor Mester, der havde sine Valpladser, Sejrvindinger og Erobringstog, han altid var ude paa. *Skolegerningen var for ham den betydeligste af al menneskelig Gerning; derfor kunde den især blive det samme for os andre.*«

Samtidig med at Fr. underviste paa Schneekloths Skole, sørgede han ogsaa for sin videre Uddannelse. Han blev Student og cand. phil.; han læste desuden meget andet, især Tysk og Svensk. Han fulgte med i Litteraturen og var en flittig Teatergænger. Poesien og Litteraturen havde allerede fra Barn draget ham og vedblev dermed. Men først og sidst var det dog selve Skolegerningen, det at leve med Børn, især de mindre, der fyldte hans Tid. En af de første Bøger, Friser læste som Barn, hed »Bed og arbejd« og handlede om Pestalozzi. Denne Bog indgav ham allerede dengang Interesse for denne Mand og hans Tanker, og han beskæftigede sig nu som voksen ivrigt med Studiet heraf, hvori han ogsaa støttedes af Schneekloth.

Paa samme Tid havde Friser forlovet sig med Fanny Hansen, der senere som hans Hustru var kendt under Navnet »Mor Fanny«. Den 21. Oktober 1870 blev de gift og var hinanden hele Livet igennem til Glæde og Støtte. Hun var en mere rolig og praktisk Natur end han; hun var ikke af de fremtrædende og højtalende; men hun var vist netop den Hustru, han skulde have for ikke at kuldsejle.

Da Friser var bleven gift, arbejdede han endnu stærkere end før. 6 Timer daglig underviste han paa Skolen; om Eftermiddagen og Aftenen gav han Privattimer; desuden redigerede han »Illustreret Børneblad« og skrev de fleste af Historierne og Digtene selv. Samtidig vedblev han at uddanne sig paa flere Omraader, og alt dette var mere, end han kunde taale. Det endte med, at han blev meget alvorligt syg, ja, brød helt sammen. En tilkaldt Specialist erklærede, at han ikke fremtidig vilde kunne komme til at udføre noget som helst aandeligt Arbejde, der krævede Anstrengelse. Skolegerning vilde der aldrig mere kunne være Tale om. For at komme nogenlunde paa ret Køl maatte han trække sig helt tilbage fra Arbejdet, fra Familien, fra de kendte Steder og den vante Omgang.

Saa rejste han med sin Søster — »Faster«, som hun senere blev kaldt i Skolen — til saksisk Svejts. Da han rejste, var han

og »Mor Fanny« belavede paa ikke mere at faa hinanden at se.

Det gik imidlertid ikke saa slemt, som Præsten prækede. Inden et Aar var gaaet, var Friser kommet sig baade legemligt og aandeligt, Livsmødet var vendt tilbage; han kunde tænke paa at vende hjem og igen tage Kampen op med Livet.

— — —

Han kom saa hjem igen. Krisen var overstaet, men hvad nu! Det gærede og sydede stadig i Sjælen. Meget var der tænkt over, noget var gennemtænkt og klaret, men meget var dog ikke helt i Orden. Efterhaanden kom han da til det Resultat af sine Overvejelser: »Jeg maa selv have en Skole, hvor jeg kan raade og føre mine Tanker og Ideer frem, uafhængig af andre, uden at skulle slaa af paa Kravene, saadan som de for mig staar som de eneste rette og ufravigelige.«

— — —

Og saa tog Friser atter til sin gamle Ven og Læremester Schneekloth. De talte længe sammen, og Schneekloth bestyrkede ham i at faa noget for sig selv. Det maatte selvfølgelig begynde smaat; at overtage noget, som var i Gang, var jo umuligt. Der vilde gamle Ideer og gammel Vane træde hindrende i Vejen for at føre det frem, som skulde frem. I Ordrup havde Schneekloth en Villa, som Friser foreløbig kunde laane, og en skønne Dag ruller Friser og »Mor Fanny« med en Vogn ud til Ordrup for at bese Villaen. Den blev beset og grundigt gennemgaaet. Foruden Forhuset var der et Baghus med Strygestue. Der var ogsaa en dejlig Have med Frugttræer og Frugtbuske, Roser, Græsplæne o. m. a. — Nu var Skolehuset der, det var nemlig Baghuset, medens Forhuset var Hjemmet, hvor Familien og fremtidige Fosterbørn skulde bo. Nu gjaldt det blot om at faa Elever.

Det begyndte, som allerede omtalt, med een Elev (d. 3. November 1873).

Mindre kunde det jo ikke godt være. Det maa paa en Maade have været dejlige Dage for de to: Læreren og Eleven; men en usikker Fremtid var det unægtelig for den første af dem.

Men Haabet beskæmmer ingen, og Haab og Tro var der i Friser og en brændende Kærlighed til Gerningen. Og Haabet holdt ud, Troen blev fastere, og Kærligheden tog aldrig af. Lige til Friser som 80-aarig døde, var hans Kærlighed til Skolegerning, til Oplysning og Udvikling lige stor, lige stærk og ren. Hans pædagogiske Erfaring, Interesser og Tanker udvikledes.

Skolen i 1882.

selvfølgelig, efterhaanden som han fik flere Elever og mere Indsigt; men det, som han een Gang havde erkendt som det rette Princip i al Opdragervirksomhed: »det gælder om at føre det enkelte Barn frem, at uddanne det efter dets Evner, Ejendommelighed og indre Betingelser uden at gøre Vold paa Barnet« — det holdt han ved til det sidste.

— — Naa, der kom flere Elever; inden ret lang Tid var der to, og efter et Par Aars Forløb var der blevet syv ud af det. Der maatte snart i Tilslutning til den oprindelige ene Skolestue skaffes mere Plads ved Opførelsen af et Skolehus, der rummede to store Klasseværelser og en Forstue, saaledes at Skolen nu havde tre Klasseværelser. 1879, da der første Gang blev udsendt Meddelelser om »Ordrup højere Skole og Opdragelsesanstalt«, som den nu blev kaldt, var der 25 Elever og 4 Lærere. Af Eleverne boede de ti paa Skolen.

1881 er der 44 Elever og 6 Lærere.

Den 22. December 1881 fik vi vor første Fane, den gamle Fane paa Skolen. Vi Børn havde sparet sammen til den, og ved Afslutningen blev den overrakt Friser, og en Sang af en af Eleverne, Heinrich Martens, blev afsunget. I den blev for første Gang udtalt Ordet »Menighed« om vort lille Samfund, hvad der glædede Friser meget. At faa Lov til ved Lejlighed at bære denne Fane var den største Ære, nogen af os kunde opnaa, især regnedes det højt at blive udvalgt til ved Translokationen at staa ved Talerstolen med den.

1883 er Elevantallet 65, medens Antallet af Lærere er uforandret. Det begyndte nu at knibe med Pladsen, ja saa stærkt, at Undervisningen for en stor Del maatte finde Sted i Frisers og Lærernes private Værelser og om Sommeren ofte i fri Luft, i Gaarden eller paa Legepladsen.

I dette Aar indtræffer saa en af de store Begivenheder i Skolens Historie: den nye Skole bliver opført og indviet, den Skolebygning, hvoraf en Del endnu staar ud imod Kirkevej og danner Grundlaget for den mægtige Bygning, der nu rummer »Ordrup Gymnasium«.

Den gamle Skole havde som sagt i nogen Tid vist sig at være for lille. En Kreds af Forældre og Venner af Skolen havde sammen med Friser drøftet Stillingen og var kommet til det Resultat, at der maatte gøres Udveje for en større Skole. At bygge til den gamle kunde ikke hjælpe, det maatte være en ny og —

efter Forholdene dengang — stor Skole. Der blev skaffet Midler til Opførelsen af Skolen — Hovedparten var Frisers Fædrenerarv, Grunden — 11,000 Kvadratalen — blev købt af daværende Sognefoged, Kammerraad Vilhelm Nielsen der, hvor Skolen endnu ligger, og Grunden blev gravet.

Den 21. April 1883 blev Grundstenen lagt af Pastor Hohlenberg.

Først blev følgende Sang af Carl Christensen sunget:

Hør os, Fader i det høje,
vil du ned til os dig bøje,
drage Hjertet op til dig!
Som du bærer hele Livet,
bær den Dag, du nu har givet;
hjælp, at vi dig glemmer ej,
vær os Sandhed, Liv og Vej!

Blomsten med sit lyse Øje
løfter frit sig mod det høje,
maa sin Rod i Jord dog slaa;
og det høje Træ i Skoven,
som sig hvælver vidt foroven,
maa dog fast i Jorden staa,
skal det ej i Storm forgaa.

Hvad der skal i Livet bære,
det maa sænkes dybt og være
gemt med Gud i Hjertets Vraa;
hvad kun Døgnværk er, maa knækkes,
men Guds Værk ej ødelægges;
ej den Bygning kan forgaa,
som tør frit paa »Klippen« staa.

Saadan med det Hus, vi bygge:
Skal i det vi fange Lykke,
skal det værne Livets Sag,
da den Grundsten, som skal bære,
lægges maa til Herrens Ære;
da skal vist med Fryd en Dag
Kransen hejses paa dets Tag.

Dernæst talte Pastor Hohlenberg og sluttede med at oplæse følgende Dokument, der sammen med nogle Skolemeddelelser og

Sange blev lagt i en lille Blykasse, som skulde nedlægges under Grundstenen:

»Den Bygning, som her skal rejses paa Danmarks Jord ved Siden af Ordrup Kirke i Gjentofte Sogn, lægges Grundstenen til i Dag

den 21. April 1883

af Ove Hohlenberg, Præst ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn. — Den opføres af *Hans Chr. Frederiksen*, hvis Bedsteforældre var bosiddende i Ordrup; der er ogsaa hans Moder født; der færdedes han selv ofte som Barn; derfra hjemførte han sin Brud, Fanny Hansen, den 21. Oktober 1870; der er seks af hans Børn fødte; og der begyndte han som Mand den 3. Novbr. 1873 sin selvstændige Virksomhed i Livet som Opdrager og Lærer inden for de Mure, der nu ikke længer kan rumme den voksende Gjer-ning.

Den, der aabnede Børnenes Verden for ham, var nys afdøde Professor *Hans Schneekloth*; men man nævner som sine ypperste, vigtigste og nærmeste Vejledere *Børnene selv*, der aldrig slap ham, og hvis Krav det blev ham en stedse inderligere Livs-sag at fyldestgjøre. Hvor meget han end skylder mange store, særlig de romantiske Digtene, samt senere Kierkegaard og Grundtvig, kan han dog ikke regne sig til noget andet Parti end Børnenes; og hvor taknemmelig han end tænker paa mangan en støttende, oplysende og vejledende Paavirkning fra andre, er det dog hos Børnene alene, han har fundet og lært sin Livsgjer-nings Grundtanke: at

Hjemmet er alt Menneskelivs Begyndelse,
og at

i Hjemmet skal Barnelivet hente sin bedste Næring.

Paa denne Grundtanke er hans Skolegerning bygget; denne Grundtanke har givet Skolen sin Plads tæt ved Hjemmets Arne og givet Fædrene og Mødrene Plads ved deres Børns Side indenfor Skolens Vægge, for at unge og gamle i Fællesskab kan lære at elske *Livet i Hjemmet, Livet i vort Folk og Livet i Gud*. Denne Tanke skal med dette Papir nedlægges i Skolebygningens Grund; thi ligesom Murene bæres af Grunden, skal denne Tanke bære Skolens aandelige Værk.

Denne store Bygning havde ikke kunnet rejses uden manges Tilslutning. Arbejde og Forarbejde baade i Løndom og aaben-

bart; mange — baade nulevendes og afdødes Navne — er ristede i dens Mure. Følgende Navne skal særlig gemmes under Grundstenen:

Lars Frederiksen,	}	Forstanderens Forældre.
Jensine Frederiksen,		
Caroline Frederiksen,		Forstanderens Søster.
Fanny Frederiksen,		Forstanderens Hustru.
Ove Höhlenberg,	}	Skolens Lærere.
Carl Christensen,		
Ida Olsen,		
Alfred Tommerup,		
Hjalmar Høgsbro,		
Johannes Martens,		
Eduard Pfeiffer,		
Hans Peter Rasmussen,		
Marie Eigaard,		
Harald Wamberg,		
Søren Sørensen og		
Ludvig Knudsen, Husets Bygmester.		

Saa bringer vi Gud og Faderen Tak for, hvad vi har faaet Lykke til at begynde, Tak for Troen paa, at Fuldendelsens Kraft lever i alt, hvad der begyndes i Gud, Tak for alle Ting i Vorherres Jesu Kristi Navn!«

Af ovennævnte var Martens, Pfeiffer og H. P. Rasmussen Forældre til Skoleelever i Skolen, Marie Eigaard var Fru Frederiksens Plejemoder, Wamberg var Frisers Ungdomsven, senere Præst i Brønshøj, Søren Sørensen var i sin Tid Lærer ved Skolen og paa Skovgaard Højskole hos Godfred Rode, senere Præst. Husets Bygmester er den endnu levende Professor Arkitekt Ludvig Knudsen. Af de øvrige nævnte lever endnu Lærer Hjalmar Høgsbro.

Da Grundstenen var lagt, blev der atter sunget og talt, og mange af Venerne og Forældrene lagde hver sin Sten i Muren.

Den Sang, der blev afsunget, umiddelbart før de gjorde det, lød saaledes:

Se, af Muldet Liv frembryder,
 Tanker op af Grunden skyder,
 Muren stiger
 frem og siger,

hvad i Løn vi tænkte paa.
 Vi var mange om at samle,
 det var baade unge, gamle;
 mest af Lykke
 til at bygge
 fik dog vist Vorherres smaa.

Tankens dybe Liv sig dulgte,
 stille støtted vi og fulgte,
 hvad os givet
 blev af Livet
 inden for den gamle Mur.
 Vi vil vise nu, vi ere
 rede til en Sten at bære,
 som skal smykke,
 give Lykke
 til de unge, vi har kær.

Det forekom os Børn meget højtideligt. Jeg har Indtryk af, at Grundstensnedlæggelsen for os stod som noget langt betydningsfuldere og festligere end den senere Indvielse, der fandt Sted 3. Novbr. samme Aar; men det kom maaske af, at Grundstensnedlæggelsen kom først. Da Huset blev indviet, var vi ligesom mere vante til noget saadant.

Men inden d. 3. Novbr. var der meget at gøre med Hus og Have. Der var ikke Raad til at engagere fremmed Hjælp til Planeringsarbejder og Haveanlæg. Skolens Lærere, især den praktiske Carl Christensen og Hjalmar Høgsbro, der var Gartner, før han blev Lærer, udførte med de større Børns Hjælp næsten alt dette Arbejde. Vi Børn tog med Liv og Lyst Del deri. Det Aar blev der ikke leget saa meget som ellers. Vi havde travlt paa den nye Skoles Grund med at planere, grave Sten op — den store Sten paa Højen er gravet ud af Grunden af Lærere og Elever; der blev plantet Træer og sat Stakit. Vi havde alle nok at gøre, og den, der fik udrettet mest en Dag, var umaadelig stolt af det, naar han fik Ros for sit Arbejde.

Forældrene gjorde ogsaa meget; en gav en Nøddeallé — senere kendt under Navnet Filosofgangen, en anden en Række Lindetræer, en tredie Graner, andre gav Skoleklokken, Skoleuret, Ringeapparater, Udsmykning bl. a. af Festsalen, Skolens nye Flag, et Flygel o. s. v. Begejstringen for den nye Skole og Offerviljen var store. Det blev baade en smuk Skole og et smukt Anlæg, der kom ud af det, og vi, der var vant til den

gamle Skole, syntes, det var umaadelig flot og stort alt sammen, kun var Træerne i Haven naturligvis smaa. Smuk var den nye Skole ogsaa, som det kan ses af Billedet; men saa stor, som den forekom os dengang, forekommer den jo ikke nu, da den store Kæmpeborg har rejst sig over og om den. Og har det end givet et Stik i Hjertet, hver Gang vi fra den gamle Tid saa noget af det gamle svinde og andet komme i Stedet, saa er der jo dog endnu noget tilbage fra den Tid, hvortil vi kan knytte vore Erindringer og Minder. Den blaa Sal f. Eks., vor daværende Festsal, er der jo da endnu, om end store og lille Østlige, Nordlige, Vestlige, Mesterlektionen og de andre gamle Klasseværelser er forsvundne sammen med Kvistene, hvor flere af os har levet saa stor en Del af vort Liv og haft saa mange glade Timer; ja og Flagbatteriet ikke at forglemme, det Sted paa Taget, hvor C. C. den 3. Novbr. 1883 hejsede Skolens nye Flag og sagde til Friser, der stod og saa paa det: »Under dette Tegn skal du sejre!«

Hans Spaadom slog til, om end der var Tider, da det kneb.

Ved selve Indvielsen talte først Arkitekt Knudsen, der gjorde Rede for Arbejdet, Gaverne m. m. og takkede Haandværkerne, Friser og Forældrene. Da han dernæst havde afleveret Skolen til Friser og dertil i smukke og følte Ord havde knyttet sine gode Ønsker for Fremtiden, holdt Dr. phil. & theol. Kalkar Indvielsestalen, hvori han blandt andet udtalte følgende:

»Det er en Ære for vort Land og en Ros for vor Tid og en Frugt af en god Aand, at man ved Siden af Sogneskolen hist og her ad Frivillighedens Vej rejser andre Skoler, i hvilke man vil prøve sine Kræfter paa en noget ubunden Vis. Nu ved vi vel, at der ogsaa blandt os er indsigtfulde Mænd, der ikke med Frimodighed kan se paa, hvad man hist og her forsøger paa Undervisningens Omraade; vi nægter det heller ikke, at der paa dette Omraade ogsaa lader sig se Misbrug og Misvisninger, hvilke ingen besindig Ven af Ungdommen kan billige eller forsvare. Men Sagen selv: den *Frivillighed*, der ikke skyr at bringe Ofre for at fremme det gode, den friske, frejdige *Kamp* imod Hindringer og Vanskeligheder, der er uadskillelige fra enhver selvstændig Bestræbelse, den utrættelige *Omhu* for at finde de rette Maader og Midler til at dygtiggøre Ungdommen — og alt dette er paa mangt et Sted den nyvakte kristelige Friskoles Præg — sandelig, dette er udgaaet fra en god Aand, hvilken ikke

bør dæmpes, men tværtimod næres, støttes og vejledes. Ogsaa her er det Aanden, der levendegør, og *enhver Frihedsstræben er ikke Selvraadighed*«.

Dernæst talte Friser, der især takkede sin Moder for, at han var naaet saa vidt. Da han havde talt med hende om at bygge den nye Skole, hvad der var et stort og voveligt Værk at give sig i Lag med paa de Tider og under de daværende Forhold (Fr. laa stadig i Krig med Autoriteterne, bl. a. p. Grund af Religionsundervisningen), havde hun hentet en lille rødmalet Kasse frem og vist ham den med de Ord: »Da jeg som fjortenaarig drog bort fra mit Hjem for at tjene mit Brød blandt fremmede, var den lille Kasse med dens ringe Indhold alt, hvad jeg kunde kalde mit. Og jeg er ved Guds Hjælp kommet frem, og alt er gaaet godt. Styr du kun dristig ud, min Dreng, du har mange med dig, og Gud hjælper dig nok.«

I sin Tale kom han bl. a. ind paa at sammenligne Opdragerens Gerning med den hellige Kristoffers. Han bør altid være rede, naar Barnet kalder, ved Dag eller Nat, til at hjælpe Barnet over de stride Strømme. Han sluttede: »Saa tager jeg da imod Huset af Vorherres Haand; vil han ikke eje det som sit, da tør jeg ikke eje det som mit. Gid saa de Forældre, der løfter deres Barn op paa mine Skuldre, for at jeg skal bære det over Strømmen for dem, vil lade mig bære det, som jeg føler, jeg kan bedst; jeg skal med Guds Hjælp nok komme over, om det end bliver sværere, jo længere jeg vandrer, blot jeg maa vandre, som jeg kan. Maatte saa den store Mester meldes, naar som Dørvagt i *hans* Hus vi staa!«

Derefter talte Pastor Hohlenberg og endelig Grosserer Johannes Martens, der lagde os Børn paa Sinde, at denne Skole var bygget for vor Skyld, og at vore Forældres Ære laa i vore Hænder og blev bedst værnet ved, at vi med Flid og Alvor arbejdede i vor Skole.

Af de Sange, der var blevet forfattet og blev afsunget i Dagens Anledning, var den fra Børnene naturligvis den, vi især lagde Mærke til; den var talt lige ud af vort Hjerte. Da den paa en Maade belyser noget af vort Liv i Skolen, aftrykkes den her.

— Nu flytter vi til den røde Gaard;
men gamle Venner i Døren staar
og byder os glade velkommen.

Vi slipper ikke for Gloser fri,
men faar vel ogsaa lidt »Bondekrig«
og Kampgny fra Hjørungavaagen.

Men gem os ej bag den røde Mur;
vi elsker stadig en Røvertur,
en Fart i de grønne Lunde.

Og er end Trappen bekvem og bred,
vi stormer gerne dog op og ned
ad Skrænten i Dyrehaven.

Saa gløder Kinden og Øjet ler,
og mere glad da vi mødes her
og hilser jer som vore Venner.

I det store og hele gik Livet i den nye Skole i den samme Skure som i den gamle. Naturligvis forandredes efterhaanden saa et, saa et andet, ligesom der kom nyt til.

I 1886 begyndte vi saaledes paa Boldspillet. Idræt var vi ikke ukendte med. Der var ikke mange, der kunde svømme bedre eller styre en Slæde, løbe, springe eller eksersere bedre end vi. Det var Cand. jur. Raaschou, der satte os ind i Fodbold og Cricket, og vi greb til med Begejstring. Det var fra Begyndelsen ikke Skolens Boldklub; den hed Charlottenlund Bkl., og der var adskillige Medlemmer uden for Skolen, men vi stillede et stort Kontingent. Da Cand. Raaschou rejste til Kina, blev jeg Formand for Boldklubben, og Aaret efter igen stiftede vi saa vor egen Boldklub. Vi kæmpede efter den Tid gerne en Gang hvert Aar med Birkerød Kostskoles Boldklub skiftevis i Birkerød og i Ordrup og ligeledes med skiftende Held. Ogsaa St. Andreas Kollegiet og flere andre Klubber havde vi adskillige Kampe med baade i Fodbold og Cricket. Det var for Resten pudsigt at se, hvorledes Friser tog det, naar vi tabte. I Begyndelsen vandt vi; men selvfølgelig kom den Dag, da vi tabte; man kan ikke altid være det bedste Hold. Han var som et Barn; han blev helt syg, og hans Humør gik meget langt ned; vi fik at vide, at hvis vi vilde have Lov til at blive ved at spille Bold, maatte og skulde vi vinde hver Gang, hvad vi jo ikke godt kunde forpligte os til. Naa, vi fik da ogsaa Lov til at vedblive

Skolen i 1888.

med at spille Bold, selv om vi tabte en Kamp en Gang imellem. — Senere igen blev der taget flere Idrætsgrene ind under Skolen under daværende Løjtnant, nu Kaptajn Holger Nielsens Ledelse, og i lang Tid indtog vi en smuk Plads paa Skoleidrættens Omraade.

1887 indførtes Sløjd ved Skolen, dog ikke som tvungent, men som frivilligt Fag, og samme Aar gik Skolen over til at blive en Eksamensskole uden dog derfor at miste sit gamle Præg. Der var efterhaanden flere, der tog Eksamen som Privatister, og der var stadig flere Forældre, der syntes, at det var uheldigt, at deres Børn ikke kunde tage Eksamen ved Skolen. Klassernes Rammer, der hidtil havde været ret bevægelige, blev da fæstnet noget mere og Eleverne fordelt mere bestemt end hidtil. 1888 blev 4. Klasses Hovedeksamen taget ved selve Skolen af fem Elever, og Aaret efter tog to Elever Studentereksamen, medens fire tog Almindelig Forberedelseseksamen. Efter den Tid har der regelmæssigt hvert Aar været afholdt Afgangseksaminer ved Skolen. Der var i Aaret 1888 82 Elever i Skolen, og de blev fordelt i 10 Klasser og undervist af 12 Lærere. Friser spandt sikkert ikke Guld ved selve Skolen den Gang, men Fosterbørnene bødede noget herpaa, ligesom ogsaa det, at Autoriteterne stillede sig mere velvilligt, end de hidtil havde gjort, hjalp til at holde Skolen oppe. Skolen fik nu Tilskud baade fra Stat, Amt og Kommune, ligesom ogsaa enkelte Personer gav Bidrag til Fripladser.

Paa denne Tid stiftede de ældre Elever »*Ordrup Latin- og Realskoles Ungdomsforening*«, der hver Uge holdt Sammenkomst paa Skolen enten til Foredrag eller Oplæsning. Naar det var forbi, spilledes der Skak eller Dam eller diskuteredes. De ældre Elever havde Lov til at ryge Pibe ved denne Lejlighed, og der blev afholdt mange ivrige Diskussioner i Røg og Damp. Desværre er vor Protokol fra dengang paa en eller anden Maade forsvunden; men jeg husker dog, at vi havde mange gode Foredrag af forskellige baade stedlige og fremmede Foredragsholdere. Havde vi ingen fremmede, tog vi selv fat; vi var med i alt, baade litterære og politiske Rørelser o. a. m. Af og til kunde Bølgerne gaa højt i Diskussionen, uden dog nogen Sinde at gaa over Grænsen. Til Tider havde vi ogsaa musikalske Aftener — ved en af disse sang Kammersanger Simonsen — ligesom det hændte, at vi holdt Fest med Bal eller Komædie. — Friser

Skolen i 1890.

var meget loyal overfor vor Forening. Selvfølgelig maatte vi ikke deltage i Aftenen uden at have lært Lektierne, og der holdtes strengt over, at kun de ældste maatte ryge, ligesom vi skulde holde op til en bestemt Tid — En Gang var der noget i Vejen, og der var Tale om, at Friser og vore Forældre ikke var helt glade ved vor Forening og at Friser maaske vilde opløse den. Paa en eller anden Maade havde vi faaet Nys om, at Friser den næste Aften vilde give Møde og overvære Foredrag og Diskussion. Paa dette Tidspunkt var jeg blevet Lærer ved Skolen, men stod stadig i Ungdomsforeningen og gav regelmæssig Møde og bidrog mit til at holde den hellige Ild ved lige. Jeg paatog mig da at holde Oplæsning eller Foredrag den paagældende Aften og søge at afvende Gudernes Vrede. — Aftenen kom, og Friser gav ganske rigtig Møde med en ikke helt hyggelig Mine. Jeg havde valgt at oplæse og gennemgaa en af Morten Pontoppidans »Taler til Ungdommen«, hvori han taler om Schiller, hans Opdragelse paa »Slaveplantagen«, det hertugelige Militærakademi, og hans »Die Räuber«, hvis Karl Moor Pontoppidan ganske rigtig erklærer for en Legemliggørelse og Forherligelse af Ungdommens Oppositionstrang. Denne Morten Pontoppidans Tale, der er en af hans allerbedste, hvad der vil sige noget, gjorde sin Virkning. Den var jo helt i Frisers egen og Skolens Aand, og da jeg naaede Slutningen af Talen, et Citat af en anden af Schillers Helte Don Carlos's Ord til sin Fader, Filip den Anden af Spanien:

»Jeg er ej slet, min Fader, hidsigt Blod er al min Ondskab; Ungdom al min Brøde. Slem er jeg ej, slem sandelig slet ikke,« da var Friser overvunden, og han tilbragte en fornøjelig Aften sammen med os unge, og der var ikke dengang mere Tale om at ophæve Foreningen.

Senere gik den al Kødets Gang; men jeg ved, at for mange af os fra den Tid var den en Lykke og Glæde og udøvede en stor og heldig Indflydelse paa os. Vi vænnedes igennem den til baade at høre efter og at tale selv og deltage i en Diskussion.

Et blivende Minde har Ungdomsforeningen efterladt sig: Skolens Bibliotek. Selvfølgelig ikke det store Bibliotek, der nu er, men Begyndelsen til det, og det var dog flere Hundrede Bind. Vi gav selv og fik andre til at give Bøger til det, og vi hjemsøgte de forskellige Forlag. Særlig virksom og heldig med

at skaffe Bøger var Ivar Hiort, der havde et eget Tag paa at faa Forlagene til at rykke ud med ikke saa faa Bind. Senere tog Erik Schiønning sig af Biblioteket, indtil det endelig blev en af Lærerne, der blev Bibliotekar, i Begyndelsen Hjalmar Høgsbro. Fra 1891 var der regulært Bogudlaan i større Stil.

Medens Skolen i de første 3—4 Aar, efter at den nye Skolebygning var taget i Brug, ligesom stod lidt i Stampe, og det var ved at knibe med at svare, hvad der skulde svares, kom der i 1888 mere Fart i det. Elevantallet tog til, og der maatte oprettes nye Klasser. I 1887 var der kun syv Klasser, i 1888 ti. Der var ikke Plads nok i den nye Skole, og saa kom da den første Tilbygning, der toges i Brug Aaret efter. Arkitekt Knudsen var atter Bygmester og sørgede for, at Tilbygningen, der strakte sig langs Kirkevej mod Vest ud fra Sovesalen og Gymnastiksalen (nu den blaa Sal), holdtes i den gamle smukke Stil. Der kom fem Klasseværelser og et Lærerværelse til foruden et Værelse til Skolens Samlinger. Samtidig blev der indlagt Varmeapparat i Skolen, hvad der bl. a. kom Fosterbørnene til gode, naar de om Aftenen legede i Gymnastiksalen.

Elevantallet steg nu jævnt. 1888 var der 82 Elever, 1890 var der 114, 1891 var Tallet blevet 136. I de nærmest følgende Aar svingede det mellem 140 og 150. I 1898 blev de 150 første Gang overskredet, og efter den Tid har Stigningen fortsat sig temmelig regelmæssigt.

Fosterbørnenes Antal tog i de første Aaringer ogsaa jævnt til og kulminerede i 1894, da der var 34. Efter den Tid gik Antallet nedad. Skolen kunde nu bære sig, og der blev ikke gjort meget for at øge Fosterbørnenes Antal. Friser vedblev dog at have nogle faa Fosterbørn, lige til han i 1908 forlod Skolen. I dette Skolens sidste Aar som Kostskole var der 9 Elever, som boede paa Skolen.

At Skolen har haft en meget stor Betydning for Byen Ordrup og Omegn, er uomtvisteligt. Medens i Halvfjerdserne de fleste Børn herfra, som skulde have en højere Undervisning, tog med Toget til Skoler i København, var der allerede i Firserne nogen Standsning i dette Forhold, og efterhaanden satte næsten alle herude, der ønskede, at deres Børn skulde gaa i Latin- eller Realskole, dem i Ordrup Gymnasium, ligesom ogsaa adskillige,

der tidligere netop for Børnenes Skolegangs Skyld ikke kunde tænke sig at bo hele Aaret herude, købte Grund og byggede Hus i Ordrup eller Omegn, da de vidste, at der nu var et Sted, hvor Børnene kunde faa den Undervisning, Forældrene ønskede. Dette har bidraget mægtigt til, at Ordrup og Charlottenlund netop i Firserne og Halvfemserne og ind i dette Aarhundrede tog et saa stærkt Opsving med Hensyn til Bebyggelse og Befolkningstæthed.

LIVET I SKOLEN I DEN FØRSTE SNES AAR

»Grau, theurer Freund, ist alle Theorie,
doch grün des Lebens goldner Baum.«

Goethe.

I en Tale, Lektor Langballe holdt ved Skolens Fødselsdag 1922, sagde han om Skolens første Tid, at den for alle dem, der ikke har oplevet den, men kun hørt om den, har Eventyrets Glans over sig. Jeg antager, han har Ret, i hvert Fald har den det for os, der var med i den Tid. Hver Dag var som et nyt Eventyr, spændende og vidunderligt. Vi længtes efter vor Skole, og det var paa ingen Maade, fordi vi ikke bestilte noget der eller ingen Lektier havde for, men blot fik Historier og Sang, som Sagnet gik om os; nej, tværtimod: der arbejdedes ihærdigt baade af Lærere og Børn, Kravene var store; det var ikke smaa Lektier, vi havde for, og vi stod med Hensyn til Kundskabsfylde absolut ikke tilbage for jævnaldrende Børn fra andre Skoler; ja, jeg er endda tilbøjelig til at tro, at de flinke Børn i vor Skole kunde mere end de flinke i andre Skoler. De fik nemlig Lov til at lære saa meget, de kunde overkomme uden at tage Skade af det.

Dette kunde lade sig gøre, fordi Skolen i de første Aar ikke havde faste Rammer. Der var saa faa Elever, og de var i saa forskellige Aldre, at skulde de være delt i Klasser efter Kundskabstrin, var der bleven saadan noget som halvanden eller halvtredie Mand i hver Klasse. Der blev derfor lagt Skema for hvert enkelt Barn, undertiden for en ganske kort Tid, ja for nogles Vedkommende fra Dag til Dag. Det maa ikke have været let; men det gik; i hvert Fald mærkede vi Børn ikke noget til Vanskelighederne. Efterhaanden som Skolen voksede, trak det sig mere til Rette, og flere og flere kunde faa det samme Skema; men først sidst i Firserne var Klassedelingen helt gennemført.

Naar vi var saa glade for vor Skole, skyldtes det selvfølgelig ikke, at vi maatte lære meget, skønt Børn for Resten er langt gladere, naar de har Arbejde, end naar de er ubeskæftigede; men det var den Maade, hvorpaa det gik, det Liv, der var over det, den Interesse, vore Lærere havde for deres Gerning og derigennem meddelte os, der var det afgørende. Jeg erindrer endnu saa tydeligt, da jeg fra Folkeskolen med dens daværende Terperi, Katekisation og Udenadslæren af Skriftsteder kom ind i »Ordrup højere Skole og Opdragelsesanstalt«, som den da kaldtes. Det var som at komme fra Mørket til Lyset. Et Par Dage var jeg ganske desorienteret, Lærerne var ikke Bussemænd, men tilsyneladende gode Venner, der talte med os om alt muligt og forklarede det, vi ikke forstod. Jeg troede ikke paa det; der maatte stikke noget under; men snart gik det op for mig, at der ikke var noget Lumskeri ved det, og saa var jeg færdig. Og som det gik mig, gik det de fleste. Der var dog baade dengang og senere Børn, som aldrig rigtig gav sig hen, men stadig var paa deres Post, men det var da gerne saadanne, som var bleven for gamle, før de kom i Ordrup Skole; som havde set for meget andre Steder; som allerede følte sig som temmelig voksne og derfor mente, at de burde være reserverede, eller mente, at de var langt klogere paa Livet end baade Lærere og Elever i denne Skole, hvad de for øvrigt ogsaa var i flere Henseender, men rigtignok ikke altid til deres eget Bedste.

En stor Procentdel af Eleverne var Fosterbørn, som boede paa Skolen. De var bleven anbragt her af højst forskellige Grunde. Adskillige var kommet der, fordi Forældrene syntes om Skolen og dens Bestyrer og hans Syn paa Skole- og Opdragergerning; men nogle kom jo ogsaa, fordi Forældrene ikke kunde magte dem, eller fordi der var uheldige Forhold i Hjemmet, eller fordi de var dovne, løgnagtige eller havde andre Fejl, der gjorde, at de ikke kunde begaa sig andre Steder.

Vi var en broget Samling, fra alle Dele af Landet — enkelte fra Udlandet — og fra alle mulige Samfundsklasser. Fosterbørnene var gennemgaaende Rigmandsbørn med Grever og Baroner imellem, de skolesøgende Børns Forældre hørte gennemgaaende til Middelstanden og enkelte til Arbejderklassen.

Men var det saaledes et noget uens Materiale at arbejde med, saa opvejedes det af Frisers Person. Han havde »Taget«; han

var, hvad en Lærer bør være, paa een Gang elsket og frygtet, af nogle — de mindste — kun elsket, af enkelte — det var blandt dem, der kom temmelig sent til Ordrup — hovedsagelig frygtet. De fleste af os holdt af ham, men vi havde dog Respekt. Fr. var ikke i den Forstand »en elsket Lærer«, at Eleverne kunde gøre med ham, hvad de vilde, og byde ham, hvad de vilde, selv om det for en udenforstaaende kunde se saadan ud, naar de saa Børnene omringe ham, styrte i Favnen paa ham og — oh Rædsel! — hørte dem sige du til ham. Mangfoldige Mennesker har rystet paa Hovedet heraf og sagt: »Der er ingen Disciplin i den Skole, og uden Disciplin gaar det ikke.« —

Og saa var der netop en fortrinlig Disciplin. Mange Mennesker erkender kun Disciplinen af de ydre Former; er de ikke efter den vante Recept, ja, saa er der ingen Disciplin. Og intet kan dog være mere fejlagtigt; men det er en langt større Kunst at holde Disciplin inden for frie Former. Der skal en stærk Personlighed til for at turde give Børn et vidt Spillerum; men den, der kan det, har Glæde af det.

Og vi kendte Grænsen. — Dermed være ikke sagt, at vi var saa »artige« Børn, at vi aldrig gjorde noget galt. Det var langt fra — heldigvis havde jeg nær sagt; men hvor findes det Sted, hvor Drengene altid er artige, flittige og elskelige. Selvfølgelig kunde vi gøre Gavtyvestreger; men Skolens Leder forstod ogsaa at skelne mellem Skælmsstykker og det, der var værre, og at behandle dem derefter. Og han forstod at faa Sandheden frem, eller rettere, han havde lært os at komme med den straks.

Jeg husker saaledes, at engang havde nogle af os Natten før den første April stillet Skolens Ur og ligeledes Sovesalsinspektørens Ur og Elevernes Ure en Time frem. Madklokken, hvormed der Kl. halv otte ringedes til Morgente, havde vi ogsaa bemægtiget os. Næste Morgen, mens alle endnu ligger i Sengen og sover, ringer det første Gang. Saa skal alle være paa Pletten til Morgente 5 Minutter efter, naar det ringer anden Gang. Der blev en skrækkelig Hurlumhej. Alle for op og forsøgte at faa gjort sig i Orden. Sovesalsinspektøren klædte sig paa i saadan en Hast, at han glemte at faa Selerne op over Skuldrene, og med dem som Hale ilede han, efterfulgt af mere eller mindre vaskede og paaklædte Elever ud, da Klokken ringede anden Gang, for at møde i rette Tid til Morgenteen. Der var ingen Te. Sagen blev meldt til Friser, og skønt de skyldige

ikke følte sig helt godt tilpas, meldte de sig straks. I Dagens Anledning slap de med en Formaning om aldrig at røre Skolens Ur.

En anden Gang var der om Aftenen opstaaet Tumult paa Sovesalen, efter at der var slukket og skulde være Ro. Friser kommer forbi og hører det, men kan intet se. Tændstikker har han ikke. Han siger da: »Vil I alle blive staaende stille paa Stedet, hvor I nu er, uden at røre jer, til jeg kommer igen.« Han gaar, de hører ham gaa bort igennem flere Stuer. Nogen Tid efter kommer han igen med Lys. Ikke en eneste har rørt sig, imedens han var borte. Det havde været den letteste Sag at liste i Seng og lade uskyldig; men det faldt ingen ind. Sagen bliver straks opklaret, og de skyldige maa næste Dag til Regnskab. Om de fik Straf, erindrer jeg ikke; men jeg erindrer, at naar Friser straffede, saa var det Alvor. Især i sine yngre Dage kunde han være meget streng; med Aarene tog det strenge af og Mildheden til.

Det, som for os Børn var det vidunderlige ved vor Skole, det, som gjorde, at vi længtes efter den, var glade ved den og stolte af den, det var, at vi, selv om vi selvfølgelig fik Undervisning og havde Lektier for, dog ikke havde Fornemmelsen af, at vi var i Skole. Nej, vi var i vort andet Hjem; vi var saa lykkelige at have to Hjem. Vi levede Livet i vor Skole, vi var med til alt det, vi hørte om og læste om. Og vi hørte meget. Friser og Lærer Carl Christensen (C. C.) fortalte og læste noget nyt for os hver Dag. Vi havde ogsaa hver sin Bestilling, hver sit lille Embede, som vi var stolte af at faa betroet og passe ordentligt. En sørgede for, at Legepladsen var i Orden, en for, at der var Kridt til de store Tavler. (Vi savede selv Kridtet ud og spidsede det til og lagde Papir om). En passede Haveredskaberne, en anden saa efter, at Fodtøjet var i Orden. Hver Mand havde sine Træsko og sine Stuesko. Vi malede, gravede, lugede, gjorde Lamper i Stand, huggede Brænde etc. — Og vi legede. Vore Lege rettede sig meget efter, hvad der i Øjeblikket var paa Tapetet i Historie-, Dansk- eller Sagatimen. Aarstiden og hvad Tid det var paa Dagen havde mindre at sige. (Dog svømmede vi ikke om Vinteren, men saa længe der stod en Stump tilbage af Badeanstalten, gik vi i Vandet, som Regel til hen i November). Det eneste, der kunde helt holde os inde, var øsende Regn. Engang var det en saa forrygende

Snestorm, at alt stod i eet, og Sneen lagde sig saa højt, at den gik over Lygtepælene. Jeg erindrer, at Moder talte noget om, at Vejret var for slemt for os til at gaa i Skole i; men det vilde vi ikke høre noget om, og vi gik. Vi gik flere Gange i til op over Hovedet, men vi blev rigeligt belønnede; thi da der efterhaanden blev samlet saa mange, som kom den Dag, fik vi Skovtur — en herlig Tur. Det kneb med at naa Skoven, men da vi først var derude, saa var vi Grønlændere, Indianere, Røvere, og jeg ved ikke hvad. Sikke Huler vi havde under Granernes nedhængende Grene. Og sikken en Stemning, da vi spiste Frokost i Granplantagen i Charlottenlunds Skovs nordvestlige Hjørne og bagefter hørte om Olav den Helliges Færd fra Rusland og hjem og om Arnljot Gelline og Skifarten. Saadan en Dag glemmer man aldrig, og heller ikke de Lærere, der var med paa Turen.

Og en saadan Tur var ikke noget helt sjældent. Naar katolsk Bakke var god, var vi tit deroppe en Times Tid med vore Slæder. Det var en fortrinlig Bakke, og da den vendte mod Nord, holdt den længe. Djævlebakken i Ulvedalene besøgte vi ogsaa; der kom dengang ikke andre end Eleverne fra vor Skole og fra St. Andreas-Kollegiet og nogle faa Drengene fra Skovshoved og Taarbæk. Det var endnu ikke blevet mondænt at køre paa Slædebakke, saa vi havde det saa rart for os selv. Bakken var ikke reguleret dengang, og der skulde Øvelse til at rutsche ned ad den; men vi fik sandelig Øvelsen; ja, en af os, Viggo Oehlerich, drev det til at staa op paa Slæden hele Vejen ned ad Bakken med Styrestangen mellem Benene. Det kunde han gøre Gang paa Gang. De af os andre, der prøvede paa det, faldt altid af paa Vejen. De fleste af os brugte ikke Styrestang, men styrede med Benene. Det var sjældent, nogen væltede, men det hændte, at Slæden spintredes under os ved de haarde Bump. Det sidste gjaldt især de finere »Købeslæder«. Nogle rutschede ogsaa ned paa en Planke eller paa en gammel Stegepande. Fuglesangssøen, Svanedammen og Hyldegaardsmosen fik ogsaa tit Besøg af os. En Del løb paa Skøjter. Resten havde Slæder, som blev staget frem med Pigkæppe. Vi kunde faa en vældig Fart paa paa den Maade. Vi ordnede os saa i to Partier eller Flaader, som det hed, og styrede løs paa hinanden. Med et mægtigt Brag stødte Flaaderne sammen, og undertiden gik der flere Slæder i Løbet; men for øvrigt var det

forbavsende, hvad Slæderne kunde taale; det var gennemgaaende ikke saadan noget Sprinkelværk, som nu bruges, det var hjemmelavede, lave, svære Slæder; men var der blot Rundjern under, gik saadan en let nok alligevel.

Var der godt med Sne, og det var der næsten hver Vinter lige til 1893, saa lavede vi Fæstning og Rutschebakke paa Legepladsen. Til Fæstningen hørte selvfølgelig et Fangetaarn med et Ridderkarcer i. Og saa var der Krig med Snebolde. Tiderne var haarde dengang, og det var Sneboldene ogsaa. De slog, saa Blodet flød, men det fandt vi hørte til. Der var ingen, der gjorde Ophævelser over det. I næsten alle Frikvartererne stod der een eller flere og badede Næse og Øjne med Vand for at udslette de værste Spor, inden næste Time begyndte.

Var to Drengene uenige, udfordrede de hinanden enten paa Næver, Kæppe eller Huggertter. Der var selvfølgelig Sekundanter, der saa til, at det gik rigtigt til. En saadan Kamp kunde være meget haard; den endte først, naar den ene erklærede sig for overvunden, eller ingen af dem kunde mere. Jeg erindrer, at to Drengene engang sloges i tre Kvarter nede ved Grøndalssletten, inden de blev færdige, og saa var endda ingen af dem bleven Sejrherr; men Kampen maatte afbrydes, for at de kunde komme hen til Posten ved Grøndalshuset og blive gjort i Stand, saa de kunde gaa hjem til den Tid, der skulde mødes paa Skolen. En anden Gang sloges jeg selv med en Dreng, der var ikke saa lidt stærkere, end jeg var. Elleve Gange blev jeg slaaet ned, og elleve Gange rejste jeg mig og gik paa igen. Man gav sig ikke, saa længe man kunde røre sig. — En Kamp med Kæppe endte i Reglen med, at den ene Part enten overgav sig eller trak sig saa langt tilbage, at han blev erklæret for overvunden. Naar der kæmpedes med Huggertter, var der Maske paa, men man kan ogsaa faa tilstrækkeligt af Smører paa Overarm og Ribben. Slagene der kunde trække slemt. Paa vore aarlige store Røverture, der varede en hel Dag, kunde det ogsaa gaa haardt til. Røverne gik ud om Morgenen tidlig og gemte sig, og senere rykkede saa Soldaterne ud. For Røverne gjaldt det om at erobre Fanen, der var opstillet paa Hovedkvarteret. For Soldaterne gjaldt det om at finde og omringe Røverne og bringe dem med det gode eller onde til Hovedkvarteret. Lærerne — dog ikke alle — var med i Spidsen. Tommerup uddelte nogle drøje Slag; men naar en fem, seks af de

største af os gik løs paa ham, kunde vi faa ham ned. C. C. (Carl Christensen) var et Aar Røverkaptajn og vandt ved at udklæde sig som Sælgekone, der kom og solgte Bismarcksklumper ved Hovedkvarteret for pludselig at gribe Fanen og svinge den tre Gange over Hovedet. Vor Ærgrelse men tillige Beundring over det er ikke til at beskrive. De andre Røvere havde vi med frygteligt Besvær overmandet inde i det værste Slaaenkrat — det var hele Ermelunden, der legedes i — men C. C. havde vi ikke kunnet finde nogetsteds. Ellers var det gerne Soldaterne, der vandt.

Om Vinteren havde Drengene ogsaa nogle strenge Ture, naar det hed: »Bøsserne frem«! Skolen havde — og har vel-sagtens endnu — 25 af de gamle Forladere, der havde været med i Krigen. Hver Dreng havde sin, som han pudsede og eksercerede med. Digtet om Schleppegrell: »Ret Ryggen, Dreng, og stræk din Krop — skyd ikke Ryg som Brandmajoren! Saa, Brystet frem og Næsen op og staa saa støt som Rundetaarn —« kunde vi alle udenad. Krigene i Sønderjylland laa jo os nærmere, end de ligger Nutidens Ungdom, og at faa Hævn over Tyskerne var alles Tanke.

Undertiden — især i klart Frostvejr — drog vi saa af Sted i Geledder under C. C.s Kommando. Vanter maatte ikke bruges, og det bed til Tider slemt i Fingrene. Men der var ingen, der ømmede sig, i hvert Fald ikke højt, og Belønningen kom, naar vi blev delt i Partier og drog mod hinanden i Skov og Krat, idet vi fyrede med Fænghætter.

Af og til skød vi ogsaa med Salonbøsse til Skive; den bedste fik en Bismarcksklump. Da jeg engang erobrede denne efter en spændende Kamp med Skolens bedste Skytte Wenzel Neergaard, var jeg saa stolt af Resultatet som vist aldrig siden af noget.

En Gang om Ugen og desuden, naar der var Fødselsdag eller lign., fik vi »Saga«. Tydeligst for mig staa Oplæsningen af Njals Saga og Olav den Helliges Saga. Det var enten Friser eller C. C., der fortalte eller læste op. Til at fortælle Sagaer var C. C. Nr. 1. Til Oplæsning af Historier som »Bondekri-gen« af Becker, Ingemanns Romaner, »Svenskerne paa Kronborg« og »Gøngehøvdingen« var Friser den bedste. En Saga, vi holdt umaadelig meget af, var »Thorvald Vidførle« af Hauch. Den læste Friser for os. Han læste gerne, hvorimod C. C. fortalte.

Disse Sagatimer, som vi alle uden Undtagelse var vilde efter, var ikke ret og slet Underholdning. De Indtryk, vi fik ved at høre efter, naar der blev læst eller fortalt, fæstnedes hos mange af os, saaledes at disse Timer bidrog væsentlig til at indgyde os Kærlighed til vort Fædreland, Norden og den gamle Historie og Kærlighed til den gamle Litteratur. Naar en Bog eller Saga særlig havde gjort Lykke, ønskede vi os den til Jul eller Fødselsdag for at læse den igen, eller vi laante den hos Fr. eller en Kammerat, der havde den. For mit eget Vedkommende tror jeg at turde sige, at Njals Saga er den Bog, jeg har læst tiest i mit Liv. Som Dreng paa Dansk, som voksen paa Oldnordisk. Der gaar neppe noget Aar, hvor jeg ikke læser i hvert Fald noget af den, og med nogle Aars Mellemlum faar mine Elever i en vis Alder den at høre af mig. Den gør altid Lykke. Jeg kan ikke være mine gamle Lærere Friser og C. C. taknemmelig nok, fordi de lukkede den Verden op for mig.

Ved ganske særlige Lejligheder — f. Eks. Frisers og Skolens Fødselsdag havde vi Dans. Enten var det Friser, der spillede for os paa Violinen, eller Tømrer Hansen, der blev hentet med samt sin Violin. Det hændte ogsaa, at en tilfældig Lirekassemand fik Betaling for at spille for os en Times Tid. Der var altid en harmløs, livsglad Stemning ved saadan en Lejlighed. Saadanne smaa »Boller paa Suppen« faar den lettere til at glide og giver mere Appetit.

En Gang om Sommeren blev der taget en to- eller tre- Dages Tur ud i Nordsjælland. Drengene og Lærerne laa i Høet hos Bønderne, Pigerne i Senge. Vi marcherede den meste Vej — dog ikke i Geledder eller paa Kommando — og kørte enkelte Stykker Vej med Bøndervogne eller Toget. En Mand, der var med flere Gange og hjalp C. C. med Sangen, var Snedkermester Schjøth, der var en utrættelig Forsanger og gjorde stor Lykke hos os Børn med sine gamle Haandværkersange.

Om Vinteren kunde det ske, at det blev vedtaget at tage ind og se et eller andet Teaterstykke, som var noget for Børn. Saa blev der lejet en stor, almindelig Arbejdsvogn. Der blev lagt Halm i Bunden, og der blev vi anbragt, og saa gik det ind ad Strandvejen til »Kaptajn Grants Børn«, »Jorden rundt« eller »Ridderen af Randers Bro«. Naar Forestillingen var forbi, kørte vi hjem igen med vor Diligence. Saa havde vi noget at tale om i lange Tider.

Var der noget særligt, der forestod i København, hændte det ogsaa, at hele Skolen fik fri for at kunne være med. Saaledes var vi alle inde for at modtage Nordensköld, da han vendte hjem fra sin Asiensomsejling i 1880, og ligesaa var vi inde paa Toldboden i 1888 for at se »Valkyrien« løbe af Stabelen.

Vi sang meget i vor gamle Skole, og vi sang mange forskellige Sange og — Salmer. Dagen indleddedes altid med Morgensang og meget ofte et Indledningsord af Friser, men desuden havde vi ofte en Times Sang. Vi lærte stadig nye, og vi ikke alene lærte at synge dem, men vi lærte dem heldigvis ogsaa udenad. Vi gamle Ordrupere kan som Regel synge med ved forskellige Lejligheder uden at se i Bogen, naar det er en af de gamle Sange, der skal synges. I de første Aar sang vi kun eenstemmig Sang, senere ogsaa flerstemmig. Særlig virksomme ved vore Sangøvelser var Lærerne Høgsbro, Fr. Oehlerich og Frk. Louise Steenberg. Senere fik Skolen en rigtig Sanglærer, Adam Jørgensen, der endnu lever i Gentofte.

I Almindelighed var vi 6 Timer i Skole daglig. Lad nu gennemsnitlig den ene af dem gaa til det, jeg kalder »Boller paa Suppen«, saa bliver der dog 5 tilbage til det reelle Arbejde, hvad der saamænd er rigeligt, og i den Tid *blev der arbejdet*, og det baade af Lærere og Elever. Den megen Snak, der er gaaet om, at vi intet bestilte uden at synge og lege, stammer fra, at andre Skoler paa de Tider — og det gælder jo for manges Vedkommende endnu — slet intet havde udover det daglige Terperi. Man hørte om, at vi gik i Skoven i Skoletiden, vi fik Historier hvert Øjeblik, vi sang, vi dansede, vi legede o. s. v. Det var jo tydeligt, at vi ikke bestilte noget alvorligt. Det var aabenbart en »skidt« Skole. Saaledes ræsonnerede mange, men heldigvis ikke alle, og det gode var, at naar vi kom andre Steder hen, viste det sig, at vi havde »virkelig« lært noget mere end at synge og danse. Vi kunde jo noget. De af os, der blev ført frem til at tage Eksamen, som vi selvfølgelig maatte tage som Privatister ved andre Skoler, hvad der maa være sværere end at tage den ved den Skole, hvor man er kendt, og hvor man selv kender Lærerne, stod paa ingen Maade tilbage, ikke engang i Terperiet og Ramsen. Vi kunde godt præstere »Flandern, Artois, Pikardiet, Normandiet o. s. v.; Das Aas, das Amt, das Bad, das Band, das Bild, das Blatt u. s. w.; amnis, axis, cassis, canalis, collis,

crinis etc. Der var ikke noget i Vejen med vore Kundskaber. Vi fik gennemgaaende gode Karakterer.

Engang var en af os oppe som Privatist til Præliminæreksamen ved en anden Skole. Han var ikke helt godt funderet i den tyske Grammatik og kom netop op i den tyske Ramse, jeg ovenfor har nævnt. Da han naaede Ordet Blatt, kunde han ikke mere men afleverede flot og overlegent et »Undsoweiter« med det Resultat, at Censor blev duperet og sagde: »Tak, det er udmærket,« og saa faldt der en god Karakter.

Kl. 2 eller 3 holdt Skolen op, men om Eftermiddagen fra 5—7 kom de fleste af os igen for at læse paa Lektierne til den næste Dag. Vi sad da under Opsyn af en Lærer, der hjalp dem, der ikke forstod et eller andet matematisk eller fysisk Bevis, eller hørte os i Lektierne, naar vi havde lært dem. Dette var en stor Støtte for mange, baade Elever og Forældre — og det kostede ikke noget ekstra. Skolen stillede gratis Lokale med Lys og Varme og en Lærer til Opsyn og Hjælp. Naar Lektierne var lært, fik vi Lov til at gaa, ellers blev vi til syv-halvotte, da alle gik. Var vi saa ikke færdige med Lektierne, maatte vi læse videre hjemme. Dovenskab taaltes ikke; Lektierne skulde kunnes næste Dag. I den Henseende var det en streng Skole; men der blev ogsaa arbejdet støt og ihærdigt af Lærerne, og alt blev forklaret og gennemgaaet saaledes, at enhver jævnt godt begavet Elev, der blot var opmærksom, kunde følge med og lære sine Ting. Dog blev der selvfølgelig taget mere lemfældigt paa de svagere begavede eller legemligt svage; alle blev ikke skaa-ret over een Kam, og de flinke maatte lære noget mere end de andre, men flittige maatte alle være.

Fosterbørnernes Dag begyndte ved 6½ Tiden, da alle stod op og børstede hver sit Fodtøj, gjorde sin Seng og øvrige Sager i Orden, vaskede og børstede sig o. s. v. Dette med selv at maatte børste Fodtøj, rede Seng, hente Vand til Vask o. s. v. smagte ikke altid en ny Dreng de første Dage; men der var ikke andet at gøre end saa hurtigt som muligt at vænne sig til det. Der var ingen, der ynkedes over den nye; selvfølgelig blev han hjulpen med at finde sig til Rette; men han maatte selv gøre Arbejdet. I den gamle Skole kom en meget forfinet og forkælet Dreng som Fosterbarn. Da han næste Morgen kom op, skulde han naturligvis vaskes, men der var ikke noget Vand. Han beklagede sig til en af de andre Dreng, som spurgte ham, hvor-

dan han fik Vand hjemme, hvor han kom fra. »Ja, der trykkede jeg bare paa en Knap, saa kom Tjeneren med Vandet,« var Svaret. — »Naa, det er jo ligesom her,« sagde den anden; »her har vi ogsaa en Knap, vi trykker paa, naar vi vil have Vand; kom, skal jeg vise dig den.« Saa tog han den nye med ud i Gaarden og viste ham Pumpestangen; paa Enden af den sad ganske rigtig en stor Jernklump; det var Knappen. Men Tjener maatte man selv være. Knappen kan ses paa Billedet af den gamle Skole.

Det kunde være en kold en at vaske sig. Jeg husker saaledes, at vi havde nogle saa strenge Vintre i den nye Skole, at Vandet, der gerne blev hældt op i Vandfadene om Aftenen, saa det var klar til om Morgen, frøs i Fadene, og vi maatte slaa haardt for at faa Isen itu, saa vi kunde komme til at vaske os. Men vi vænnede os til det med. — Der var en Dreng, endda en af de store, der havde faaet den grimme Vane at drikke som en Hest eller Ko af sit Vandfad hver Morgen. Ham kurerede vi ved at komme nogle kemiske, klare, men ildesmagende Væsker i hans Vandfad. Da han nogle Gange havde smagt det (og det blev gjort stærkere og stærkere), holdt han op. Dog havde vi maattet gøre det saa stærkt, at han blev rigtig syg, den sidste Gang han nød sin Morgenbitter.

Lidt over 7¼ ringede det første Gang som en Advarsel til dem, der var for sent paa det. Fem Minutter efter ringede det anden Gang. Saa skulde alle være færdige og gaa ind i Spisestuen til Te og Krydder. Herom var der en Sang, hvoraf jeg nu kun husker det første Vers:

»Der gaar Dans paa den Trappegang.
Klokken er halv otte.
Der danser de Dreng til Klokkers Klang;
for Krydderen smager saa dejlig.
Men de, som vare der, for Krydderen dansede de.«

Naar Teen og Krydderen var nydt, gik det gerne ad Skoven til. Der legedes der saa til henad 9, medens Friser gik sin Runde i Skoven fulgt af sin store Hund Sam, der var opkaldt efter Gunnar paa Hlidarendes Hund. Kl. 9 begyndte Skolen. Nogle af de større havde dog ofte haft Time fra 8—9. Alle mødte til Morgensang, og derefter gik Skolen sin Gang. Til Frokost fik hvert Fosterbarn 4 Stykker Mad og et Krus varm

Mælk. Var nogen mere sulten, kunde han bestille »Momeja« (hvad der vist oprindeligt betyder: Mor, mig ha!). Momejaen var altid Rugbrød med Fedt paa. Heraf kunde man faa saa meget, man vilde. Der var dem, der spiste 12—14 Stykker. Middagen bestod af 2 Retter jævn borgerlig Mad, og Aftensmaden, hvortil der serveredes Te, lignede Frokosten. Der var sjældent noget af, hvad Drengene kaldte »Kræs«, kun et Par Gange om Ugen serveredes der ogsaa et flækket Surbrød med Smør, men Faktum var, at Fosterbørnene trivedes godt og gennemgaaende blev store, stærke, raske Dreng.

Det første Hold Studenter fra Skolen stod ifølge Statistikken over alle andre med Hensyn til Højde og Vægt; men vi var rigtignok ogsaa kun to, hvoraf den ene var 68 og den anden 70 Tommer høj. Ganske vist var der et Hold endnu, endda ogsaa i Ordrup, der i hvert Fald med Hensyn til Højde overgik os; men der var kun een Mand paa det Hold. Han var 76 Tommer, men noget tynd. Det var daværende Prins Christian, vor nuværende Konge. — Engang kom han med sin Huslærer gaende lige bag os paa Vejen ned til Leddet ved Norasvej. Busck lagde den ene Haand paa Leddet og svang sig over, og jeg sprang over uden at berøre det. Vi skævede saa efter Prins Christian for at se, hvad han vilde gøre. Han smilede hen til os og — skrævede over det. Det kunde vi ikke gøre ham efter.

Om Eftermiddagen, inden der blev taget fat paa Lektielæsningen, blev der enten leget paa Legepladsen, eller det gik atter til Charlottenlund Skov. I de første Aaringer blev der gerne leget »Røvere og Soldater«, eller man botaniserede, hvad adskillige var meget stive i; senere, da Boldspillet blev indført, var det Fodbold eller Cricket, der dyrkedes. Aftenerne tilbragtes enten med Leg i Salen om Vinteren eller paa Pladsen om Sommeren eller med Morskabslæsning eller Skakspil o. lignende, til det blev Sengetid, for de smaas Vedkommende ved Nitiden, for de størres Kl. 10. De allerstørste, som skulde tage Eksamen, sad undertiden den halve Nat og regnede Opgaver eller skrev Stil, naar det var den sidste Aften, før de skulde afleveres. Undertiden tog vi ud paa Natten Dyner op og skiftedes til at sove paa Gulvet, mens de vaagende løste Opgaver. Selvfølgelig konfererede vi Løsningerne. I den Henseende bliver der vist ingen Forskel paa Ungdommen dengang og nu. En sen Aften, da vi sad og regnede Opgaver, saa vi pludselig et stærkt Ildskær

lige uden for Vinduerne. Det saa ud, som om det var den katolske Skole, der brændte. Alle overordnede var i Seng, saa vi kunde ikke faa Tilladelse til at gaa til Ildebrand. Der var altsaa ikke andet at gøre end at stikke af uden Forlov og saa melde det den næste Dag. Vi løb, men da vi naaede den katolske Skole, var det længere borte; vi blev ved, men naaede stadig ikke Ilden. Først i Virum naaede vi Brandstedet. Det var en stor Gaard ved Siden af Skolen. Der var mødt 70 Sprøjter, men de havde ikke noget Vand, saa alt brændte ned. Hjem naaede vi først Kl. 4. Tilgivelse fik vi ganske vist, men Opgaverne var ikke regnede, og Matematiklæreren, nuværende Professor Niels Nielsen, var meget gnaven og gav os et Sæt ekstra Opgaver, saa Fornøjelsen med Ildebranden sved alligevel til os i flere Dage.

Kammerater var alle selvfølgelig, og Sladder taaltes ikke og var heller ikke velset fra oven. Som jeg før har meddelt, tilstod vi vore Forseelser, naar vi blev udspurgt. Engang var vi en hel Del, der havde røget. En af os sladrede til Friser, der opfordrede dem, der havde røget, til at melde sig. Vi meldte os alle undtagen den, der havde sladret, og han havde dog selv været med. Friser spurgte da ham, om han ikke havde været med selv. Han benægtede det, men stammede i det og maatte saa til Slut tilstaa, at han ogsaa havde nydt den forbudte Urt. Resultatet blev saa, at han var den eneste, der fik Straf; vi andre slap med — hvad der nu ikke var saa helt behageligt — at love selv at meddele vore Forældre, at vi havde dampet. Det var for øvrigt en meget blandet Tobak, der blev røget; den fremstilledes ved, at vi huggede noget i vore respektive Fædres Tobakskasser og blandede det sammen. Nogle købte ogsaa Tobak hos Tobakshandleren. Der var Tobak imellem fra den allerfineste til den veritable »Petum optimum subter solem«. Denne sidste kostede 10 Øre for en stor Pakke. Indholdet af Pakken lignede overskaarne Skarntydestængler.

Søndag Morgen maatte Fosterbørnene banke og rense hver sit Tøj. Mor Fanny saa det derpaa efter, og var der mindste Støvgran eller Plet paa, maatte det gøres om. Der var ingen Naade. En Del fik den Dag Lov til at besøge Forældre eller Slægtninge, naar de ikke boede for langt borte; men havde man forset sig, var der ikke noget, der hed Besøg. Søndag var Maden lidt ekstra, og den Dag fik alle Kaffe. Hvor smager saadan en Kop Kaffe, naar den kun vanker een Gang om Ugen.

Dagen gik ellers med Brevskrivning, Leg og Samtale og Spadsere-ture. Havde en faaet en Kasse med Godter hjemmefra, delte han den altid med Kammeraterne, og det var gerne om Søndagen. Der blev ogsaa købt forskelligt »Lef«, »Kræs« eller »Gold«. Det var Bolsjer, Chokolade og lignende. Det hændte jo ogsaa, at der blev købt en Flaske af et eller andet stærkt hos en Købmand i Nabolaget, der ikke var uvillig til at sælge i Kirketiden, uagtet det fra Skolen var blevet sagt til ham, at Eleverne ikke maatte købe saadant hos ham. Han var den eneste, der indlod sig paa det, uagtet han var meget »hellig«, som vi kaldte det. Han havde nemlig broderet Væggen i Butikken med Skriftsprog. Han maatte dog holde op til sidst, efter at han en Søndag havde solgt tre ikke ret store Drengene en Flaske »Batavia Arrak, api, api«. Drengene nød den tør, og Resultatet var frygteligt.

Da Boldspillet var blevet indført, blev en stor Del af Søndagen brugt hertil. Om Sommeren spilledes der baade Cricket og Fodbold, paa de andre Aarstider kun Fodbold. Fodboldspillet dyrkedes baade i Frost og Sne. En Del af Vinteren brugtes noget af Søndagen ogsaa til at prøve paa Skolekomedien, der gerne løb af Stabelen omkring ved Fastelavn, og som altid optog os meget. Vi spillede bl. a. Valdemar Sejr, Verdens Herkules, Et Uhyre, Deklarationen, Jakob von Thyboe, Genboerne, Fangen paa Munkholm, I Dynekilen o. fl.

Om Efteraaret blev der foretaget Nøddetur i Omegnens Skove. Der var flere Nøddetræer og -buske dengang end nu, og vi samlede undertiden ikke saa faa; men de blev dog gerne fortæret med det samme. Engang vi havde været ude paa en saadan Tur, kneb det med at naa hjem til Aftensmadstid. Da vi kom til den ret dybe og brede Rende, der gik gennem Ordrup Mose, hvor nu Galopbanen er, var Brættet væk. Der var ikke Tid til at løbe til den næste Overgang. Saa sprang et Par af de største over, og et Par andre store svang de smaa over i Armene til de første, som saa greb dem. Det gik godt for de flestes Vedkommende, men nogle fik en Sok, og en blev »tabt«, saa han gik helt ned; men vi fik ham da op igen. En anden Gang var vi i Dalens Mose efter Aakander; men Dalbonden kom efter os. Det hed sig, han skød med Salt, saa vi maatte se at komme af Sted. Vi skulde over et dybt Vand, da Vejen var spærret. Ved Vandet voksede nogle Elletræer. Ved at krybe

op i et af dem kunde vi komme over. Vi gik ud ad en Gren og holdt os i en, der var ovenover. Med et Sæt kunde vi saa svinge os over. Det gik godt for alle paa nær den sidste. Han optraadte som Molbo, for da han gav Sættet med Benene, glemte han at slippe med Hænderne. Grenen knækkede, og han gik lige ned i det dybe Vand og Mudder. Vi havde nær aldrig faaet ham op, og hvor saa han ud; men vi slap da fra Bonden.

Forskellige Partier havde ogsaa deres Huler i Grankrattet i Charlottenlund eller Ordrup Krat, hvor der blev leget; en af Hulerne var i et Naaetræsbuskads paa Kirkegaarden lige over for Skolen. Den var meget lun og godt forsynet med Hø. Der er røget mange Piber Tobak i den.

Alt i alt formede Livet sig lyst for dem, der boede paa Skolen. Helt kunde det selvfølgelig ikke undgaas, at de smaa maatte springe for de store, og der var altid dem, der en Tid led af Hjemve, men gennemgaaende var vi glade og tilfredse og tog Livet, som det faldt, og jeg er sikker paa, at de lyse Minder for de allerflestes Vedkommende fuldstændig overstraaler de mørke.

H. C. FREDERIKSEN.

11. Novbr. 1840 — 10. Marts 1921.

»Du fandt til Barnehjertet ind;
thi selv du ejed Barnesind.«

C. M.

HANS CHR. FREDERIKSEN var i sin Gerning som Lærer, Opdrager og Skolebestyrer paa flere Omraader en Foregangsmand her i Landet. Saadant noget som Anskuelsesundervisning og Klasseundervisning, der i dette Aarhundrede er kommet saa stærkt frem, blev i Ordrup brugt fra Skolens første Begyndelse. Metoder, som senere er fremkommet som formodede splinternye, f. Eks. Regning med Pinde, Kugler og Papskiver, var i Brug der i de smaa Klasser i hvert Fald allerede, da jeg kom ind i Skolen sidst i Halvfjerdserne. Læreren og Børnene lavede selv i Forening Apparaterne, hvad der gjorde det saa

meget morsommere, og saa gik Regneundervisningen og Undervisningen i Mønt, Maal, Vægt o. s. v. Naar Børnene var blevne lidt fortrolige med Sagerne, blev der lavet Butik. Man hentede Kasser med Sand, Spande med Vand, rigtige Gulerødder, Grønærter og Bolsjer blev lagt frem, Penge uddeltes til Køberne, og saa gik det løs med Handelen. Sandet var baade Sukker, Mel og Kaffe, Vandet var Øl, Mælk, Petroleum o. lign. Den, der var dygtig, fik Lov til at spise det Bolsje, som han eller hun havde købt. Paa denne Maade gik Timen fornøjeligt, samtidig med at Kundskaberne satte sig fast for Alvor. I Tabel blev man hørt paa den Maade, at man først fik Lov til at betænke sig lidt, næste Gang maatte man staa op ad Væggen og skulde svare rask, endelig skulde man staa paa eet Ben og svare, næsten samtidig med at Spørgsmaalet lød, ellers faldt der et Rap af Pegepinden. Det morede Børnene, samtidig med at de gerne vilde undgaa Rappet, der paa ingen Maade var blidt. Resultatet var, at Tabellen blev lært, saa den aldrig glemtes.

Klasseundervisningen, et Begreb, der for øvrigt ofte misforstaas, dreves ogsaa til Stadighed, dog ikke ensidigt. Denne Metode, der er saa fortrinlig som Hjælpemiddel, bør aldrig være det eneste og var det da heller ikke i Ordrup. — Naar en Undervisning er saa livlig, som den saa godt som altid var hos Friser og de Lærere, der virkede sammen med ham, skal Eleverne nok følge med. At alle Elever bør høres af og til, for de flestes Vedkommende saa meget og saa tidt som muligt, er vel nok anerkendt af de fleste, blot det ikke bliver til lutter Overhøring.

Karakterer var der aldrig noget, der hed i Ordrup. Før nogen anden Skole brød denne Skole med de daglige Karakterer. I Steden for indførtes Meddelelser, undertiden meget fyldige med udtømmende Forklaringer om Elevernes Standpunkt i alle Fag, i Udvikling og Stilling til Skolen, Lærere og Kammerater; undertiden kun ganske kort, f. Eks.: »Flittig og flink, staar pænt til sin Skole og passer sit Arbejde med Liv og Lyst.«

At Skolen var og endnu er en Fællesskole, vistnok den første i sin Slags, er kendt af alle, der kender en Smule til den. At der kan klæbe Ulemper ved Fællesundervisningen, er selvfølgelig, men at den ogsaa byder store Fordele, er ligeledes

en Kendsgerning. Hvad der er at foretrække, er man vel endnu ikke klar over og bliver det maaske ikke foreløbig, men at Friser gjorde Eksperimentet og gennemførte det med Held, kan ikke omdisputeres.

— »Barnets Vej fra Jord til Himmel gaar gennem Moders og Faders Hjerter.« —

Disse Frisers Ord fremkom han med for at betone, at Skolen skal have Forældrene med sig. Skolen var bleven noget helt selvstændigt, der havde trængt Forældrene til Side. I Ordrup blev Forældrene draget frem til deres rette Plads igen. Det begyndte med, at enkelte Forældre kom og hørte paa Undervisningen og talte med Friser om deres Børn. Dette førte til, at der blev indført Forældremøder næsten hver Torsdag Aften; i Begyndelsen drøftedes udelukkende specielle Skolesager f. Eks. Skolens Stilling til de forskellige Fag; senere blev der afhandlet videregaaende Spørgsmaal, eller Friser, C. C., Pastor Hohlenberg eller andre holdt Foredrag om forskellige Emner. Før og efter Mødet blev der sunget, og derefter var der som Regel Diskussion. Mange af Forældrene blev om Aftenen hos Friser og drak Te med og diskuterede videre. Intet Under, at denne Forældrekreds blev helt samlevet med Børnenes Skole; den følte sig som eet med den og sluttede i vanskelige Tilfælde Kreds om den og støttede den baade med Ord og Handling. Forældrene holdt ogsaa ved Skolen i Fremtiden, og i en senere Tid har netop Ordrup Skoles Forældredvalg givet Stødet til, at saadanne er blevet en fast Institution Landet over.

Dette i Forbindelse med en Trang hos Friser til ogsaa paa Religionens Omraade at yde, hvad han kunde, førte til, at han samlede dem af Børnene, der vilde komme, hver Søndag Morgen Kl. 9 til Gudstjeneste. Den 14. Novbr. 1875 var den første Dag, Søndagsmøderne fandt Sted. Efterhaanden udvidedes Kredsen, saaledes at der ogsaa mødte nogle af Forældrene og enkelte andre. Det var heller ikke sjældent, der kom helt fremmede til Skolens Gudstjeneste. Naturligvis havde de først bedt om Tilladelse. Jeg erindrer bl. a., at vi ved Søndagsmødet har haft Besøg af Forstander Leopold Budde, Forstander Nikolaj Bøjsen, Morten Eskesen, ligesom jeg ogsaa mindes Laura Kieler, Fru Høgsbro, Bispinde Grundtvig o. fl.

Vi var som en lille Menighed for os selv. Som Regel gik Friser ud fra Søndagsevangeliet og holdt en ligefrem Prædiken

for os — selvfølgelig saa vidt muligt afpasset saaledes, at de større Børn kunde følge den; ind i denne Prædiken forstod han gerne at lægge en eller anden Historie eller et Digt, som passede til Lejligheden. Om end undertiden Ordene gik over Hovederne paa en Del af os og en enkelt Gang gik saa højt, at slet ingen af os kunde følge med, saa var dog Reglen den, at der var noget deri, som slog ned, som greb os og fik os til at tænke over et og andet, og det hændte, at en Tale af Friser blev en Oplevelse saa rig, at den aldrig glemtes, og at vi ved Lejlighed kom den i Hu og styrkedes af den. Som Taler kunde Friser være fortrinlig, især — eller rettere udelukkende — som opbyggelig Taler. Med opbyggelig mener jeg her ikke, at Talen alene havde et religiøst Indhold; det kunde være saa meget andet. De Taler af ham, der har gjort stærkest Indtryk paa mig, var ikke religiøse; den ene handlede om Pligten og var knyttet til en lille Fortælling »Paa Post« af Laura Kieler; en anden handlede om Udholdenheden og gik ud fra Schillers lille Vers om Kolumbus:

»Steuere, muthiger Segler! Es mag der Witz dich verhöhnen,
Und der Schiffer am Steu'r senken die lässige Hand.
Immer, immer nach West! Dort musz die Küste sich zeigen,
Liegt sie doch deutlich und liegt schimmernd vor deinem Verstand.«

En tredie handlede om Fædrelandskærligheden med Udgang fra Digtet om Schleppegrell: »Ret Ryggen, Dreng, og stræk din Krop!« —

Da jeg kom bort fra Skolen, var disse Frisers Taler det, jeg savnede mest; ingen Taler, hverken gejstlig eller verdslig, har senere kunnet gøre det Indtryk paa mig som han, og jeg ved, at det er gaaet flere saadan.

Hans Virkning som Taler beroede paa flere Ting. Dels blev han efterhaanden vant til at tale, saa han som Regel forstod at fremsætte det, det gjaldt om, tydeligt og klart, og tillige vidste han, hvad han vilde sige, men den stærke Følelse, der var i ham, den var det især, der gjorde Talen indtrængende, saa den gik til Hjertet. Undertiden kunde den tage Magten fra ham, saa han blev for stærkt bevæget selv; men som Regel beherskede han den saa godt, at den blot gjorde Talens Virkning paa Tilhørerne mere kraftig. Han var Lyriker, og der var stærkt Sving i hans Foredrag. For tørre og nøgterne Naturer

frastødtes undertiden og troede, at han enten ikke mente, hvad han sagde, eller ikke vidste, hvad det var, han sagde. Ja jeg har endog hørt saadanne komme med Ytringer som Skaberi, Overdrivelse o. lign. — Heri tog disse Mennesker dog fuldkommen fejl. Han var som Taler absolut ærlig og sagde aldrig noget, han ikke mente. Men det er ikke enhver beskaaret at forstaa enhver, eller rettere: det er der ingen af os, der kan, og derfor er det heller ikke saa underligt, at der var dem, der ikke forstod Friser. —

Man har villet gøre Friser til Grundtvigianer eller i hvert Fald til en Elev af Grundtvig. Det passer ikke rigtig. Friser havde, som jeg ogsaa andetsteds har bemærket, sine pædagogiske Ideer og var begyndt paa at udføre dem i Livet, før han for Alvor var kendt med Grundtvigs Skrifter og Tanker. Igenem Højskolen paa Skovgaard og da særlig cand. theol. Sørensens og C. C., kom han til at lære disse bedre at kende og sluttede sig til dem i flere Henseender; men han var fuldkommen selvstændig, og jeg tror at turde sige, at selv om Grundtvig ikke havde levet, vilde Friser alligevel have oprettet sin Skole og ført den efter de samme Principper. Han var ligesom Grundtvig ikke bange for at gaa mod Strømmen, ikke bange for at kæmpe for, hvad han ansaa for Ret, og ikke bange for at sætte alt ind paa det. Han kæmpede for Hjemmets Ret, Forældrenes Ret, Barnets Ret, han var en Modstander af Systemet »Hug en Hæl og klip en Taa«. Han gav sine Medarbejdere gode Raad og viste dem, hvad det gjaldt om, naar man skulde give sig af med at undervise og opdrage Børn, og han forstod at faa dem med sig; men han gav dem ikke pinligt udarbejdede Lister og Skemaer over, hvad de skulde lære Børnene, og Bestemmelser for, hvorledes de skulde lære dem det. Han var aldrig smaalig og huggede ikke Pindebrænde af Gavn-tømmer.

Af Drachmanns Digt til Grundtvigs Hundreedaarsdag om gamle Grundtvig kan følgende Linier ogsaa anvendes paa Friser:

Nedad Floden
stævner en Fuldrigger,
Kølen dybt i det Skjulte,
Flaget højt mod Himlen,
Kurs mod Havet

det uendelige;
 en Flaade følger
 af Schuyter og iPinker,
 Pramme og Lægtere,
 Kuffer og Tjalker,
 Tjenere under
 den store Handelsdrift.

Da Havet er naaet,
 løfter Skibet
 for Brisens Aande
 de hvide Sejlvinger;
 Skibet løftes
 paa Dønningens Bredryg,
 bort det glider
 mod fremmede Verdner —
 Kuffer og Tjalker,
 Schuyter og Pinker,
 hele det tjenende Fladbunds-Følge,
 standser ved Tærsklen,
 tør ikke følge.

Det var netop det store ved Friser, at han turde stævne ud uden Hensyn til Pengepungen, og hvad andre mente om Færden. Det kneb ofte for ham, han kunde være nedtrykt til Tider; men han gav ikke op. Det hændte ogsaa, at vi, hans Medarbejdere, ikke forstod ham, hvad der selvfølgelig smertede baade ham og os, men han holdt ud, og om vi ikke altid forstod ham, saa var vi dog glade ved at arbejde sammen med og under ham.

Thi — for at blive ved Drachmanns Digt:

Var der end Taager:
 nu vel, man kan leve
 hjertevarm, barnefro
 og dog som Mand
 i Taagens Verden;
 nu raabes med: Klarhed!
 som Rejer paa Gaden —
 men hvem ser klart?
 Mon de, som fryser?

Og man frøs ikke i Samlivet og Samarbejdet med Friser. Og det gjaldt baade Børn og voksne. Hans Kærlighed til Børnene og til sin Gerning med dem var saa stærk, saa varmende, at ingen, som ikke med Vilje stillede sig fjendtlig overfor ham,

kunde undgaa at paavirkes deraf. Betegnende er det, at saa mange af Eleverne ved Skolen senere blev Lærere ved den. Frisers Begejstring for sin Gerning var smittende. Alfred Tommerup, Busck, jeg selv, Anna Tommerup (nu Fru Lefolii), alle Frisers egne Børn, Ingrid Kunst, Karen Jeppe, Fru Grønbæk o. fl. var saaledes først Elever i Skolen og derefter Lærere i en Aarrække ved den samme Skole. Fru Grønbæk, Frk. Kunst og Poul og Holger Frederiksen er der jo endnu.

Jeg hørte engang en Mand, der selv hørte til Frisers Beundrere og har lært meget af ham, sige om ham, at han forstod at tage Børn og Kvinder, men det kneb mere med Mændene. Om dette var ment som en Ros, tør jeg ikke sige, men at det netop paa Frisers Omraade: Undervisningen og Opdragelsen, maa være det, synes mig indlysende. Det er jo nemlig Børnene og Mødrene, det gælder om i den Gerning. Børnene kunde Friser tage baade ved Haanden og ved Hjertet, og det gamle Ord siger med Rette, at den, der tager Børnene ved Haanden, tager Mødrene ved Hjertet. Men ogsaa mange Mænd, og det Mandfolk, har sluttet sig til Friser og hans Tanker. At Friser selv var en Mand, viste netop hans Kamp hele Livet for sine Ideer paa baade det pædagogiske og det religiøse Omraade, og den har til Tider været meget haard, saa haard, at en svag Karakter ikke havde kunnet staa det igennem. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa denne Kamp; det er den samme, som saa mange andre kendte Frihedsforkæmpere har maattet føre; jeg behøver blot at nævne Grundtvig, Kold, Birkedal — for Resten ser jeg af Klaus Berntsens Erindringer, at han har haft den samme Kamp, da han begyndte som ung Friskolelærer. I Frisers Bog »Gunver« kan man læse om den, bedre og fyldigere, end jeg kan fortælle det, ligesom man i Frisers Bøger »Den personlige Skole« og »Tanker og Billeder« kan læse om hans Syn paa Religionssagen. Jeg skal blot sige saa meget, at Autoriteterne i mange Aar var paa Nakken af os, især fordi vi ikke fik regulær Undervisning i Kristendomskundskab paa den vante Maade med Katekismus og Katekisation, ligesom vi heller ingen »Bibelhistorie« havde; men jeg tør nok sige, at det, som er det centrale i Kristendommen, var os ikke ukendt, og hele Skolens Aand var i Overensstemmelse dermed. Faa Steder er der vist lært flere Salmer end hos os, eller de er bleven sunget med mere Klang.

Vi havde heller ingen »Fædrelandshistorie«; men vi læste

dog vort Fædrelands Historie og elskede vort Flag og vore Sange.

Da det kneb værst paa Grund af vor »forkerte« Religionsundervisning, fik Friser en udmærket Støtte hos Pastor Hohlenberg ved Holmens Kirke, der sagde god for vore Kundskaber om og Standpunkt til Kristendommen.

Som Lærer for Smaabørn var Friser noget for sig selv. Han gik lige ind i dem med det samme. Han blev deres Lyst og Glæde; de viste ham Tillid og Fortrolighed, og det fulgte ham og dem, der kom til ham som smaa, Livet igennem; ogsaa mange, men selvfølgelig ikke alle de, der kom til Skolen i en senere Alder, kom i det samme Fortrolighedsforhold til ham, saa de baade som Elever og senere som voksne kunde komme til ham, naar de havde noget paa Hjer-te, som man helst taler med en tro og prøvet og erfaren Ven om. Han var

Friser med sit Barnebarn Hans Chr. Branner.

baade Lærer og Ven, Opdrager og Fader for mange, foruden at han var, hvad man vel kan kalde Sjælesørger for os. For nogle blev han ganske vist kun Læreren; men det var deres egen Skyld.

Der er jo Lærere, som mener, at naar de blot passer deres Timer og deres Fag, saa er alt godt; ikke saadan med Friser. Han har en Gang udtalt: »Alt det, der ikke staar paa Skemaet, er det vigtigste.« Og for ham var det det.

Hermed være ikke sagt, at han ringeagtede selve Undervisningen; tværtimod: han var en ypperlig Lærer, endda baade for smaa og store og i højst forskellige Fag.

Fra sin polytekniske Tid havde han bevaret Kærligheden til Matematik og Fysik. Han forstod at fremsætte de matematiske

Sætninger og Beviser klart og tydeligt Skridt for Skridt, saaledes at Forstaaelsen kom hos os Elever, og hvor »lyrisk« og »poetisk« han ellers kunde være: naar vi var oppe i Matematik, saa gjaldt det om at være nøjagtig. Der taaltes ingen Omsvøb eller Slinger i Valsen. Man kunde ikke snakke sig fra noget. Jeg lærte allerede som Elev af ham, hvorledes Matematik og Regning skal tages. Hans Metoder har jeg paa disse Omraader selv benyttet som Lærer og fundet, at baade jeg og Eleverne havde Udbytte af det. — For øvrigt havde han gerne en eller anden Morsomhed til Oplivelse udenfor de slemme Beviser, ofte noget, der gav os en Hjælp til at huske det, vi skulde. Da vi lærte om Galvanismen, gav han os saaledes Historien om Frølaarene i følgende Vers:

»En Frøragout jeg have vil,«
 hun¹⁾ sagde, og hun fik 'en;
 og Frøragout'en voksed til
 et Afsnit af Fysikken.

Men Dansken og alt, hvad dertil hører, var vel nok hans Yndlingsfag og ogsaa det, hvori han ydede sit bedste. Jeg har hørt ham omtale som Danmarks første Dansklærer. Om det passer, skal jeg ikke kunne sige; dertil har jeg kendt for faa fremragende Dansklærere; men at han var iblandt de bedste, tør jeg paastaa. Hans Undervisning var ikke skematisk. Vi nøjedes ikke med at lære at læse og analysere og lære, naar Digtterne var født, hvad Aar de skrev den Bog og hvad Aar den. Vi lærte det danske Sprog og dets Litteratur at kende lige fra Sagaerne til Holger Drachmanns og Nordmændene Bjørnsons og Ibsens sidste Værker. Vi læste selv disse Værker, og vi hørte Friser læse dem op. Han forstod at læse op, saa vi aandeløse fulgte med, og de forskellige Værker og deres Aand stod klart for os. Det forunderligste er, at der blev Tid til det; men Tiden blev jo rigtignok heller ikke brugt til at sidde og finde Navneledsbindeordsbisætninger, Undertiden, naar det var Skuespil, fordelte vi Elever Rollerne imellem os, og vi har haft mange fornøjelige Timer med Oplæsning paa denne Maade. Adskillige af Holbergs, Oehlschlägers, Heibergs, Hostrups, Ibsens og Bjørnsons Værker har vi taget igennem saaledes. Masser af

¹⁾ Fru Galvani.

Den nu forsvundne Del af Skolen, set fra Legepladsen.

Digte lærte vi udenad og vel at mærke ikke tvungent, men frivilligt — lige fra de gamle Folkeviser og til dem, der dengang var blandt de allernyeste. Friser fulgte godt med; han købte og læste en stor Mængde Litteratur. Hans Begejstring for Digtningen smittede os. Naar vi f. Eks. fik Lov til at vælge selv hver især, hvilket Digt vi vilde lære udenad til næste Gang, var det forbavsende at se Drengene i 12—15 Aars Alderen vælge saa store og vanskelige Digte, som vi gjorde, og — kunne dem. Det var ikke, som da jeg »gik til Præsten« og vi ogsaa skulde vælge hver især, hvilken Salme vi vilde lære udenad til næste

Gang. Pigerne havde lært forskellige; men *alle* Drengene havde valgt Salme Nr. 320 i den gamle Salmebog: »Herren strækker ud sin Arm«. Den har kun eet lille Vers. Det er præsteret i Ordrup at lære Wergelands »Jøden« udenad fra den ene Dag til den anden og ligesaa »Terje Wigen«. Et Digt som »Den lille Hornblæser« kunde mange af os udenad fra Ende til anden; men dertil var naturligvis brugt noget mere Tid.

Han forstod ogsaa at give gode Stilopgaver og at lokke os til at skrive ud om Sagerne. Undertiden var de maaske lige svære nok for enkelte af Eleverne; men »Mennesket vokser jo med sine Maal«, og det gjorde vi ogsaa. Det har af og til moret mig at se mine gamle Stilebøger efter, og jeg har undret mig over, at vi virkelig kunde præstere saa meget. Hvad skal man f. Eks. sige til denne Stil: Oversæt Schillers »Die Götter Griechenlands« paa Dansk. Men det blev gjort. Jeg hidsætter sidste Vers som en Prøve:

»Ak, de vendte hjem til egne Zoner,
alt det skønne tog de fra vor Jord,
alle Farver, alle Livets Toner,
os de efterlod det døde Ord.
Revne bort fra Tidens Flugt de svæve,
frelste de paa Pindars Højder staa.
Hvad uddødeligt i Sang skal leve,
maa i Livet her forgaa.«

Og saa kunde han udlægge det for os, saaledes at vi forstod det, saa at det ikke blot blev Ord, der blev oversat, men Meningen med det blev os klar.

Hvad der desuden ogsaa blev Tid til, var at lære Svensk. Jeg ved ikke, om det brugtes noget videre andre Steder; men vi kom virkelig godt ind i Svensk. Vi brugte »Läsebok för folkskolen«, Hammerichs »Svenske Læsestykker«, »Frithjofs Saga« og »Fänrik Ståls sägner«. Næsten alle disse sidste læste vi, og adskillige af dem lærte vi udenad, og havde jeg ikke andet at takke Friser for, vilde alene dette Indblik i Svensk være nok til at være ham taknemmelig; thi det har voldt mig megen Glæde senere hen i Livet. Stadig sker det, at jeg, naar jeg om Aftenen kommer igennem en Skov, kommer til at tænke paa Frisers Oplæsning af Malmströms Digt: »Hvi suckar det så tungt uti skogen?«

Og hvem af os fra den Tid kan vel glemme »Graven i Per-

rho« og »Bonden Påvo og hans Ager«. Disse to sidste Digte og vistnok flere er for Resten oversatte af Friser til Dansk.

Han havde jo en lyrisk Aare. Ikke blandt de største ganske vist, skønt han paa eet Felt er iblandt dem, der ikke glemmes, saa længe det danske Sprog har sin nuværende Form. Jeg tænker her paa hans mange Smaavers og Smaahistorier for Børn. »Nissen i Skolestuen«, »Op, min lille Ole«, »Dovenlars om Morgenen« o. fl. andre bliver ved at optræde i alle mulige Læsebogsapparater og vil sikkert vedblive med det, længe efter at megen »højere« Litteratur er glemt. Og han indgød os Kærlighed til Poesien, til det usigelige, til det over Skyerne, det, som intet Menneske, der har Sans for noget ud over den daglige Middagsmad, det daglige Arbejde og Trædemøllen, kan undvære.

Og saa til Slut blot dette. Jeg har ikke alene været Elev hos Friser i 10 Aar, men ogsaa Lærer ved hans Skole under hans Ledelse i 6. Til det, han lærte mig i de 10, kommer det, han lærte mig i de 6. Det er ikke fuldt saa meget; jeg var jo ikke ny paa Skolen, da jeg blev Lærer der; men det er alligevel meget. Han lærte mig, som han har lært andre, der valgte Lærergerningen, at den er noget nær den største, der er til, og at det er ikke nok at kunne sine Ting og kunne fremsætte dem for Børnene. Man skal kunne sætte sig i Børnenes Sted; man skal have Respekt for dem og Kærlighed til dem, ellers duer det ikke. Det har været en Lykke for mig i min Lærergerning, at jeg fik fat i en Flig af Frisers Kappe, saa ogsaa jeg — om end i mindre — eller rettere i mindre selvstændige — Forhold har kunnet være med til ikke alene at lære Ungdommen noget, men ogsaa ved Lejlighed at være noget for den.

Og at det var det, det gjaldt om, lærte han os, sine Medarbejdere, baade gennem sit Ord og gennem sit Eksempel. Havde han end *sin* Forfængelighed, og hvem har ikke det; han søgte dog aldrig sit eget, men i alt, hvad han søgte, stræbte og arbejdede, var det Børnenes Sag og Børnenes Vel, der laa ham paa Sinde. I Kampen for Børnenes Ret var han en af de ypperste, vi har haft; han var en Høvding, som det var en Fryd at følge, selv om man, som jeg selv, ikke vilde give ham Ret i eet og alt. Som Halfred Vanrådeskjald elskede Kong Olav Trygvason, men dog forlod ham og ikke helt kunde rette sig efter ham, saaledes er det ogsaa gaaet mig, og først da Friser

døde, forstod jeg Halfred, da han modtog Budskabet om Kong Olavs Død. »Det var, som han blev ramt af en Sten, og uagtet han den Dag skulde i Holmgang med en Fjende, maatte han gaa til Sengs og søge Forlig med ham.« Naar den eneste virkelige Høvding, man har tjent, dør, skal det nok mærkes.

Skolen, set fra Indgangen til den nye Gymnastiksal.

Maaske kan jeg bedst afslutte dette Stykke om Friser med et Par af hans egne Ord, der giver Grundtanken i ham og hans Værk:

»En Skole tror man nutildags er noget udefra ordnet, befalet, tilrettelagt udi de alleryderste Grene.

Nej: en Skole vokser indvendigt fra, er en Personlighed.

En Skole tror man er en Fagskole, et Undervisningsapparat.

Nej: en Skole er Menneskeliv, der skal uddannes. Gennem en Skole lyser der en Grundtanke.

En Skole tror man har en Eksamen til Maal.

Nej: en Skole har til Maal at uddanne hvert enkelt Barn efter dets Evner, Ejendommelighed uden at taale, at der udefra gøres Indgreb i dens Grundtanke.«

Som bekendt opgav Friser sin Skolevirksomhed, før det egent-

lig passede ham. Om Nødvendigheden heraf eller det modsatte kan jeg ikke udtale mig. Saa vidt jeg har forstaaet, vilde han dog vist paa dette Tidspunkt have haft ondt ved alene at kunne styre den store Skole, det efterhaanden var bleven til. I de første Aar derefter var han ikke glad. At han dog efterhaanden forsonede sig med sine forandrede Forhold, fremgaar af følgende Uddrag af et Brev fra ham i 1918 til en af de

Muren med Mindetavlen ved Hovedindgangen.

gamle Elever, Anna Hegelund, som jeg med hendes Tilladelse aftrykker:

»Mit Liv har til denne Stund været et mageløst rigt Liv. »Stort har jeg mistet, men stort jeg fik«; maatte sige Farvel til Mor Fanny, til Chr. Branner, til min Skole. Men saa opdagede man mig jo som Foredragsholder. Flere Aar paa Rad drog jeg fra Sted til Sted og talte om det, der laa varmest i mig; jeg er for Resten paa Rejser endnu fra og til, — og saa har jeg en stor og lykkelig Virksomhed her ved Højskolen.«

I sine sidste Aar boede Friser i Vallekilde lige ved Højskolen og deltog som Medarbejder — særlig Foredragsholder — i Livet der.

Da Friser fyldte 80 Aar, den 11. Novbr. 1920, var han sidste Gang i levende Live paa sin gamle Skole. Fra ham selv ved

jeg, at det var en uforglemmelig Fest for ham, og at han tog et skønt Minde med sig derfra den Dag. Den 10. Marts 1921 døde han i Vallekilde, Onsdag den 16. Marts blev han begravet fra Ordrup Kirke. Han ligger paa Gjentofte Kirkegaard sammen med sin Hustru og Svigersøn Kr. Branner.

Paa Skolens Fødselsdag den 3. Novbr. 1922 blev paa »Ordruppersamfundet«s Initiativ for Bidrag fra Skolens Lærerpersonale og gamle Elever og Venner af Friser opsat en Minde-tavle i Skolebygningens Mur nær ved Hovedindgangen.

Ogsaa uden Tavle vil hans Minde leve, og hans Tanker vil sikkert arbejde sig stærkere og stærkere frem med Tiden, om end der i Øjeblikket blæser en anden Vind.

»Thi alle gode Tanker de kan slet ikke dø,
før endnu bedre Tanker er spiret af deres Frø.«

P. A. Rasmussen.

MOR FANNY

(FANNY FRANCISKA FREDERIKSEN, F. HANSEN).

4. Decbr. 1844. — 14. Maj 1909.

MOR FANNY var ikke ung mere, da jeg i 1893 lærte hende at kende; men rank som et Lys sad hun med sit Haandarbejde paa Spidsen af sin Stol, altid parat til at springe op og ile hen til den Del af hendes Arbejdsfelt, hvor hun nu syntes, at hendes Nærværelse i Øjeblikket var paakrævet.

Og det var et stort Arbejdsfelt, hun havde. I Køkken og Kælder, i Stuerne, paa Sovesalene, i Skolestuerne, særlig paa den Tid, da de skulde gøres rene, kunde man møde hende, snart her, snart der, ofte hvor man allermindst ventede at se hende; hendes Fødder var lette og rappe som en ung Piges, hun kom hurtigt over Vejen.

Hun kom da heller aldrig uden Nytte; hendes Øjne var skarpe, hun havde set, hvad der var at se der, hvor hun kom frem, og havde rettet, hvad der var at rette.

Et særlig skarpt Øje havde hun jo for Manglerne, det var Livets haarde Nødvendighed, der gennem mange Aars svært Arbejde havde drevet hende ind paa det.

Hende paahvilede det at holde Hjemmet i mønsterværdig Orden, og som et Skolehjem var jo Virksomheden begyndt. Saa fulgte det da næsten af sig selv, at alt som Skolestuerne blev flere, saa tog hun ogsaa dem, efter som de kom, ind under sin Omsorg, de blev ligesom en Del af Hjemmet.

Det var Friser, der havde Ideerne. Ideer, der til at begynde med mødte megen Modstand, men som lidt efter lidt slog igennem og betingede først Fosterhjemmets, senere Skolens Vækst.

Men Mor Fanny var ham en jævnbyrdig Hustru. Alt som Opgaven voksede, saa voksede hun med den. Mere og mere ævnede hun at spænde over og tage ind under sig, og det var hendes glimrende økonomiske Dygtighed og hendes stadige Paapasselighed selv i de mindste Ting, der gjorde, at Foretagendet kunde bære sig.

Friser var omtrent fri for de daglige Smaasorger og Smaabekymringer, dem bar hun. Derfor kunde han faa saa megen Luft under Vingerne og spænde saa vidt.

Men hendes Opgave var i høj Grad utaknemmelig. Hun maatte saa tit dadle og kritisere og omtale Ting, som man helst tier stille med. Det blev udlagt som Smaalighed, og hvad man nu ellers kalder saadan noget; men hun *maatte* gøre det, om hun vilde holde sit Hus i Gang og god Orden.

Saa *øvede hun Vold mod sin Natur* og gjorde det.

Netop det, at hun havde øvet og stadig øvede Vold mod sig selv for at gøre sin Pligt, det var saa betagende at se paa for den, der kom hende nær nok, til at man kunde faa Øje for det.

Jeg havde den Lykke at leve sammen med hende i 10 Aar, og der er vel knap noget andet Menneske i Verden, jeg er kommet til at elske som hende. Det ved jeg da ogsaa sikkert, at uden hendes Indflydelse og Opdragelse var jeg aldrig bleven i Stand til at løfte de Byrder, der senere blev lagt paa mine Skuldre.

Og jeg tror sikkert, at det er gaaet mange som mig. Vi lærte noget af hende, som vi aldrig kunde glemme.

Jeg synes, det var Mor Fannys største Betydning, at *hun* lærte os at gøre vor Pligt, enten det saa var surt eller sødt.

Det lærte hun os ikke saa meget ved sine Ord, som ved hele sin Færd, sit Eksempel.

Bare det at se hende virkede opstrammende paa os. Vi kunde jo ikke være bekendt at læne os tilbage i Stolen, naar hun sad saa rank; vi kunde ikke rigtig slaa os til Ro, naar hun altid var paa Færde. Vi maatte have Øjnene og Tankerne med os, hvor vi gik og stod, ellers kunde vi ikke svare paa de Spørgsmaal, hun stillede os om alt det, der havde været paa vor Vej. Hvor ofte maatte vi ikke gøre en Ting om igen, fordi vi ikke rigtig havde tænkt os om, mens vi udførte det. Naar Sagen kom frem for hendes skarpe Øjne, skulde Fejlene nok blive aabenbare, og saa maatte det gøres om, indtil det var akkurat, som det skulde være.

Lykkelige Ungdom, hvis Ledere ikke af Blødsødenhed eller Magelighed lader dem faa Lov til at jasje noget af, men forlanger det gjort til Punkt og Prikke! Mor Fanny var en afgjort Fjende af al Slags Sløjhed, først hos sig selv, senere hos andre, og det skal hun først og fremmest have Tak for.

Og hun nævnede enhver Ting ved sit rette Navn. Det var, som om hun gennemskuede Menneskers Motiver, saa lige tværs igennem Ordene og Følelserne og saa det, der laa paa Bunden af det hele, og var det, hun fandt der dybt nede, Egoisme eller noget af den Slags, saa var hun ikke bange for at skære tværs igennem alle de smukke Ord og lægge Roden blot.

Paa den Maade stødte hun mange fra sig; for Mennesker plejer jo ikke at ynde denne Ærlighed; men der var ogsaa mange af dem, der havde deres Væsen imod sig, der i hende pludselig fik en uventet og tapper Forsvarer, naar de ved deres Ubehjælpssomhed var komne paa Kant med Verden.

Hun forstod godt nok at skille Klinten fra Hveden. Laa der en usleben Ædelsten midt i en almindelig Stendynge, skulde hun nok finde den frem og lade den komme til sin Ret; men alt, hvad der var Glimmer, hvad der vilde se ud af mere, end det virkelig var, det var hun ligefrem fjendtlig stemt imod.

Vist var Mor Fanny nøgtern, i høj Grad endda, hun holdt sig ved Jorden og stræbte med det, der laa nærmest for.

Men hedder det ikke:

»Hvad Du ævner, kast af i de nærmeste Krav,
det skal bæres helt frem af en voksende Elv.«

Og det var sikkert, at naar man gik med Mor Fanny i alle de daglige Smaating og tog dem i samme Aand som hun, saa hørte man altid bagved den store Elvs Brus.

Jeg hørte engang fortælle, at de Haandværkere, der i sin Tid byggede den store Domkirke i Køl, havde gjort sig lige saa megen Umage med Detaillerne højt oppe i Spiret, hvor intet Menneske kunde se dem, som med Forsiringerne længere nede. Det var, fordi de arbejdede for Guds Øjne og til hans Ære.

Jeg kan endnu huske, at da jeg hørte det, gik mine Tanker øjeblikkelig til Mor Fanny, jeg syntes, det var hendes udtrykte Billede, jeg der havde set.

Hvad brød hun sig om, om nogen saa det, hun udrettede rundt om, eller ej. Hun havde Maalestokken inderst inde i sig selv, der brændte Alterluen klart, og der ved Livskilden hentede hun sig altid ny Kraft til sin Gerning.

Men det talte hun ikke om. Hun mente, at det indre Liv blev forjasket, hvis man »drøftede i det«, som hun plejede at udtrykke sig, hun var saa uendelig kysk, ogsaa i sit aandelige Liv. Dog derfor lod det sig ikke uden Vidnesbyrd. Der udgik mange smaa, skjulte Kærlighedsgerninger fra hendes Hænder, smaa Opofrelser og store med, naar det paakrævedes, Ting, der aldrig blev talt om, men som uden Ord lod os føle den indre Varme.

Ja, saadan var den Kvinde beskaffen, der under hele Frisers Skoleliv i Ordrup stod ham ved Siden. Og naar Ordrup Skole blev det dejlige Sted, den var, saa har hun sin store Andel i det.

Hun var Skolens Moder, den, der havde Omsorg for os alle og altid havde Tanke for alle de mange smaa Ting, dem vi andre tit gik let hen over, men som havde ødelagt hele Livets Hygge, om de var blevet forsømt.

Og hun var Fyrtaarnet paa Klippen. Naar de stærke Storme kom, og Lidenskaberne kom i Oprør, saa ingen mer ret var sikker paa sig selv, da skinnede hendes Lys klare og viste os den rette Vej ud af Uføret.

Velsignet være hendes Minde!

Hendes taknemmelige Fosterdatter

Karen Jeppe.

MEDARBEJDERNE.

Härförarn ensam vinner icke slaget.
De djupa leder vinna det åt honum.

Tegner.

MEDENS Friser i Begyndelsen var alene om at bestride Unvisningen, blev han, da der kom flere Elever, nødt til at antage Medhjælpere, først een, siden flere og flere. I Tidens Løb bliver det til en anselig Skare. At omtale eller blot nævne alle disse Lærere vilde falde uden for dette Skrifts Opgave. Nogle af dem var kun saa kort Tid ved Skolen, at Forholdet mellem dem og den ikke fik nogen blivende Værdi. I Skolemeddelelserne for de forskellige Aar vil den, der søger specielle Oplysninger, kunne finde dem. Her skal derfor kun omtales nogle af de vigtigste, der har gjort sig særlig fortjent af Skolen og Hjemmet.

I Skolens første Aar var cand. theol. *Sørensen*, der samtidig var Lærer paa Skovgaard, en Tid Lærer ved Skolen og var ogsaa paa anden Maade en Støtte, hvilket ogsaa gælder Forstander *Godfred Rode*, der f. Eks. stillede sin Gymnastiksal til Raadighed for vore Elever i en Aarrække. Af Godfred Rode fik Friser Anvisning paa *Carl Christensen* (C. C.), der fra 1875—94 var hans vigtigste Støtte. 1877 blev *Alfred Tommerup*, der først havde været Elev i Skolen, Medhjælper. 1880 kom Frk. *Ida Olsen* (Moster Ole), der i mange Aar havde Sprogundervisningen. 1882 kom *Hjalmar Høgsbro*, Skolens mangeaarige Inspektør og Gymnastiklærer, 1885 kom *Maren Knudsen* og *Scheuer*, 1887 *Niels Nielsen* og *Kr. Branner*, *Zinn*, *Frk. Schmidt* og *Anna Tommerup*. 1889 *Henningsen*, *Peder A. Rasmussen*, *Busck* og Sanglærer *Jørgensen*, 1891 *Holger Nielsen* og *Plockross*, 1893 gamle og unge *Lefolii*, 1894 *Bondesen* og *Carl Christiansen*, *Dr. Østrup* og *Kejser*, *Matematik-Christiansen* og *Valdemar Olsen*. Desuden var der flere, som kun var knyttet en ganske kort Tid til Skolen. Efterhaanden som Frisers egne Børn blev voksne, blev de ogsaa Medarbejdere ved Skolen.

LÆRERPERSONALET I 1894.

Staaende: Scheuer. Høgsbro. Lefolii. Mea Frederiksen. P. Ras. Plockross. Friser. Mor Fanny. Holger Nielsen. „Faster“. Frk. Olsen.
Siddende: Hohlenberg. Fru Høgsbro. Carl Christiansen. Henningsen. Anna Tommerup. Agnes Hansen. Thomsen. Fanny Frederiksen. Branner. Rektor Lefolii.

Af disse Lærere fra den gamle Tid virker endnu *R. Lefolii* og *Bondesen* ved Skolen, dels som Lærere og dels som Inspektører, og er saaledes kendt af saa godt som alle »Ordruppere«, naar undtages de allerældste. Gamle Rektor *Lefolii*, der efter at have taget sin Afsked fra Statsskolen, var flyttet til Ordrup, virkede derefter i ikke saa faa Aar ved vor Skole, hovedsagelig ved at holde oplysende Foredrag om den græske og den nordiske Oldtid, paa hvilket Omraade han var en kendt Kapacitet.

En Mand, der i en lang Aarrække var Skolen en god Støtte, var *Scheuer*, der var Lærer i Historie, Dansk og Latin, en aldeles fortrinlig og samvittighedsfuld Lærer, der gennemarbejdede Stoffet forud paa alle tænkelige Maader og ogsaa forstod at faa Eleverne med og gøre dem interesserede for Faget. Han skrev selv en latinsk Grammatik, der i flere Henseender var ligefrem genial, og hans Oversigter over Litteraturen i Danmark var fyldige, grundige og forstaaelige, ligesom hans grafiske Fremstillinger af mange forskellige Emner ofte var rammende paa en Prik. Hans Elever baade lærte noget og holdt af ham. Desværre maatte han 1895 paa Grund af Sygdom forlade sin Lærergerning baade i Ordrup og i Borgerdydskolen, hvor han ogsaa var Lærer, og kort Tid efter døde han.

Anna Tommerup, nu Fru *Lefolii*, har gjort et stort Arbejde blandt de smaa i Skolen; for mange af de smaa Fosterbørn var hun næsten i Moders Sted.

Nuværende Professor *Niels Nielsen*, der begyndte at undervise her i Ordrup, var en baade flink og afholdt Lærer, der især var dygtig i at undervise i den rene Matematik.

En trofast Medhjælper i Skolehjemmet var Frøken *Julie Wulff* — Moster Julie — der i mange Aar var Fru Frederiksens højre Haand med Hensyn til Madlavningen og Ordningen af det øvrige indre Arbejde.

Den nylig afdøde pens. Overlærer ved Ordrup Kommuneskole *P. V. Petersen* var i den første Snes Aar Ministeriets Tilsynsmand ved de skriftlige Afgangseksaminer. Megen Glæde har han set lyse i Øjnene paa dem, der klarede Opgaverne, og mange bekymrede Miner hos andre, der ikke kunde finde Løsningen.

Carl Christensen (C. C.) var, som omtalt, i en Aarrække — fra 1875—1894, Frisers vigtigste Støtte. Hans Kærlighed til

Carl Christensen.

Skolen og dens Gerning kunde næsten maale sig med Forstanderens, og han havde en glimrende Evne til at lære fra sig. Af Uddannelse havde han kun, hvad han havde erhvervet sig ved Højskolen i Ordrup, og hvad han ved Selvstudium havde sat sig ind i; men dette sidste var ogsaa næsten fænomenalt. Før han kom til Ordrup, var han Cigarmager. Som Lærer købte, læste og lærte han de dyreste og mest udførlige Værker, der udkom, i de Fag, han underviste i. Han abonnerede, husker jeg, paa *Cantus Verdenshi-*

storie, Troels Lunds: *Dagligt Liv i Norden* og adskillige andre lign. Værker, og han satte sig saa grundigt ind i dem, at han kunde give os en klar Fremstilling af de forskellige Perioder, og han gjorde det i den Grad interessant, at uagtet vi ingen Bog havde i Historie, var vore Kundskaber gode, gennemgaaende bedre end Nutidens Børns paa tilsvarende Alderstrin.

Han underviste, foruden i Dansk og Regning, i Geografi, Naturhistorie og Historie. Desuden var han i mange Aar vor Gymnastiklærer.

I Geografi lærte vi ganske overordentlig meget, det var for en stor Del efter Kort, som C. C. selv tegnede. Der var ingen Navne paa, men vi lærte dog hver en Flod, Bjergtop, Indskæring og By og kunde pege paa den. Nogle af Kortene var malet paa selve Væggen i Skolestuerne og vil være kendt af mange, ogsaa fra en senere Tid. De mange Navne var jo dengang mere i Kridthuset end nu; men det mører de fleste Børn i en vis Alder at lære Navne, og senere i Livet er det rart, naar man støder paa et Navn under Læsning enten af Avisen eller en Bog, at man da kender det og ved, hvad det er, og hvor i Verden

den By eller Flod ligger. Jeg tror ikke, nogen af os fra den Tid er vred paa C. C., fordi vi maatte lære saa meget.

Botanik fik han især interesseret os for. Han udgav en fortrinlig Botanik over baade den almindelige og den specielle Del, som vi brugte, og desuden gik han baade Søgne- og Helligdage ud med os bevæbnet med Rostrups Flora og en Botaniserkasse, og saa gik det løs med Bestemmelse af Planter. Fandt vi saa senere paa vore egne Udflugter en Plante, vi ikke kendte, slog vi den op i Rostrup og lærte paa den Maade hele Egnens Flora at kende. Den er for Resten gaaet meget tilbage. Skælrod er f. Eks. borte, og det samme gælder Leverurt, Milturt og endnu flere.

Gennem C. C. var det ogsaa, Sagafortællingen kom ind i Ordrup Gymnasium; han havde faaet Interesse for den hos Godfred Rode og blev en Mester i at fortælle de gamle Sagaer malende og levende. Mange Aar efter, at han og jeg var kommet fra Skolen, traf jeg en Aften i en Antikvarboghandel en gammel Bogsamler, jeg af og til talte med om gamle Bøger. Pludselig siger han: »Nu maa jeg skynde mig, jeg skal hen i Arbejdernes Læseselskab og høre den bedste Foredragsholder, jeg kender. Det vil jeg nødig gaa Glip af.« Jeg spurgte, hvem Foredragsholderen var. Det var C. C.. Han skulde fortælle om Olav den Hellige.

C. C. var ogsaa meget ferm i al Slags legemligt Arbejde, hvad der kom Skolen til Nytte paa mange Maader i de trange Aar. Han kunde baade tømre, snedkre, grave og plante. Det var ogsaa ham, der sammen med nogle af de ældre Elever lavede alle vore Teatersager, Gulv, Kulisser, Tæpper, Hejseværk, Sufflørkasse, Rustninger o. m. a. Han skrev ogsaa Komedien »Valdemar Sejr«, der har gjort vældig Lykke i Ordrup i sin Tid, ligesom han var Skolens Digter, der ved højtidelige Lejligheder kom frem med baade smukke og følte Digte.

Var Humøret en Gang imellem langt nede hos Friser, var det ogsaa C. C., der med sin lyse Tro fik det op igen. Han og Pastor Hohlenberg var altid ved Frisers Side og hjalp ham gennem mange Vanskeligheder alene ved deres faste Tro paa, at Værket nok skulde lykkes.

Til Slut drev C. C.s store Kærlighed til Børn ham bort fra Skolen. Han havde i flere Aar udgivet et Blad »De hjemløse«, der talte forældreløse Børns Sag, og han havde selv i Aaret

1889 oprettet et Hjem for saadanne i Ordrup. Arbejdet derved blev da saa stort, at han ikke kunde passe det, naar han ogsaa var Lærer ved Skolen. Han tog derfor bort fra Skolen i 1894; men det var først, da den i alle Henseender var vel funderet, og efter den Tid viede han Børnesagen alle sine Kræfter. Hans Arbejde i denne Henseende er landskendt.

Faa Mennesker har været mere uegennyttige end han i Arbejdet for ulykkeligt stillede Børn, og faa har haft den Kærlighed og Evne til at undervise som han, der ikke havde Eksamen af nogen Slags. Hvad han har betydet for vor Skole i de første trange Aar — og for Resten længe efter — kan aldrig værdsættes for højt. Om hans Kærlighed til den i de gamle Dage afgiver hans i 1881 udgivne Bog »Et Stykke Skoleliv i Nutiden« et smukt Vidnesbyrd.

Den 9. Marts 1916 døde han og ligger begravet paa Ordrup Kirkegaard, hvor en Del af hans gamle Venner og Elever har rejst en Mindesten paa hans Grav.

Den Strid, der i mange Aar udkæmpedes mellem Friser og Skoleautoriteterne i Gentoft Sogn, drejede sig særlig om Religionsundervisningen. Friser vilde ikke undervise i Religion som

Ove Hohlenberg.

»Fag«. En »Bibelhistorie« og Katekismus havde vi ikke. Vi skulde saa stille til Overhøring, men gjorde det ikke. Der prøvedes paa mange Maader, at tvinge os, bl. a. ved et Utal af Skrivelser med Henvisninger til Love og Forordninger, men uden Resultat. Det endte saa med, at Friser fik at vide, at Forlangendet om Overhøring kunde falde bort, naar en Præst vilde give os Attest for, at vi var godt »underviste« i dette »Fag«. Denne Attest gav Pastor *Hohlenberg* os. Han kendte Friser og Skolen, han var hans og dens Præst, og, som nævnt under

C. C., stod han sammen med denne ved Frisers Side, naar og hvor det kneb. Hohlenberg var Præst ved Holmens Kirke, og riange af Skolens Elever er konfirmeret hos ham og har deltaget i hans Bibellæsninger efter at være blevet konfirmeret.

I Skolen havde han i en lang Aarrække Timer i Kirkehistorie, ligesom han som Regel deltog i Torsdagsmøderne med Forældrene og Skolens Venner. Naar ikke Friser eller C. C. talte, var det gerne ham, der holdt Foredrag om et eller andet bibelsk eller kirkehistorisk Emne. Om end vi Børn var gladere ved at høre Saga og Historier, forstod Pastor Hohlenberg dog som Regel ogsaa at fængsle os, og Forældrene var særdeles glade ved ham. En vis tør Humor, han var i Besiddelse af, gjorde ikke lidt hertil.

Alfred Tommerup var den første af Frisers Elever, der blev Medarbejder ved Skolen. Han blev det meget tidligt, 1877, allerede før han blev Student, og man kan vel sige, at han blev den, der i sin Tid modtog og lærte mest af Friser, ligesom han ogsaa sluttede sig helt til ham og hans Tanker, uagtet han og Friser fra Begyndelsen stod temmelig stejlt over for hinanden.

Alfred Tommerup.

I Aaret 1884 skriver han selv: »Frisers og mit Forhold er skudt fremad og er blevet et saadant, at jeg ikke kan tænke mig Muligheden af, at det nogen Sinde skulde blive brudt, og det er min Overbevisning, at den Dag, det sker, er jeg paa fejle Veje.« Som Lærer var Tommerup frisk og fornøjelig; uagtet han studerede Theologi, var der altid noget rask og djærvt over hans Væsen. Mod de smaa var han altid venlig, de større fik til Tider nogle Rap, saa de ikke kunde røre sig. Men han mente det ikke saa slemt. — Jeg

erindrer, at da vi i 1884 spillede »Valdemar Sejr«, skulde han »slaa mig ihjel«. Det gjorde han saa grundigt, at jeg var øm og ophovnet næsten en Maaned efter. Han gik sandelig op i sin Rolle.

Men alt for gammel i Skolen blev Alfred Tommerup ikke. I Sommerferien 1885 var han med et Par Venner — den ene var Hjalmar Høgsbro — en Tur i Norge. Den 5. August gik han alene — de andre var blevet trætte — op mod Goustas Top i Taage. Han blev advaret, men det laa ikke til Tommerup at høre efter saadan noget. Han forsvandt og kunde ikke findes. Først tre Aar efter fandtes hans Lig paa den anden Side af Bjerget. Han havde passeret det øverste af Gousta og var kommet langt ned ad den anden Side, da han faldt i Afgrunden eller, som Provst Kielland, der holdt Talen over ham, sagde — i Guds Arme.

Ved Dals Kirke i Vestfjordsdalen ligger han begravet. Vi rejste ham en Mindesten paa Graven med Inskriptionen »Begejstring, Arbejde, Tro«. Den passede til ham.

Ida Olsen.

Frk *Ida Olsen* — »Moster Ole«, som vi kaldte hende — kom til Ordrup som fyrretyveaarig i 1880. Hun var noget for sig selv, tilsyneladende streng, følelseløs og ubarmhjertig; men i Virkeligheden var hun et af de bedste, mest rettænkende, opofrende og ædle Mennesker, jeg har kendt. Børn er ikke de daarligste Psykologer; de sætter ikke rigtig Pris paa den Lærer, der mod sin Natur lefler for dem, og de synes om den, der, om end streng, dog er retfærdig. Faktum er, at vi holdt af hende trods hen-

des Strenghed; vi glemte ikke Moster Oles Fødselsdag. Den faldt i Maj paa en Tid, da Blomsterne begyndte at springe ud, og vi plukkede af oprigtig Kærlighed store Buketter til hende den Dag.

Hun passede ikke helt ind i Frisers System. Hun sagde rent ud: »Livet tager ikke Hensyn til, om man er godt begavet eller ej. Den, der er mindre begavet, maa arbejde mere.«

Og Mosters Elever maatte arbejde og fik lært noget. Lektionen skulde læres, enten man peb eller sang; men var der en, det kneb særlig for, var Moster Ole heller ikke bange for at give vedkommende Ekstraundervisning, og det vel at mærke uden at tage noget for det.

Vi havde Respekt for Moster Ole. En Dag prøvede jeg paa at snyde i Gloser ved at have Bogen under Bordet. Nu brugte jeg ellers ikke at snyde, saa jeg har vel været lidt klodset med det, og jeg tror, aldrig jeg har været saa flov, som da Moster pludselig siger: »Hvad er det, du har under Bordet, Peder?«

Jeg mærkede, hvorledes Blodet steg mig til Hovedet, da jeg rejste mig og svarede: »Glosebogen.« — »Saadan noget gør man ikke,« sagde Moster, og jeg gjorde det heller aldrig mere siden. Jeg syntes, jeg maatte forgaa af Skam, hvis Moster een Gang til skulde gribe mig i noget forkert.

I Skolehjemmet var hun en stor Støtte for baade Friser og Mor Fanny. Om hun end ikke til Hverdag bød sig til, saa var hun altid rede, naar Sygdom eller andre ekstraordinære Forhold gjorde det ønskeligt, og saa behøvede hun ingen Opfordring. Hun kom af sig selv.

Da jeg ved, at Moster Ole ogsaa bliver omtalt af Hr. Langballe, skal jeg nu blot tilføje, at da jeg for fire Aar siden var med til at bære Moster Ole til sit sidste Hvilested, følte jeg, at hun var en af dem, som vi gamle Ordrupere skylder aller mest, saa vist som det at lære at faa Respekt for sit Arbejde, saa man gør sig Umage for at udføre det ordentligt, er noget af det bedste, man overhovedet kan lære. Og det lærte hun os.

Hjalmar og Maren Høgsbro.

Hjalmar Høgsbro, Søn af cand. theol., Folketingsmand Sofus Høgsbro, er født paa Rødding Højskole i Sønderjylland d. 5. Juli 1858. Hans Fader var dengang Forstander der. Hans Slægt baade paa fædrene og mødrene Side var Sønderjyder, og det mærkedes altid paa »Høg«, at det tabte Land var hans stadige Tanke, og vist kun faa har glædet sig mere end han, da vi fik den dansktalende Del tilbage. Blind, som han var i mange Aar og er endnu, drog han med over til Genforeningen og opholdt sig i de Dage igen paa Rødding Højskole sammen med en stor Del af sin Familie.

Før Høg blev Lærer, var han Gartner i nogle Aar, men et Ophold paa Testrup Højskole gav ham Lyst til Lærergerningen, og han tog saa i 1880 og 82 Eksamen fra Gedved. Samme Aar kom han til Ordrup, hvor han var til Foraaret 1895, da han drog til Reerslev som Lærer. Han tog sin Afsked i Fjor.

I Ordrup har han efterladt sig Mindet om en ualmindelig trofast, støt og reel Medarbejder. Han var ikke af de opildnende; de store Ord havde han vanskeligt ved at tage i Munden; han var »jævn« i dette Ords gode Betydning; der var ingen Dikkedarer ved Høg, men man vidste, hvor han stod, og han passede sit Arbejde til det yderste. »Paa det jævne, paa det jævne, ikke i det himmelblaa; der har Livet sat dig Stævne; der skal du din Prøve staa.« Disse Ord var netop noget for »Høg«. Han var i høj Grad et Ordensmenneske, hvad der ogsaa kom til at præge Skolen i den Tid, han var Inspektør ved den.

Men havde han end ikke de store Ord paa Læberne, saa var de store Følelser ham ikke fremmede; det var blot hans udprægede aandelige Blufærdighed, der gjorde, at man ikke lagde Mærke til det. Han var gennem sin Fader bleven opmærksom paa Skolen i Ordrup. Faderen var nemlig en af dem, der havde Øje for det specielle ved den, og sammen med Pastor Hohlenberg hjalp han, der paa den Tid havde en stor Autoritet i Skole- og flere andre Forhold, Skolen ved flere Lejligheder og var den til ikke ringe Støtte, dengang det kneb saa haardt i Anledning af Religionsundervisningen.

I Ordrup fandt Hjalmar Høgsbro sig en Brud, idet han i Sommeren 1888 blev gift med Maren Knudsen, der var Lærerinde her fra Aaret 1883. Allerede i 1877, da hun var 16 Aar,

blev hun Privatlærerinde i sin Fødeby Tim ved Ringkøbing. Senere var hun flere andre Steder og gik et Aar paa Frk. Zahles Kursus for private Lærerinder, hvorfra hun kom til Ordrup. Her har hun udført et stort og velsignelsesrigt Arbejde, især blandt de mindste ved Skolen. Baade hun og Høg sluttede sig inderligt til Friser, og da de drog herfra, var det ikke, fordi de var kede af Skolen, men for at faa en betrygget Stilling med Pension — det bød Privatskolen ikke dengang — og det var nødvendigt for Høg, da hans Øjne allerede da var begyndt at blive svage. I 1903 blev han da ogsaa helt blind, men forblev dog i Embedet, støttet af Maren. Om disse to Menneskers, især Marens Arbejde i Reerslev kunde der skrives en hel Bog, men det vilde falde udenfor dette Skrifts Rammer.

Da »Ordruppersamfundet« i 1920 d. 11. Novbr. fejrede Friser paa hans 80 Aars Fødselsdag, var »Høg og Maren« med. Det var sidste Gang, vi saa dem sammen. Et godt Aar efter døde Maren af Sukkersyge, som hun havde lidt af i mange Aar. Havde hun villet skaane sig selv noget mere, kunde hun maaske have levet noget længere; men det laa ikke til hende. Hun arbejdede til det sidste.

IDRÆTTEN I ORDRUP GYMNASIUM

SOM omtalt tidligere i dette Skrift, var Idræt af forskellig Art i Brug i Skolen fra dens første Begyndelse. I Ordrup vidste man allerede da, at et Menneskebarn ikke alene har et Hoved, men ogsaa en Krop. Skolens Elever havde for-

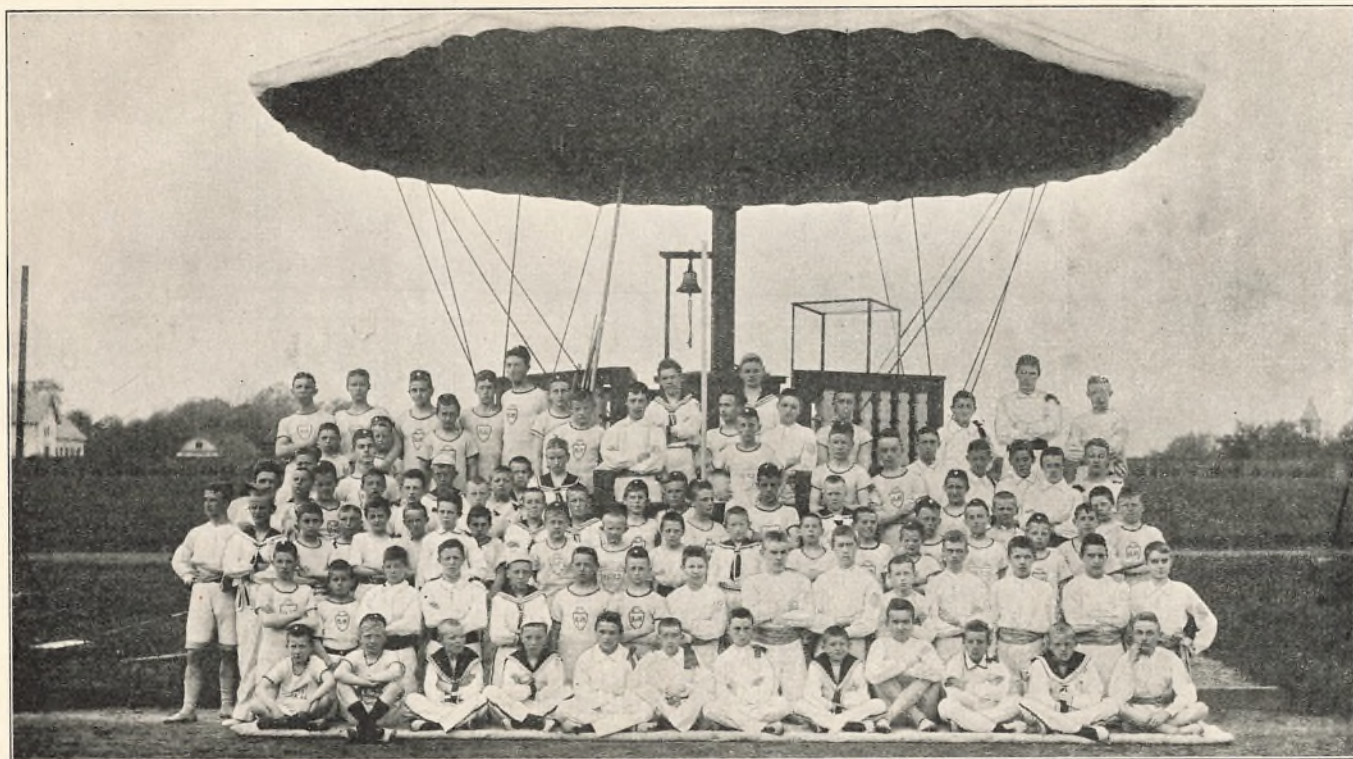

Kaptajn Holger Nielsen.

uden almindelig Gymnastik ogsaa længere Marchture og Geværeksercits. I Svømning var næsten alle meget dygtige, baade i Brystsvømning og Rygsvømning, Dykning og Undervandssvømning; kortere og længere Løbeture var heller ikke ukendte. Mange var ogsaa ivrige Skøjteløbere; og hele det frie og raske Liv, vi førte, gjorde os baade smidige, kraftige og udholdende. — Da vi saa midt i Firserne gjorde Bekendtskab med Fodbold og Cricket, kastede vi os over disse Idrætsgrene med stor Iver og kom hurtigt op blandt de bedste Skoler i Fodbold;

i Cricket naaede vi derimod ikke frem paa nogen fremragende Plads; men vi havde dog en Tid ikke faa ret gode Cricketspillere ved Skolen.

Naar undtages Boldspillet var Idrætten i Ordrup imidlertid ikke sat i System, vi havde ikke Konkurrencer indbyrdes eller med andre Skoler. Først da daværende Løjtnant, nu Kaptajn *Holger Nielsen* rigtig fik Tag i det hos os, kom Skolen frem i første Række udadtil, ja gav Stødet til, at Idrætten blandt

Det første danske Skoleidrætsstævne. Traverbanen 1898.

Skoleungdommen i Danmark tog saa stort et Opsving, som den har gjort siden Halvfemserne i forrige Aarhundrede.

Man kan vel nok sige, at det var et Held for Skolen, at Holger Nielsen med sin store Dygtighed paa Gymnastikkens og Idrættens Omraade, sin friske Djærvhed og Iver for sit Arbejde og sit kraftige Initiativ og sin Dygtighed til at sætte noget i Scene fik Ansættelse her som Inspektør og Gymnastiklærer; men samtidig er der ingen Tvivl om, at det ogsaa var hans Held, at han netop kom til denne Skole, hvor der var Sangbund for hans Ideer, hvor Jordbunden var beredt og al-

Pigerne spiller Langbold.

lerede bar Grøde, der blot ventede paa, at den rette Mand kom, som kunde drive Avlingen frem til at blive blandt den bedste.

Holger Nielsen var den rette Mand, og Ordrup Gymnasium var den rette Skole. I Løbet af faa Aar var adskillige nye Idrætsøvelser optaget og blev ivrigt dyrket. Boldklubben fik Navneforandring og blev nu kaldt Ordrup Latin- og Realskoles Idrætsklub. I Maj 1897 afholdtes saa den første Idrætsfest i Ordrup paa Fabrikant Løws Mark. I denne deltog dog kun Elever fra selve Skolen; men ikke faa Idrætsautoriteter var til Stede, og to af dem, Dr. Holger Forchhammer og Bankkasserer Lohmann, var Dommere. Brødrene Povl og Holger Frederiksen brillerede særligt i de fleste af Øvelserne for Drengene; i Langboldspillet for Pigerne tog Holger Niensens Søster Ingeborg første Præmie. Ved Festen bagefter fik Skolen overrakt Clod Hansens Vandrepokal, der tilfaldt Ordrup, der det Aar i Fodbold havde vundet over samtlige Konkurrenter.

Næste Aar udsendte Skolen saa Indbydelse til alle Latin- og Realskoler i Danmark om at deltage i »Det første danske Idrætsstævne af Skoledisciple« paa Traverbanen i Charlottenlund den 25. og 26. Maj. 6 Skoler — 5 københavnske og en jysk, Randers lærde Skole, gav Møde; i alt var der 122 Skoledisciple med som Deltagere. Blandt andre overværede Krigsminister Tuxen og Gymnastikinspektør, Oberstløjtnant Am-sinck Stævnet. Stævnet forløb udmærket, dog blev der et Underskud, som Skolen og dens Venner dækkede.

Paa Skøjtebanen.

Nu var Begyndelsen sket, og trods Modstand fra forskellige gammeldags Skolemænds Side gik Idrætsstævnerne deres Gang. Det andet afholdtes i Aaret 1900 i Gothersgades Eksercerhus og paa Rosenborg Eksercerplads. Denne Gang var 16 Skoler repræsenterede og Deltagernes Antal var nu c. 500. Ordrup tog en stor Del af Præmierne; i alt tog 14 af Skolens Elever Præmier i frie Idrætsøvelser, 4 af dem tog flere, en enkelt, Niels Bernhard Løw, tog 7 Præmier. Et af Ordrup Latin- og Realskoles Idrætsklub udsat Vandreskjold skulde egentlig tilfalde Ordrup selv; men da Ordrupperne forud havde bestemt ikke selv at ville konkurrere om Skjoldet, gik det til Randers lærde Skole.

Ved det næste Idrætsstævne — i Odense — var der ca. 1000 Deltagere, og nu var Holger Niensens Sejr fuldstændig.

Nu er det jo ikke alene de højere Skolers Elever, der deltager i Skolestævnerne, men Folkeskolens Børn er ogsaa med. Ingen, der har set f. Eks. det store 8. Stævne paa Traverbanen i 1920, kan glemme den mægtige Samling Børn og de mange glimrende Øvelser, de fremviste, og Æren for, at disse Stævner er bleven en saa vigtig Faktor i vore Skolers Liv, falder for en stor Del paa Ordrup Gymnasium og da især paa Holger Nielsen.

Et Spil, som ogsaa er udgaaet fra Ordrup, er Haandbold, som Holger Nielsen helt har sat i System og dannet Regler for.

Et stort Gode for Idrætten i Ordrup var det, da Skolen fik den store Sportsplads og Skøjtebane lige ved Skolen. Før vi fik den, var Grøndalssletten gerne vor Tilflugt, naar det gjaldt Boldspillet; ellers var det Legepladsen eller Pladsen, hvor nu den store Sal er bygget Øst for Kirken.

Verdenskrigen førte Holger Nielsen bort fra Ordrup Gymnasium. Som den, der efter den Tid har taget sig af Boldspillet, maa nævnes Frisers yngste Søn, Adjunkt *Holger Frederiksen*, der har Æren for, at Ordrup Gymnasium vedblivende paa dette Omraade har hævdet sin smukke Plads.

P. A. Rasmussen.

SKOLEBESTYRER,
CAND. MAG. KRISTIAN BRANNER

VED et Læremøde i Skolens gamle Tid, da disse Møder havde en for Ordrup Skole ganske særlig Karakter, en ejendommelig Mellemting mellem saglig Forhandling og Familiensammenkomst, med den her i Danmark gængse gensidige personlige Hyldest, holdt Halfdan Kejser en smuk og hjertelig Tale for Friser med Tak, fordi han »havde turdet binde an med ham«. Den fødte oppositionelle Holdning overfor det traditionelle, der kendetegnede H. C. Frederiksen, og som f. Eks. fik ham til med Begejstring at drøfte Muligheden for at læse »Historie« bagfra, mens alle Mennesker i den øvrige Verden hidtil som en Selvfølge havde læst den forfra, bevirkede ogsaa, at han valgte sine Medarbejdere ud fra helt andre Synspunkter end andre Skolechefer. Da ogsaa Børnene i Skolen i sin Tid var af en helt anden Art end den almindelige højere Skoles, nemlig dels Børn af de hyppigst jævne Folk, der da var de bosiddende i Omegnen (først jeg saa — med Sorg — den sidste lille Træskomand forsvinde fra Legepladsen), dels vanskelige Børn,

der ikke havde kunnet klare sig under de hjemlige Forhold og i de vanlige Skoler, hang denne Forkærlighed for det »ekstraordinære« hos Lærere sikkert sammen med dette særegne Præg, der var over Skolens Elever. Men Følgen har været, at Skolens Lærerpersonele gennem Tiderne har rummet en stor Række originale Mennesker, hvad der atter har affødt en Mængde mærkelige Begivenheder og Tildragelser indenfor Skolens Liv. Tænk blot — foruden paa »Manden« selv — paa saadanne Mennesker som Busck, Scheuer, Henningsen, Dr. Østrup, Dr. Niels Nielsen, Ida Olsen, Karen Jeppe, og De vil forstaa, at en gammel Kending af Skolen, som jeg, i Timevis kan fortælle Anekdoter om Skolen — desværre ogsaa »Anekdoter« i Ordets egentlige Betydning, idet de ikke egner sig til at udgives, fordi de kan mistydes af ukyndige. Det er derfor kun med Resignation, at man gaar til at *skrive* om Skolen — meget af det mest karakteristiske og det morsomste maa holdes tilbage i Pennen.

Med al Sympati for disse Skolens mange Originaler maa jeg dog — uden Skade for disse — fremhæve, hvor stor en Betydning der netop under saadanne Forhold maa tillægges dem, der har ført det regelmæssige Arbejdes Ledelse frelst igennem, og blandt disse har ingen haft en større Indflydelse og Værd end *Kristian Branner*, om hvis Indsats i Skolens Historie jeg har paataget mig her at berette.

Den Modsætning, hvori jeg naturligt har stillet Kristian Branner til »Originalerne« ved Skolen, betyder ingenlunde, at jeg ikke skulde betragte ham som et særegent Menneske, med særegen Karakter og Begavelse, særegen Livsvilje og Livsskæbne. Jeg skildrer ham sikkert bedst, naar jeg beretter, hvad jeg selv ved om ham, har set og hørt til ham.

Kristian Branner var Søn af Præsten Christian Branner ved St. Peder i Slagelse i dennes andet Ægteskab med Louise Hertel. Han, der var født 1866, voksede op i den gamle faldefærdige Præstegaard, der laa i Udkanten af Byen, med en dejlig gammel Have, der omsluttede den højtliggende smukke Kirke og Kirkegaard, og hvorfra Udsigten særlig ved Aften-tide over Marker, Enge og Bakker er uforglemmelig for hver den, der har færdedes der. Faderen var en smuk Mand, en begavet Mand, en ilter Mand, med betydeligere administrative end specielt gejstlige Anlæg. Fire Børn af første Ægteskab maatte tidligt sørge for sig selv, og seks af andet gjorde de

ydre Kaar meget beskedne. Kristian var det tredje Barn af andet Kuld. De to ældre Søstre havde en Tid lang Pogeskole i selve Præstegaarden; den blev senere til Frk. Branners velkendte Pigeskole i Slagelse, som lededes af Frk. Louise Branner alene efter Frk. Marie Branners tidlige Død. Frk. Louise Branner blev senere Adjunkt ved Horsens Statsskole. En yngre Broder er Postmester i Hillerød, endnu en Søster, Frk. Ellen Branner, er Lærerinde i Tegning ved Ordrup Gymnasium, mens den yngste Broder, Elev i Ordrup Skole og en Tid ogsaa Lærer, som filologisk Student blev og fremdeles er sindssyg.

Efter at have taget Præliminæreksamen ved Slagelse Realskole, hos den fremragende liberalttænkende Skolemand Prof. Dahl, kom Kristian Branner ind paa Gymnasiet i Sorø Akademi. Sorø Skole var paa det Tidspunkt, saavidt skønnes, noget i Opløsning i Rektor Tregders sidste Styreaar, og Gymnasieklasserne havde en Række Friheder, der i alt Fald var forud for den almindelige Tidsopfattelse, men som føltes af de ældre Elever som en Række hævdvundne Privilegier.

Da Rektor Blichert, der som Styrer af Roskilde Cathedralskole havde vundet sig et betydeligt Navn, avancerede til Posten i Sorø som Tregders Afløser og tog haardt — for haardt? — fat for at bringe Orden i Sagerne, kom det til en Række voldsomme Sammenstød mellem ham og specielt ældste Klasses Elever, hvis Fører var Kristian Branner. Det var kun lige det, at han kunde blive der til Studentereksamen, og han forlod Skolen som ung Student, fæstnet i sin Afsky for Tvangsstyre indenfor Skolen, med Uvilje mod det offentlige Skolevæsen som Helhed, og grundigt radikaliseret ikke blot i Skoleopfattelse, men ogsaa politisk, socialt og religiøst, saa at han naturligt gled ind i den store Skare Studentersamfunds-Ynglinge, der da flokkedes om Georg Brandes. Allerede da var han svag af Helbred, i hyppige Perioder plaget af voldsom nervøs Hovedpine og til Stadighed lidende af Mavesaar. Fattigt stillet som han var, kæmpede han en glimrende Kamp for sine Studier og maatte samtidig tjene til Brødet ved (fra 1887) at undervise — ved H. C. Frederiksens Skole i Ordrup. Frisers Skoleliv passede ham, maatte passe ham, saaledes som hans Ungdom havde formet sig. Man kunde jo over Skolen som dens Tendens, dens Motto skrive den tyske Sentens: »Das ist aber ganz was anderes!«

! Stedet for Statsskolens disciplinerede Dreng paa Række og

Geled, regelmæssigt fremadskridende i boglig Lærdom Time for Time, var der her baade Dreng og Piger, af meget forskellig Kaliber, med Sang og Klang og Uregelmæssighed som Princip. Den stærke Hævdelse af den enkelte Persons Ret, han være Lærer eller Elev, stemmede med den Individualismens Dyrkelse, som da var paa sit højeste, og som Branner havde indsuget med sine Hjerterødder. Selv hvor hans Bestyrers Individualitet tumlede sig paa en Maade, der stred mod Branners egen Personlighed, som særlig paa det religiøse Omraade, kom han den i Møde med en absolut Forstaaelse og Liberalitet. Det kunde jo ikke være anderledes, hvor Kræfterne rørte sig saa frit som paa Skolen i Ordrup og hvor Brikkerne i Spillet var af en saa broget Art som der, at ikke alt var paa den akademiske Smags Højde. Det er da Kristian Branners første store Betydning for Skolen, at han paa et Tidspunkt, hvor Skolen havde traadt sine Børnesko og var ved at vokse op fra den lille Kostskole, med de vanskelige Børn fra Hovedstaden og med Smaafolks Børn fra Omegnen, til en større Skoleinstitution, repræsenterede et fast, konstant, solidt akademisk Dannelsesmoment, saa at der ind mellem Frisers og Carl Christensens populært-moralske, religiøst-novellistiske Foredrag blev stukket Branners kunst- og literatur-historiske, ligesom hans egen Undervisning, i Historie og Fransk, bundede i gode Universitetskundskaber. Han havde imidlertid (1890) faaet sin Embedseksamen — trods de trange Studiekaar med første Karakter — og var blevet forlovet med Frisers ældste Datter, Fanny. Allerede forud var han lidt efter lidt gledet ind i det for den stadig større Skole mere og mere nødvendige og vigtige administrative Arbejde. Ejendommeligt nok for Skolen fandt han snart sin bedste Hjælp i dette Arbejde hos en af Skolens Elever, Kirstine Sørensen, der ude over den almindelige Skolealder fra et grundtvigsk Gaardejerhjem i Vestsjælland var søgt til Skolen for at tage Studentereksamen. Dette for Skolens regelmæssige Gang, og for dens hele Udvikling afgørende Samarbejde skabtes i de første Aar, efter at Kristian Branner var blevet sin Svigerfaders Medbestyrer (1897), og fortsattes uden Afbrydelse, da Kirstine Sørensen efter at have taget sin Eksamen (1900) blev Lærerinde, siden Inspektrice ved Skolen, lige til Branners Død. Mange Gange har jeg set de to slide sammen over Skemaet baade Søgn og Hellig, baade Morgen og Aften, først i hans Kvistlejlighed

paa Lille Fredensvej, senere i »Hytten« paa Hyldegaards Tværvvej. Tit overvældede Arbejdet den svage Mand, saa at han for en Time eller to maatte bryde af og dyrke sin skrækkelige Hovedpine, udstrakt paa sin Sofa. Er et Skema altid et alvorligt Stykke Arbejde ved en Skole, saa vil man forstaa, at det i Ordrup, med Drengene og Piger, med sproglige og Matematikere og Realister i saa smaa Hold, at de overkors maa læse sammen, med Lærerkræfter, der skal hentes fra Hovedstaden og hvis Arbejdstid paa Grund af deres Fattigdom skal udnyttes til det yderste og derfor uden Spild skal indarbejdes i Køreplaner for Jernbane og Sporvogn under Tilpasning til andre Skolers Skema, var et overmaade stort og vigtigt Apparat, saa meget mere som den Omskiftelighed, som Frisers Tendenser fremkaldte, tit maatte respekteres ekstra.

Paa den series rectorum, der (1912) opskreves i Salen, nu »den blaa Sal«, ved dens Nyistandsættelse, kendetegnes Friser ved et svulmende Sejl, Kristian Branner ved et Ror. Han sad, stilfærdig som hans svage Helbred havde gjort ham, der af Naturen var ret heftig, paa en afgørende men til Tider ikke af alle iagttaget Plads, ved Roret, i den daglige tilsyneladende rolige Sejlads, men ogsaa i stormfuldere Tider.

To særlige Omraader vil jeg endnu berøre. I de Aar, da jeg i første Omgang, hidført af Kristian Branner, virkede ved Skolen, begyndte Lærerne at røre paa sig paa Grund af deres daarlige og usikre Kaar. Branner havde derved en ejendommelig Mellemstilling, idet han ud fra sin Opfattelse havde en god og reel Forstaaelse af Lærerbevægelsen, men samtidig havde sin Svigerfaders Interesse at varetage og denne ud fra sit Skolesyn ikke ret kunde billige, hvad der foregik. Det var et sikkert Bevis for, hvor stor en Sympati der strømmede Branner i Møde fra Lærerpersonalet, at han fuldt og helt kunde holde denne sin svære Stilling.

Særlig sammen med Viceskoledirektør Rolsted fra Københavns Skolevæsen, der havde været med til at stifte det første Forældreudvalg ved Skolen og som i stort Venskab var knyttet til ham, deltog han en Tid lang ivrigt i Pædagogisk Selskabs Liv. Der som ogsaa i »De lærde Skolers Lærerforening« tog han i sin Loyalitet og Trofasthed almindelig det Stede at optræde som Forklarer af og, hvor Angreb rettedes, som Defensor for H. C. Frederiksens Skoleideer, hvad der, saa omstridt som

hans Svigerfader var i den »regelmæssige« Skoleverden, ikke altid udadtil skaffede ham den Anerkendelse, som enhver, der lærte ham at kende indadtil, maatte yde ham.

Han var utrættelig i sin Kærlighed til Skolen, dens Elever, Lærere og Forældre. Jeg kan selv tale med derom. I min overstrømmende Skoleinteresse har jeg tit med korte Mellemlum besøgt ham i hans Hjem og havde i Timevis en herlig Kompagnon i Drøftelser. Og det er gaaet mange som mig.

I sit personlige Liv lærte han ogsaa i rigelig Grad Livets Alvor at kende. Trods den evige Kamp med det svage Helbred var han en saare fornøjet, ja til Tider lystig Mand, glad ved sit Hjem og sine Venner. Han og hans Hustru havde den store Sorg at miste deres ældste Barn, en lille Pige paa et Aar. Til sidst brød hans egen Sygdom voldsomt paa. Han blev saa genemsigtig at se paa som hvidt Glas. Han besluttede sig endelig til at lade sig operere. I fuldeste Ro traf han alle sine Dispositioner og gik saa den tunge Gang til Hospitalet. En vidt fremskreden Blindtarmsbetændelse gjorde Operationen forgæves. Om Natten den 1. Maj 1908 døde han, kun 42 Aar gammel, til Bestyrtelse for alle, der var knyttede til H. C. Frederiksens Skole i Ordrup, til største Sorg for alle hans mange, mange Venner. Hele Skolen og mange Forældre og Venner fulgte ham fra Skolen, hvor Begravelseshøjtideligheden fandt Sted, til Sognets Grænse, da hans Lig førtes til Baalet.

Hans Hustru, Fanny Branner, sad tilbage med 3 smaa Børn. Institutionen »De forenede Skoler«, der fra 1. August 1908 overtog Skolen, ydede hende Pension. Det er hendes store Ære i beskedne Kaar taalmodigt, kærligt og flittigt at være en udmærket Moder for sine og Kristian Branners Børn.

Ernst Kaper.

1897 — 1908.

FRISERS OG BRANNERS SAMVIRKETID

Ordrup Latin- og Realskole indtil 1903, derefter Ordrup højere
Alménskole.

» **A**T civilisationen rykker os ind på livet, må vi stundom med et lille suk bekende. — Vi kan ikke altid grave vore skovhuler så dybe, som det sig bør, når de skal passe for en røverflok, der forstår sin håndtøning; og vi kan ikke altid bygge en hytte af grangrene så tæt og rummelig, som en berømmelig indianerhøvding og hans krigere kan have berettigede krav på. — Men i det hele har vi dog grund til at glæde os over, at vi har Charlottenlund skov så tæt op til skolen, og at bl. a. vejen til søbadene går igennem den. Opsynet derinde er heller ikke talrigere og umedgørligere, end det kan forenes med vor — vi synes berettigede — trang til at slå bagud.« —

Disse betegnende ord står at læse i skolens årsskrift for 1899—1900; netop omkring århundredskiftet skete den gradvise forskydning, der måtte føre skolen ad delvis nye veje, bort fra skolehjemmets glansperiode til den *store* skole med *dens* berettigede krav, der så sandelig ikke udelukkede lystighed og friluftsliv, men som uundgåeligt førte i retning af »civilisation«. — Det lille suk og det store smil er begge Frisers, derom tvivler vel ingen; den, der stilfærdigt, men sikkert slog bro over til de ny tilstande, var Kristian Branner. — Skolens elevtal voksede, og fosterbørnenes — for at bruge Frisers yndlingsbetegnelse — tog af. Da Branner trådte til som medbestyrer, taltes der omtrent 150 elever, deraf omtrent 20 fosterbørn. I året 1901 passerede man med en lille festlighed de 200 — (15 fosterbørn), i 1904 nåede man over 300 — (12 fosterbørn), og ved Branners død (1908) var tallet 372, deraf 120 piger, altså næsten en tredjedel. Fosterbørnene var da, det sidste år de eksisterede, gået ned til 9. — Afgangsholdene vedblev længe at

være små: 3—4—5 studenter og lige så mange realister var reglen, først allersidst i perioden kom der højere tal: 1908 var der 14 studenter, og samtidig satte den ny skoleordning ind med sine store mellemskolehold (1907: 30 og 1908: 25). — I alt dimitteredes der i Frisers og Branners samarbejdstid 54 studenter og 55 realister + 10 med den *ny* realeksamen.

Allerede i rent ydre henseende satte skolens store vækst sine spor: der måtte jo skaffes plads ved nybygning. — Den 2. april 1902 indviedes den tilbygning, hvori forhallen og trappeopgangen ligger, og hvorved fire store lokaler på første sal foruden det lille gårdværelse, der lige til 1908 var lærerværelse, og kvistværelset ovenover, blev indvundet; det var en mægtig udvidelse, og det kan måske lyde lidt underligt, at nu (1923) er *alle* disse rum udgåede som klasseværelser, undtagen et, og det lever næppe mere end et år til. — Nu har vi rektors og regnskabsførerens kontorer og lærerværelse dér. —

I halvtredje år slog det til med de ny klasser, så måtte der tages et ordentligt tag igen. — På skolens 31 års fødselsdag, d. 3. Novbr. 1904 indviedes hele den ny fløj med tårnet, den hvori den *røde* sal ligger, fra da af havde skolen endelig de to hårdt tiltrængte sale, der muliggjorde, at drenge og piger havde gymnastik samtidig. Over den *røde* sal fik naturhistorieklassen sin plads.

Går vi nu over til det *indre liv* i skolen, således som det artede sig i disse år, så møder vi naturligvis først og sidst Frisers personlighed. Hans idealer forandredes ikke, hans syn på skolevirket, således som han har udtrykt det i sine mandagstaler, i talrige foredrag og i udførlige afhandlinger i årsskrifterne og andetsteds, er det samme, som altid. — Utrætteligt arbejdede han med stor begejstring *for* barnets ret til at være barn og mod alt pedanteri, *for* følelsens og fantasiens krav på plads i skolen og mod at gøre eksamenslæsningen til hovedsagen. Om Branners virksomhed er der talt andetsteds, det skal kun på ny understreges, at én af de store værdier, han bragte ind, og som vi aldrig senere har sluppet, var det store, almindennende kunst- og litteraturhistoriske stof, som han, mest i foredragsform, skabte som et supplement til Frisers hjemlige, af højskolen prægede foredrag. Om *idrætslivet* er der også talt andetsteds. Det var netop i disse år, at Holger Nielsen drog ud til idrætsstævner, viste flaget — og de *røde* huer, og hjembragte

diplomer og sølvskjolde. — Til daglig udøvede han foruden sin virksomhed som idrætslærer den store gerning som inspektør for den store skole.

Fester manglede det ikke paa.

Ser man rigtigt til indleddes jo i grunden hver eneste skoledag med en lille festlighed, nemlig morgensangen. Der blev altid sunget to sange, én religiøs og én anden, der kunde være en fædrelandssang eller en børnesang eller blot en af de talrige, der stod i sangbogen. Imellem de to sange bad Friser sin morgenbøn for hele skolen, og efter dem meddelte han, hvad alle skulde høre. Det kunde være forbud og påbud, men det var i langt højere grad efterretninger udefra og indefra, glædelige eller sørgelige, som det kunde træffe sig: det var Meddelelser om sejre eller nederlag i idrætsskampe, mindeord om afdøde venner, hilsener fra nær og fjærn, fra Armenien eller fra Finland, og til tider også hans egne indre oplevelser. Disse havde dog deres største plads i *mandagsforedragene*, der altid overværedes af en del mødre. Dér vilde Friser give sit indhold fuldt og helt, og nægtes kan det ikke, at han, især mod slutningen af tidsrummet, undertiden talte sig op i højder, hvor børnene havde vanskeligere ved at følge ham, end han tænkte sig. — Men mandagsforedragene var mente som fester, og for ham var de det utvivlsomt altid.

Lærermøderne var — foruden at være arbejde — også høj-tider. Friser betonedes selv, at han her tog en arv op efter sin beundrede lærer »Gamle Schneekloth«, og det er højst betegnende, at da kronprinsen ved et af sine besøg indbød ham til taffel, svarede Friser uden betænkning: »Det kan jeg skam ikke, Deres kongelige højhed, for den dag har jeg lærermøde, og det er det største i verden for mig.« — Kronprinsen forandrede eiskværdigt indbydelsen til en anden dag. —

Årligt tilbagevendende fester havde vi ved hvert skoleårs begyndelse og afslutning, og ved jul, påske og pinse. Der blev sunget af eleverne og spillet af et elevorkester, og når årstiden tillod det, var salen pyntet med blomster og løv. I reglen talte Friser, men det hændte, at der var indbudt særlige talere udefra.

Hvert år fejredes endvidere — selvfølgelig — d. 3. november, *særlig* må vi jo mærke os 25 årsdagen i 1898, da Friser og »Mor Fanny« vækkedes ved orgelspil, og det på et nyt

orgel, som lærere og elever havde skænket til brug ved morgensangen. Gamle elever skænkede det Billede af den gamle skole, der hænger i den blå sal, sammen med en kalligraferet adresse. — Om formiddagen holdtes der taler af Bondesen, Carl Christensen og Carl Martens — (nu Ordrupersamfundets formand) — om aftenen af skolens gamle, prøvede ven, rektor Lefolii, af Branner og den tidligere elev Ove Rode. — Den dag var Friser utvivlsomt et fuldt ud lykkeligt menneske. — Han var det også seks år senere, da den ny fløj, som lige omtalt, indviedes. Ved denne lejlighed var det, at viceskoleledertør Rolsted på forældrekredeens vegne overrakte skolen det store maleri af Friser på talerstolen, som frøken L. Schjelderup havde udført, og som nu — og så længe skolen står — indtager hæderspladsen i festsalen.

Skolekomedier begyndte nu atter at indgå som led i festlighederne, første gang i denne tid var 1902, da et par klasser på skolens fødselsdag præsenterede »Aprilsnarrene«, og lidt senere i samme år »Tordenskjold i Dynekilen«; 1905 spillede »Fastelavnsgildet« og »Soldaterløjer«, dengang var det Regnar Lefolii, der som klasselærer havde instrueret sine elever. Et fast teater havde skolen hidtil ikke haft, men den fik det nu, navnlig var et af forældreudvalgets medlemmer, ingeniør Nienstädt ivrig for at få det lavet, på det spillede i den røde sal 8. marts 1908 Oehlschlägers *Palnatoke*; Friser havde fra sin barndom en stærk kærlighed til dette stykke, og han indstuderede det selv med eleverne. — Når komedien, som i 1905, gav overskud, brugtes det til indkøb af billeder til skolen, både ad den vej og ved talrige gaver fik vi salene og klasserne udsmykkede; så at sige hvert billede har sin lille historie.

Ordrup skoles ry gik vidt i de tider. Vi vidste godt, at det ikke altid var helt milde domme, man på afstand fældede om den, men vi lod rygterne løbe. — Hvis de i det hele taget havde grundlag, byggede de i reglen på, hvad der fortaltes fra de ældre Tider, og mere end at en hel del godtfolk rystede på hovedet af den skole, betød det for os, at den søgtes flittigt af *gæster* fra indland og udland, der *selv* vilde se og muligvis lære af denne ejendommelige form for opdragelse. Der kom foruden landsmænd talrige norske, svenske og finske i besøg, enkelte tyske, sågalt en franskmænd. Han havde i København hørt, at der virkelig skulde findes en anstalt, hvor piger og

drenge undervistes sammen, og det vilde han dog nok se med egne øjne, før han troede derpå. — Han fik syn for sagn, og skildrede skolen sympatisk i et fransk tidsskrift.

Undertiden holdt gæsterne foredrag om forhold i deres eget land. blandt dem bør vi mindes professor *Kraus* fra Prag, der talte *dansk* til skolens elever. Hans kærlighed rustede ikke, mange år senere, da verdenskrigen havde gjort hans fædreland til en selvstændig stat, kom han igen og fortalte os om, hvordan det *nu* stod til dér. — Et særlig nært forhold havde skolen en tid lang til *Lund*, det var allerede i 1900, at *Branner* og *Kaper* drog derover og studerede undervisningen ved läroverket, kort efter gjorde dr. *Rothe* derfra genvisit, og et helt selskab af lærere og elever fra *Ordrup* gæstede i en ferie *Lundenserne*. Til minde om turen ophængtes et billede af *Lunds* domkirke i skolen, men det varigste minde blev dog, at *Branner* ganske stilfærdigt indførte den svenske klasseundervisning, den der nogle år senere gik sin sejrsgang gennem det danske skolevæsen. Han var her, som så ofte, foregangsmand og førte desuden med glans beviset for, at den fri, personligt prægede skole aldeles ikke udelukkede en gennemført systematisk form for undervisning. —

Blandt de hjemlige gæster, der viste skolen den ære at besøge den, mindes vi med taknemlighed kronprins *Frederik*. Også som konge kom han der og overrakte i 1908 personlig *Fraser* ridderkorset. Professortitlen var blevet ham tildelt nogle år før.

Blandt de ting, *Fraser* alle dage havde stræbt efter, var opretholdelsen af et nært forhold mellem skolen og forældrene, særligt mødrene, der jo i reglen havde bedst tid til at søge føling med deres børns opdragere. Han udtrykte det gerne således: »Enhver skole har elever og lærere, *denne* har også mødre.« Dette var for så vidt ikke noget nyt i hans skolevirksomhed, men faste former fik det dog først, da der 1906 stiftedes et *forældreudvalg*. Det skete på et forældremøde d. 2. febr., hvor den samlede forældrereds efter opfordring af *Branner* valgte et stående udvalg af 4 fædre, der bemyndigedes til at supplere sig med to mødre. Det valgte senere viceskolelederen *Rolsted* til formand. — Tilsyneladende var udvalgets kompetence ikke meget vidtrækkende, det påtog sig at ordne den årligt tilbagevendende fest d. 3. november og lidt senere at foranstalte en

række aftenunderholdninger og at administrere de penge, der indkom ved salget af gengivelser af maleriet af Friser, men det udtaltes straks, at skolens ledere tænkte sig, at det skulde virke som forældrenes talsmand i sager af almindelig interesse, og at skolen skulde kunne rådføre sig med det, når den kunde ønske eller trænge til et godt råd eller en hjælp i en sag af fælles interesse. Det kan uden overdrivelse siges, at få af Frisers tanker har haft en frodigere vækst end denne. Hvad Ordrup skole kom til at skyldte forældredudvalget, lader sig ikke sige i få ord. Det har trofast røgtet sine opgaver. — Aftenunderholdningerne blev en række af succeser, man fik lejlighed til at høre oplæsere som Vilhelm Andersen, Jerndorff, Emil Poulsen, Oda Nielsen og mange flere og fik endda pragtfulde billeder, der købtes for overskuddet, man fik, som før nævnt, hjælp til at få indrettet et rigtigt teater og man fik hyggeligt samvær med udvalgets medlemmer, men *navnlig* fik man et fast og varigt godt forhold til forældrene, der stod sin prøve, da der siden hen kom urolige tider: Det er vel også værd at mærke, at det faktisk var det eksisterende forhold ved Ordrup skole, der senere gav anledning til, at staten oprettede forældrenævn ved sine skoler landet over.

LÆRERNE

En skole, der vokser, må have ny lærere. — En privatskole, der — ialtfald dengang — ikke kunde byde synderligt gode økonomiske kår, må finde sig i, at dens folk ved tid og lejlighed søger til bedre lønnede steder, og en skole, der har et stærkt særpræg, kan ikke vente at beholde hver og een, der har vovet sig inden for dens mure. Dette må være forklaring nok på, at lærerpersonalet i det tidsrum, talen er om, skiftede ret stærkt. Der kan da heller ikke være tale om at give en fuldstændig liste over lærerkræfterne, vi må holde os til dem, der har størst krav på at mindes. — Vi begynder med de *gamle*, det vil sige dem, der havde virket i den gamle skole, før Branners tid, de var jo ikke alle sammen derfor så meget til års.

Ældst både af år og af anciennitet var frøken Olsen — kaldet *Ole*. Hun var endogså ældre i gaarde end Branner selv. Der gik det sagn, at Friser i unge dage havde været en meget haard mand, *også* og især som lærer, og det påstodes, at Ole var blevet stående på det hårde standpunkt; vist er det, at hun var streng, hun stod som en klippe i oprørt sø, og alle senere

opkomne teorier om venlighed i undervisningen rokkede hende ikke en tomme, men hun havde et hjærte af guld; hendes kolleger har sét det, og jeg skulde tro, at hendes elever også har kendt den side af hendes væsen, om end der til dagligdags vist kun stod respekt om hende. — Hun havde sine vaner, blandt andet læste hun helst frikvarteret med, og da der dengang ikke fandtes noget sådant mellem første og anden time, kunde hendes efterfølger godt komme til at vente nærmere ti end fem minutter ude på gangen, hvor hans ensomhed så af og til mildnedes, ved at en stortudende dreng i hastigt tempo ekspederedes ud til ham med Oles kvittering for, at han var uartig. — Man så med en vis beundring på fænomenet, det var ubegribeligt, at han turde! Mere forklarligt var det, at elever, der kom udefra, kunde hitte på at udnytte den velkendte situation foran Oles lukkede klassedør. Det skete engang, at de græsklæsende elementer i klassen kom styrtende fra deres time; tre—fire drenge viste successive deres højst forbavsede åsyn i døren og trak sig tilbage med uhyre ægte klingende undskyldninger, og Ole lovede hjærteligt næste afbryder en prima lussing — Så kom Grækernes eneste pige, hun var naturligt nok blevet lidt tilbage i kapløbet, og ivrigt tilskyndet af de ridderlige klassekammerater brød hun i god tro ind og bødede for folkets synder. — Jubelen på gangen skal have været ubeskrivelig. — Den pige blev senere fru Erna Kaper.

I 1905 fejrede Ole sit 25 års jubilæum. — »Efter frk. Olsens ønske gik dagen hen uden større festlighed, men hendes kolleger overrakte hende en gave og fra talerstolen bragtes der hende en tak for hendes ihærdige og dygtige arbejde . . .«, sådan står der i årsskriftet. — Ja—a! »uden festlighed«, det kommer nu an på, fra hvilken side man ser sagen, for tidligt på morgenstunden havde børnene dog været på spil og bygget en æresport med skønne guirlander, men Ole kom, så og sejrede, hun rev nemlig med egen hånd æresporten ned! Sejren var ganske vist ikke fuldstændig, for guirlanderne kom til syne igen ved morgensangen som pynt om den stol, hvori Ole nu forsonet tog plads og hørte de kønne ord fra talerstolen. Sådan gik det til, men det kunde man jo ikke så godt sætte i årsskriftet. — 1907 gik hun af med en ubetydelig pension, hun *vilde* ikke have mere. — Hun var et herligt menneske og levede lykkeligt og tilfreds nogle år endnu.

Den eneste, der i alder kom hende nær, var sanglæreren, gamle *Adam Jørgensen*, han havde virket ved skolen siden 1889 og har, som han selv sagde, slidt mange par støvler på sin omflakken; han besørgede sangundervisningen på adskillige kvadratmil af Nordsjællands jord — lige til aandssvageanstalten Ebberødgård! Når man spurgte om forholdene dér, svarede Jørgensen: »Å, der er såmænd ikke så stor forskel, som folk tror!« Udenfor den egentlige sangundervisning medvirkede han her ved alle indledninger til årets højtider og bidrog ved de små koncerter til at forhøje det festlige præg. Han holdt også mindekoncerter for komponister som Rung og Grieg. — En af hans største dage var, da han 4. marts 1904 holdt elevkoncert i Charlottenlunds palmehave. Dagen var valgt, fordi det da var 10 år siden, han modtog fortjenstmedaljen i sølv for sin gerning som sang- og musiklærer. Han holdt ud, til Branner var død og Friser trak sig tilbage, så tog også han afsked med skolen.

Om *Holger Nielsen* er tidligere fortalt. — 1902 overtog han en bestyrerplads ved den lille skole på Christiansholm ved Klampenborg, men han beholdt sine idrætstimer. Hans inspektion overgik til to andre af den gamle Stab, *Lefolii*, der siden da har behersket legepladsen, og *Bondesen*, der først havde den indvendige inspektion og efter 1908 småbørnenes legeplads.

Halfdan Kejser underviste lige til sin død (1916) de øverste klasser i latin. Han var den eneste lærer ved skolen, der også underviste hos katolikkerne paa Andreaskollegiet, men noget bånd mellem de to skoler kan han ikke siges at have skabt, dertil var de alt for forskellige i deres anlæg.

Carl Christiansen, Frisers svigersøn, fortsatte ved siden af sin Virksomhed som arkivassistent sin historieundervisning til langt ud over dette tidsrums grænse. Ham ser vi da af og til endnu som en kær gæst ved hans gamle skole.

Paa overgangen mellem de »gamle« og de »ny« staar frøken *Karen Jeppe*, den jyske skolelærerdatter, der først var elev i skolen i to år, tog studentereksamen med udmærkelse 1896 og straks derefter gik ind som lærerinde. Hun hørte til dem, der i de unge år var blevet stærkt grebet af Frisers personlighed, andetsteds i dette skrift har hun selv taget ordet for at skildre Frisers Hustru »Mor Fanny«.

Hendes virksomhed kom ikke til at spænde over så mange år, hun fandt nemlig en anden stor opgave: hun drog til *Urfa*

i *Armenien*. Interessen for Armenierne var vistnok blevet vakt ved foredrag af *Aage Meyer Benedictsens* — skolens gode ven, der gennem mange år har fængslet elever og forældre ved sine farverige skildringer fra fjerne lande. I 1901 satte de ældste klasser en indsamling i gang med det formål, at skolen skulde holde et forældreløst armenisk barn paa et af Amerikanerne oprettet børnehjem, det blev endogså til to børn, idet Karen Jeppe og hendes klasse påtog sig et, og den øvrige skole et andet, Krikor (☉: Gregor) og Kevork (☉: Georg) hed de. 1903 tog frøken Jeppe selv derned. — Hun havde levet 10 år ved Ordrup skole som elev og lærerinde, hun elskede sin gerning højt og var nær knyttet til sin klasse, men der gaves altså et endnu større kald for hende, og i det har hun levet og virket siden. — Skolen stod i stadig brevveksling med hende, der blev holdt foredrag om forholdene i Urfa, og børnene vedblev at være skolens plejesønner, til de i 1905 forlod børnehjemmet. Julegaver sendtes endnu i flere år til Urfa og frøken Jeppe har også siden været en kær gæst på Ordrup Gymnasium og glemmes ikke let af dem, der har kendt hende.

I 1898—99 fik skolen tre nye lærere: *Ernst Kaper*, frøken *Anna Kønicke* og i januar *Alfred Andersen*. De to sidste er her jo endnu, og om Kaper bliver der rig lejlighed til at tale senere, her skal kun lige omtales, at han, Branners søstersøn og nære ven, med ungdommelig friskhed tog fat, lige som han kom fra eksamensbordet, og vandt elevernes hjerter. Det er sikkert, at Branner, der satte hans evner meget højt, haabede at knytte ham fast til skolen, gøre ham til dens inspektør, når lejlighed gaves; at han tænkte sig ham som fremtidig medbestyrer, er også vist. — Således gik det jo ikke i første omgang. — Ernst Kaper modtog 1901 en inspektørstilling ved en af Københavns skoler, men han vedblev at stå i nær forbindelse med Ordrup skole, og han fremhævede selv, at han skyldte den såre meget fra denne sin første begejstrede lærertid. —

I de følgende år går det slag i slag med nyansættelser: 1900 *Frøken Sørensen* (nu fru Grønbæk; om hendes store indsats udenfor den egentlige undervisning er der talt i afsnittet om Branner og vil der blive talt senere). 1901 frøken *Eva Lassen* (nu fru Stender) småbørnenes kærlige og kyndige vejleder, Frisers fornemste elev på dette hans alleregentligste specialområde. 1902 fik skolen hele 8 ny lærere: Malerinden frøken *Leis Schjel-*

derup overtog tegnetimerne, hun blev der vel kun få år, men hendes minde står fast nok: det blev jo hende, der malede det store billede af Friser på talerstolen. — *Fr. Hoffmann* fik græskundervisningen og beholdt den, omtrent så længe der var noget tilbage (til 1908). De øvrige 6 er der endnu. *Frøken Engelbrecht* (nu fru *Hindsberg*), pigernes ypperlige gymnastik- og idrætslærerinde, tvillingbrødrene *Holger* og *Poul Frederiksen*, Frisers sønner, der 1899 havde taget studentereksamen. De indtrådte nu i lærerkorpset, den ene med matematik og fysik, den anden med dansk som hovedfag; *Meyling* var i den første tid blandt andet tilsynshavende med fosterbørnene, frøken *Helga Kønigke* gik ind i dansk, geografi og skrivning og *Langballe* i historie og fransk. — 1903 kom frøken *Ingrid Kunst* og frøken *Ellen Branner*, 1904 *Jacobsen* og 1905 *Pihl-Hansen*, (nu *Pihl*), han gik ganske vist til Horsens statsskole i 1910, men vendte tilbage efter statens overtagelse af skolen (1919).

Det har sin interesse at se, at det slet ikke så sjældent var skolens egne elever, der blev lærere ved den. I det her omtalte tidsrum var det tilfældet med frøkenerne *Karen Jeppe*, *Kirstine Sørensen*, *Ingrid Kunst* og med brødrene *Frederiksen*. Med undtagelse af frøken *Jeppe*, hvor forholdet jo må siges at være af ganske særlig art, er de alle blevne her til dato, og de har alle levet i skolehjemmet.

Branners bratte død (d. 1. maj 1908) kom som et torden-slag for skolen. —

Skønt alle havde set, hvor vaklende hans helbred var, og skønt man med største angst havde fulgt efterretningerne fra hospitalet, kunde dog ingen rigtigt se den sandhed i øjnene, at den uundværlige var faldet fra. — Vi havde jo ogsaa i øjeblikket nok i sorgen over den nære og kære ven, vi havde mistet. — Den fredag morgen, da dødsfaldet rygtedes paa skolen, vil ingen, som har oplevet den, kunne glemme. — Personligt kan den, der skriver disse linjer, bevidne, at aldrig har Friser været skønnere at se, og aldrig har han staaet sine læreres og elevs hjerter nærmere, end da han stod dér som en haardt ramt Mand og bragte sin skole budskabet om det tungeste, den og han havde oplevet.

Mandag klokken tolv holdtes den store sørgehøjtid ved *Branners* kiste. Talerstolen var rejst i vestibulens døraabning; derfra talte først Friser, saa *Ernst Kaper* som den afdødes slægtning

og ven, derefter Viggo v. Holstein Rathlou paa nuværende og tidligere elevs vegne, Rolsted paa forældrenes og Lefolii og Holger Frederiksen paa lærernes. — Forældre og store elever bar kisten til rustvognen, og det store følge gik efter den til sognegrænsen, der hvor elever, lærere og forældre havde modtaget den om Morgenens. —

Og saa meldte det knugende spørgsmål sig: »Hvad nu?« Livets ubarmhjertige krav maatte fyldestgøres. Da Branners lig førtes ud fra skolen, sagde en af Frisers nærmeste stiltfærdigt og bedrøvet til en ven fra den gamle skoles tid: »Nu gaar skolen vist i stykker.« Det måtte forhindres, derfor måtte der handles, og det måtte gøres snart. At Friser skulde kunne fortsætte, når Branners plads stod tom, kunde næppe mange tro. Han selv så ikke klart, hvor dybt et skel der var skåret i skolens historie. — Uvant, som han var, med at tage sig af praktiske forretninger havde han ikke syn for, at der maatte ske en indgribende forandring, men hans nærmeste saa det selvfølgelig, og det blev dem og ganske særlig den ene af svigersønnerne, der som familiens forretningskyndige medlem kom til at tage affære. Der maatte og skulde en anden mand til, men det vilde simpelt hen være en stor miskendelse af Branners opofrende arbejde at tro, at *nogen* kunde gaa ind i hans plads på de vilkår, han havde haft. — Hans magt havde beroet på det rent personlige forhold til Friser og på hans mangeårige kendskab til ham; man kunde lede landet rundt og vilde dog aldrig finde den, der kunde gøre ham hans arbejde efter: Det eneste gentager sig ikke! — Den ny mand »ved rattet«, som man måtte se at finde, måtte have anderledes faste former for sin virksomhed, anderledes tilsikret magt, for at sige det rent ud, — og hvor skulde han så komme fra?

Det blev en af Frisers svigersønner, der nævnede Ernst Kapers navn for ham. »Dér er manden,« sagde Friser, og så optoges der forhandlinger. Kaper *kunde* fås, men han sad i et statsembede, og skulde han opgive det, vilde han have en sikret stilling både for sig og for skolen. — Nu må det vides, at på ét punkt efterlod Branner en meget vanskelig arv at løfte, nemlig på det rent økonomiske. Ordrup højere Almenskole lønnede på det tidspunkt sine lærere ringere, end de fleste københavnske skoler. Det var kommet sådan i de senere år, at »De forenede skoler« efterhånden fik de allerfleste private højere skoler i ho-

vedstaden og Hellerup med sig; institutionen var af rent økonomisk art, stiftet (1899) med statsgaranti og med det udtalte formål, at sætte lærernes lønninger op; indtil da var det væsentlig sket ved hjælp af skolepengeforhøjelser; den havde naturligvis et fast lønningsregulativ, medens et saadant ikke fandtes i Ordrup skole. — Selvfølgelig kunde man ikke i det lange løb faa brugelige lærerkræfter til Ordrup uden at lønne mindst lige så højt som i København eller Hellerup, derpå havde man allerede set bevis: en af skolens yngste, dygtige lærere havde højere timebetaling, end nogen af de ældre. Dette forhold var naturligvis uholdbart; det simpleste, nemlig at lade også Ordrup skole gå ind i »De forenede skoler«, vilde lærerkorpsets store flertal have set med glæde, Branner vilde ikke gerne, han frygtede, at det vilde være vejen bort fra privatskolen, der for ham stod som den ypperste del af det højere skolevæsen. Alligevel var han klar over, at noget måtte der gøres, og det havde berørt ham pinligt, at et grundigt motiveret andragende til kommunalbestyrelsen i stedet for det haabede og ventede klækkelige tilskud kun havde indbragt en forhøjelse paa faa hundrede kroner af den ganske utilstrækkelige understøttelse, skolen allerede havde. Nok er det! fortrolige venner mente at vide, at han var på vej til at gøre skridtet. — Hos Friser var den tanke aldrig opstået, og han havde ondt ved at give den rum, navnlig nu, da Branner ikke var der til at forklare ham, hvorfor det burde og hvorledes det kunde gøres. — For Kaper var det en uafviselig betingelse, for at han skulde træde til.

— Det var den ene store sten, der var at løfte, den anden var ikke lettere: Kaper kunde, som før sagt, kun fås, når han fik tilsikret virkelig magt, og enhver kan begribe, at når det spørgsmål skulde løses, måtte man over mange og trange forhindringer; der måtte forhandles og rådslås. — Om disse forhandlinger er der blevet sagt og troet ting, der ingen steder hører hjemme. Alle vilde det bedste for skolen, og ingen vilde gøre Friser fortræd. Lærerkorpsset i sin helhed holdt sig tilbage, kun enkelte af dets medlemmer havde fortrolige samtaler såvel med Kaper som med Frisers svigersønner. Lærerforeningen optrådte overhovedet ikke, men forældredvalgets formand Rolsted, Branners nære ven og Frisers, vel ikke ukritiske, men ærlige beundrer var, som sig hør og bør, underrettet om hver eneste enkelthed i de også for for-

ældrene vigtige forhandlinger. — Det er ikke rigtigt, at der skulde have været anvendt nogen art af trusler; det, der skete, var, at Frisers pårørende måtte bringe ham til at indse, at han og hans skole ikke vilde stå sig ved, at han nu gik videre på egen hånd. — Ingen vil laste en gammel og stemningsbevæget mand, fordi hans sind i de dage var i voldsom bølgegang, og fordi han vanskeligt kunde slippe den tanke, at hvor han gik ad de veje, han mente var de rette, der vilde hans lærere og forældrekreds nok følge ham, og gjorde de ikke det, så vilde han være mand for at skabe begge dele igen, som han havde gjort det én gang. — Den honnørstilling ved skolen, med Kaper som bærende kraft, som hans venner, og da særlig Rolsted, havde troet, at han kunde acceptere, tilfredsstillede ikke den gamle skolehøvding, og saa valgte han at trække sig tilbage, for at hans skole kunde få de bedste vilkår og den dygtigste bestyrer, der var at finde. — Så gik der bud til »De forenede skoler«s direktør Niels Hjort, og salgsforhandlingerne førtes til ende omkring d. 1. juni. Friser fik selvfølgelig fuld betaling for sin ejendom, og hans og fru Branners pensionsforhold ordnedes, men alle forstod, at det var et meget, meget tungt offer, den mand havde måttet bringe, da han forlod den plads, hvor hans livsgerning var gjort. — Des større tak skyldes der ham, fordi han gjorde det rette. — Når Friser har modtaget og fortjent utallige børns og forældres hyldest for sit skoleliv, har han ikke mindre fortjent den for sin sidste gerning som bestyrer af Ordrup højere Almén-skole.

Ved sin afgang ved skoleårets slutning hyldedes han af alle, kærest var det ham måske, at en af skolens mødre, fru Nienstädt, holdt en varmtfølt tale til ham. Som mindegave modtog han af eleverne et skrivebord, af lærerne en gengivelse af Rembrandts »Kristus i Emaus«. Det billede er efter Frisers død vendt tilbage til skolen, det hænger nu i rektors kontor som *et* af vore talrige minder om skolens aldrig glemte stifter.

Det siger sig selv, at baade skolens ny bestyrer, dens lærere og forældre, ja ogsaa — og ikke mindst — dens elever gjorde alt for at vise Friser venlighed. Han blev indbudt til at komme, naar som helst han havde lyst, og han gjorde ogsaa i det første år et forsøg på at færdes dér under de ny forhold, men i længden foretrak han at søge sig andet arbejde som forfatter og folkelig foredragsholder. Vi så ham dog hyppigt som gæst, han

talte ved juleafslutninger, på skolens fødselsdag og ved andre lejligheder, han instruerede eleverne til skolekomedie og fejrede også ret jævnligt sin egen fødselsdag dér. Da han fyldte halvfjerds år, holdtes der en større fest (d. 11. november 1910). Paa skolen fejredes dagen lige fra morgenstunden med korsang, taler af Kaper og på forældrenes vegne af fru Moltesen og ved overrækkelse af store buketter. Om aftenen var der festmåltid i Charlottenlund palmehave, hvori foruden forældre, gamle elever og lærere også de to ældste klasser deltog. Under festen bragte mellemskolens drenge Friser et fakkeltog med musik i spidsen. — Fem år senere hyldedes han med en ikke mindre stemningsfuld fest. Gennem spalier, dannet af skolens elever og en æresport, der var opført foran indgangen, førtes han af Kaper ind i vestibulen, hvor omtrent 60 elever, der havde gået i skolen i hans tid, stod samlede, alle bærende de røde huer. De modtog deres gamle bestyrer og ven med børnesange, han selv mange år forud havde forfattet, og én af dem talte smukke ord til ham. I salen overræktes der ham et sølvpennekraft fra de lærere, der havde undervist i hans tid, en lampe fra gamle elever og en blomsterplante fra de senere tilkomne lærere. Friser talte igen, efter års fraværelse, til sin skole! Om hans sidste besøg og om skolens deltagelse i højtideligheden ved hans bisættelse, vil der senere blive talt, det ligger efter Kapers tid. Han kom jo også, da skolen skiftede rektor (1917), og rakte Otto Madsen hånden. — Så man end mindre til ham, efter at han havde taget bolig i nærheden af Vallekilde højskole i Odsherred, så slap han jo dog aldrig helt forbindelsen med sin skole. Vi vil finde hans navn adskillige gange i dette skrift, også for den tid, da han ikke længere var skolens bestyrer.

1908 — 1917.

ERNST KAPERS TID

Ordrup højere Alménskole indtil 1911, derefter Ordrup Gymnasium.

ERNST KAPER, søn af adjunkt (senere overlærer) ved Metropolitanskolen J. Kaper, blev født 1874. Faderen var en fordreven sønderjyde af frisisk afstamning; de fleste af slægten følte sig som tyske, og allerede fra drengeårene havde Ernst Kaper da haft lejlighed til på nærmeste hold at se striden mellem dansk og tysk nationalitet. Sin kærlighed til Sønderjylland har han aldrig fornægtet. — 1892 blev han student med udmærkelse, gjorde først en lille visit i det juridiske studium, men

kom til at vikariere lidt for faderen og fangedes straks ind af lærergerningen. Han valgte så tysk, græsk og latin til sine fag, tog 1898 sin embedseksamen og styrtede sig på hovedet ud i undervisning — uden derfor at glemme at fortsætte fagstudierne. — Hans hovedfag, tysk, gjorde ham naturligt til en fortsætter af faderens arbejde, dennes mange skole- og ordbøger gik i tidens løb af sig selv over til Ernst Kapers bearbejdelse. — I studenterårene havde han taget livligt del i akademiske rørelser og desuden opholdt sig længere tid ved tyske universiteter. I Heidelberg efterlod han det sikkert velerhvervede ry, at han havde været »ein sehr lebhafter student«.

Få unge lærere har haft den naturbegavelse, han rådede over, men han forfaldt ikke, som vel så mangan anden vilde have gjort, til at leve på den. Han studerede pædagogik, og det både teoretisk og praktisk, han rejste ud for at se undervisning i Sverrig, Tyskland og Finland. Det var ikke almindeligt dengang, at unge filologer tog sig af *de* ting, man nøjedes alt for ofte med kundskabstilegnelse og rejseindtryk. Begge dele tog Kaper med, hans rejser til Italien og Grækenland kom paa anden vis til nytte, men det ny var dog, at han lod sig inspirere på den rene undervisningstekniks område. — Som frugt af sine studier og sin erfaring udgav han 1902 den fortræffelige lille bog: »Den daglige undervisnings form«. — I forordet til den står de sande og vægtige ord: »Jeg skylder Ordrup Latin- og Realskole afgørende impulser.« — Ernst Kaper havde haft den store lykke mellem sine nærmeste slægtninge og venner at have Branner. Det var ham, der førte den unge cand. mag. til sin og Frisers skole, og i de tre år, hans lærergerning dér varede, fik han øjet opladt for det centrale, det alméngyldige i Frisers ideer. — Han lærte, at fællesskolen for drenge og piger ikke blot er mulig, men at den medfører betydelige fordele. På det punkt har han mangan gang senere brudt en lanse for Frisers værk. Han lærte, at højt i en skole er af det gode, at der let kan skabes festligt præg over selv det tørreste undervisningsstof, når læreren er den, han skal være. Han så, at nært samliv mellem lærere og elever og mellem lærerne indbyrdes er en stor værdi, som man bør have opmærksomheden henvendt på at fremme, hvor det er muligt. Vigtigst af alt var det vel nok, at han ved denne skole fandt, fuldt bevidst udformet, den tanke, at fagene er til for elevernes skyld og bør tilpasses efter deres behov og evner.

Skolen i 1911—12.

Denne simple sandhed skulde man synes, at ingen pædagog kunde komme udenom, men skønt den naturligvis var opdaget for længe siden af pædagogikkens mestre, var den slet ikke gået ind i skolemændenes daglige tankekreds, næppe nok teoretisk og såre langt fra i praxis, men Friser og Branner stod som dens uforfærdede talsmænd, hver gang faglige krav forekom dem at støde sammen med deres syn på sagerne.

Ernst Kaper forlod Ordrup, kom andetsteds hen og lærte andet nyt. Nogle år efter tog han doktorgraden på en afhandling om Kleists drama »Robert Guiscard«, — tysk litteraturhistorie hørte i det hele taget til hans yndlingsstudier, som han nu og da tog op til nærmere behandling og bearbejdede for skolerne i små bøger, der har fundet vid udbredelse.

Jævnside med det flittige og ret mangesidige arbejde, der her er skitseret, havde Kaper i årene efter embedseksamen sat et meget stort fond af energi ind på et andet felt. Han havde hurtigt fået et dybt og såre trist indblik i, hvor elendige privatlærernes økonomiske vilkår var; da lærerforeningen stiftedes, var det ham, der førte an, og i den årrække, han sad som dens formand, kæmpede han ustandseligt for at skaffe sine standsfæller en menneskelig tilværelse, og som han ofte udtrykte det, for at skabe en respektabel og respekteret stand af dem. for det havde man visse- lig ikke dengang. — Kaper havde altid elsket at forhandle, han medbragte til sin formandsvirksomhed gode evner som debattør, og han fik dem udviklet yderligere gennem årelange kampe med vekslende sejre og nederlag. Han kom i forbindelse med »De forenede skoler«s direktør Niels Hjort og fik snart et klart blik for hans fremragende evner, ogsaa af *ham* lærte han i disse år. — Blandt hans kampfæller var den mand, der kom til at afløse ham som formand, og som siden ogsaa skulde træde ind som Ordrup skoles rektor efter ham: Otto Madsen, deres nære venskab skriver sig fra den tid, da de begge satte deres kræfter ind til gavn for de københavnske privatlærere.

Kaper vedblev at tage ivrigt del i disses sager, ogsaa efter at han, som det syntes, selv var kommet i havn som adjunkt ved Metropolitanskolen. Der sad han på en måde i sin faders stol, og hans livsbane syntes at ligge lige for ham. Et rektorat i statskolen vilde i tidens fylde være ham sikkert.

Så kom den i enhver henseende uventede situation ved Branners død. Resolut brød han af, hvor han var, og vendte tilbage til

den skole, hvor han havde tjent sine sporer. Han bragte med sig et kendt navn som en af landets betydelige unge skolemænd og saa det plus, at han kendte det sted, hvor han drog hen. Han kendte skolens ejendommeligheder og det kan straks siges, at han i langt højere grad, end mange vistnok tænkte sig, udviklede og fremmede netop det, den

Frokost paa Lærerværelset.

havde for sig selv. Det var for ham lige så vigtigt, som det havde været for Friser og Branner, at Ordrup højere Almenskole ikke gik ind som et almindeligt nummer mellem alle andre skoler, og indtrædelsen i de forenede skoler gjorde ingensomhelst forskel heri, der blev aldrig lagt et halmstrå i vejen for skolens pædagogiske frihed. — Lærerne kendte han for størstedelen også, mange havde været hans kolleger før, resten havde han truffet i lærerforeningen eller andetsteds. Han gennemførte fra første færd den for ham naturlige dobbeltstilling at være på een gang leder og kammerat, det hyggelige samvær fandt sit daglige udtryk i, at han præsiderede ved frokostbordet på det ny lærerværelse. Der beværtedes også — såre beskedent — alle skolens andre gæster, hvad enten det var ministeren, undervisningsinspektøren, for-

ældreudvalgets medlemmer, beskikkede censorer, eller nogle af de talrige ud- og indlændinge, der vedblev at søge til Ordrup for at se den stadig omtalte og vel også stadig omstridte skole, hvis ny bestyrer snart blev lige så kendt, som den tidligere havde været.

Det var dengang noget ret ukendt, at en skoles lærerværelse tjente til repræsentationslokale, og sandt at sige havde det heller ikke før egnet sig stort dertil, hverken i Ordrup eller andetsteds, men nu var der kommet ny møbler, billeder på væggen, og der var — indtil videre — forholdsvis god plads. Det kan lyde utroligt, men sikkert er det, at selv så underordnede ting som duge og tallerkener har haft deres mission som led i arbejdet for at højne lærerstandens anseelse, og det var fra Ordrup, at disse led fandt vej til de andre højere skoler i Stor-København. —

Elevantallet var i stadig vækst. Hvert skoleårs slutning viste et højere tal. I 1910 nåede det over de 400, i 1912 over de 500, ved Kapers afgang i 1917 var der 650, uden at de småklasser, der dreves som en filial på Christiansholm, medregnedes. Indenfor det samlede elevantal voksede atter pigernes tal stadig, i Kapers tid steg det fra 32 pCt. til lidt over 44 pCt., saa man ser, at fællesskolepræget var i god udvikling. — Studenterne tog naturligvis svært til, gennemsnitlig var der en snes stykker om året, i alt 176. Det sidste år 29. Realisternes tal er mere beskedent, de nåede i alt 131 eller godt 14 i gennemsnit. — Mellemskoleeksamen har selvfølgelig ganske andre tal, der præsteredes i alt 422 eller et gennemsnit af 47, det sidste år 57, men disse elever er jo overvejende de samme, der bagefter tog en af de andre eksamener. —

De rent *ydre forandringer* blev mange og følgerige i disse år. Der blev straks indrettet klasseværelser i Frisers tidligere fejlighed, og i haven fik småbørnene deres legeplads. I begyndelsen bevaredes både plæne, rosenbed og buskads, men i længden har menneskebørnenes velfærd måttet gå forud for planternes, således at nu kun de store træer, der jo i sig selv er et godt, gammelt stykke af skolens historie, minder om havens tid. Den berømte høj med den store sten på står der også og er nu, som altid, til megen glæde for småbørnene, mest måske i slædeføre.

Der kom også helt nyt land til: både den *store* og den *lille idrætsplads* erhvervedes. — Den store blev ved et arrangement med kommunen indrettet på om vinteren at kunne overrisles og

præsentere sig som garanteret ufarlig skøjtebane. — Straks den første vinter var den i brug som sådan i 50 skoledage, men så heldige var vi jo ikke hvert år. — Den lille plads var fornemmelig beregnet på pigernes idrætslege, den var da for resten stor nok til at kunne afgive plads til en botanisk have og senere endogsaa til den ny gymnastiksal, skolens allerstørste lokale. — Først da denne hal stod færdig, forsvandt de sidste gymnastikapparater fra det rum, der var begyndt med at være skolens eneste sal, senere reduceredes til at være den »lille« og i sommeren 1912 blev til den »blaa«, den hvor den »kostbare rude« sidder og viser lampen, der tændes fra stjærnen — et let fatteligt symbol! Det er også dér, vi har optegnet ledernes navne med årstal — 1873 i guld —, hvor Frisers, Branners, Kapers og Otto Madsens billeder hænger, og hvor der holdes foredrag og »saga« og sang og skrives stile og regnes opgaver. Den er stadig skolens lille festsal, men hallen er den store, den der træder i brug ved rigtig fine lejligheder. — Den opførtes jo for resten samtidig med den *ny skolebygning*, kæmpehuset — højere end Rundetaarn — for at bruge vort nationale maal! Den byggedes fra juni 1916 til maj 1917. — Først måtte det gamle hus fra 1883 nedrives. I sommerferien (d. 3. aug.) nedlagdes den gamle grundsten på ny, foruden Kaper og hans nærmeste familie var fru Branner og hendes ældste søn og brødrene Holger og Poul Frederiksen til stede. —

I efterårets og vinterens løb voksede det ny hus op, ikke så hurtigt, som vi kunde ønske det, men dog således, at håbet stadig holdtes vedlige, og det kunde jo også nok tiltrænges, for i byggeperioden manglede der til skolens 630 elever *tretten* klasseværelser! De mindste børn fandt husly i en villa, som grosserer Moresco elskværdigt laante dertil. I skolen selv blev alt taget i brug fra kvist til kælder, skolebetjentens lejlighed gav rum til tre klasser, én huserede i den blå sal, to i den røde, de boede i hver sin Ende! — Een klasse var stadig på vandring, det var set fra et normalt skolestandpunkt en net redelighed! — Men det gik, den gode vilje og det gode humør overvandt alle vanskeligheder, og det turde vel tjene skolen og dens leder til uvisnelig ære, at undervisningen lod sig gennemføre under disse forhold.

Så d. 19. maj 1917 indviedes den ny skolebygning med en festlighed, hvor gymnastikhallen for første gang gjorde tjeneste som festlokale. Den rummede 800 mennesker, deraf 400 elever

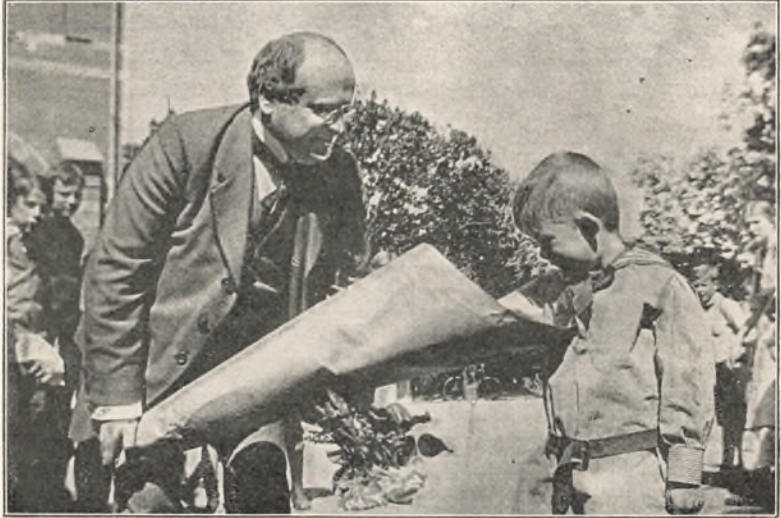
fra skolens højere klasser, resten var gæster: undervisningsministeren, undervisningsinspektøren, departementschefen, kommunens skoledirektør, rektorerne og overlærerne fra kommunens skoler og talrige forældre og gamle elever var til stede. Om aftenen samledes forældrene og en del af formiddagens gæster igen med rektor og lærerne, den ny skolebygning fremvistes lige fra det flade tag med den henrivende udsigt til kælderens laboratorierne. De store elever dansede i gymnastikhallen!

Det var jo nok en af de allerstørste fester, skolen nogen sinde har holdt, men forøvrigt har ingen, der var været knyttet til Ordrup skole, kunnet beklage sig over, at den festlige side blev forsømt i Kapers tid. Skolens fødselsdag fejredes og *skolekomedierne* indtog en fast plads blandt årets begivenheder, det blev skik at lægge dem lige efter juleferien, saa at forarbejderne kunde gøre det mindst mulige afbræk i undervisningen, og det blev efterhånden til fast sædvane, at næstøverste klasse, II gymnasieklasse, spillede. Øverste klasse havde jo så altid en god erindring mere bag sig og kunde trygt hengive sig til eksamensstudierne uden at forstyrres af prøver og lampefeber. Ved forestillingerne optrådte »marchaller« i sort tøj med et meget dekorativt rødt skærf, de virkede fornemt i en velfyldt teatersal. — 1909 spillede »Declarationen« af Chr. Richardt, instruktionen var velvilligst besørget af skuespiller Rindom; en mellemklasse opførte derefter »Hans og Trine« og scener af »Genboerne«. Det var ingen ringere end Friser selv, der havde instrueret dem. Han gjorde Skolen samme store tjeneste 1910, da »Den Stundesløse« opførtes, 1911, da det var »Eventyr på Fodrejsen«, og 1912, da »Genboerne« præsenteredes. — 1913 påtog student Kaj Ullstad, — i sin tid »Den Stundesløses« talentfulde fremstillinger — sig at lede indstuderingen af »En Spurv i Tranedans«, 1914 fortsatte han sin virksomhed med »Nøddebo Præstegård«, 1915 med »Tordenvej«, 1916 med »Landmandsliv«. Begge de sidste to gange måtte han tilmed dublere en rolle, hvis fremstillinger var blevet syge!

I skoleåret 1915—16 opførtes første gang gymnasieelevernes Julekomedie »Hans og Grete« for de to nederste klasser, den har siden da haft sin faste plads paa kalenderårets sidste skoledag, også næste år, da den rigtige skolekomedie måtte bortfalde på grund af byggearbejdet. Teksten var forfattet af Erik Moltesen (student 1917), den har holdt sig på repertoiret og

altid gjort lykke. Noget har det muligvis også bidraget til styk-
kets hidtil uafbrudte succes, at der altid i det forekommer et vir-
keligt pandekagehus, som efter forestillingen opspises af publi-
kum!

Det var i denne tid, at *julelysene* indførtes. De opstilles i
deres fine små messingstager d. første december på talerstolen og
tændes højtideligt af rektor for så hver morgen indtil juleferien

Rektor gi'r Bolsjer paa sin Fødselsdag.

at brænde ved morgensangen. — Så længe de er tændte, synges
der kun julesalmer. — *Nissen bag tavlen* i første underklasse
var en god ven for småbørnene, han anbragtes også den første
december, men således, at lige netop toppen af hans røde hue
kunde ses. Dag for dag steg han så højere op og ved juleafslut-
ningen sad han der i hele sin pragt og ønskede glædelig jul. Des-
værre tog de faste klasses tavler livet af ham. — Juletræ holdes
derimod aldrig på skolen, det hører hjemmene til, men pyntning
af klasserne sidste dag før juleferien, dog uden gran og uden
lys, er stadig tilladt og volder megen glæde. —

Kapers fødselsdag (14. juni) blev også fejret; han optraadte
selv den dag med kæmpekræmmerhuset, af hvilket enhver elev
og lærer og gæst med for den sags skyld fik mindst ét godt
bolsje.

Studenterne skulde heller ikke være stedbørn. For det første fik — og får de stadig — lov til at vælge en af deres midte til at tale til den samlede skole ved morgensangen på deres sidste regulære skoledag, og senere på samme betydningsfulde dag holder de et beskedent sold med rektor og så mange af lærerne, der kan komme, i en af salene. — Og når så eksamen er overstået, »krones« de af rektor med den medbragte hvide hue ude på den ny bygnings altan, og første færdige student hejser

De nybagte Studenter kører bort.

flaget på den nye skolebygning tag, men det fineste er vel dog *bortkørslen!* — Det var fra Frisers tid skik, at de ny studenter og deres forældre tilbragte den første aften på skolen, men de blev for mange, og deres forældre havde måske anden anvendelse for den aften, så fik Kaper det ordnet således, at de alle — studenter, realister, forældre, og hvem der ellers vil, kommer i den røde sal klokken fem (eller seks), dér ønsker man de nybagte til lykke ved et glas vin, og så bestiger de deres vogn, (senere er det blevet til to), og kører bort under blomsterregn, som deres små kammerater leverer som *deres* bidrag til festen. Studenterne kommer jo igen til den *rigtige* store afslutning, men den aften har de for sig selv. Bortkørslen har allerede fået sit monument i et af de morsomme murstensrelieffer i trappegangen til den ny skolebygning.

De talrige aftenunderholdninger og foredrag, der holdtes, må vi give afkald på at få opregnede, men de har været til gavn og glæde for alle, der kunde og vilde deltage i dem. For manges vedkommende deler skolen jo æren med det altid redbonne forældreudvalg, der først under ledelse af viceskolelederen Rolsted senere af kontorchef Glahn stod skolen bi med mangt og meget. — Af gaver, der skyldes forældrene, kan én ikke forbigaa, den store, smukke gengivelse af »Den lyttende yngling« i Thorvaldsens Johannesgruppe, den fik vi til skolens 40 års fødselsdag (1913).

Den lyttende Yngling.

Det var ellers ikke blot ved festligheder og gaver, at forældreudvalget udøvede sin virksomhed, der holdtes møder, hvor alle vigtige principielle spørgsmål kunde drøftes, og i *et* forhold kom skolen til at skyldes forældrene særlig tak, nemlig da det drejede sig om de offentlige tilskud, det vil i virkeligheden sige om liv og død for den højere private skole i København og nabo-kommuner.

Det er tidligere berørt, hvordan Branner til sin store, skuffelse kun opnåede uvæsentlige forøgelse af det tilskud, kommunen ydede skolen, og det var en ringe trøst, at de dog, som et medlem af kommunalbestyrelsen udtrykte sig, »punkterede retningen«. På dette område kom Kaper til at gøre en af sine allerstørste indsats i skolens liv.

Allerede i sit første år, som bestyrer, fik han føling med kommunalbestyrelsen, det er ikke uden en vis humor, at man nu erindrer disse ting. Et af kommunalbestyrelsens medlemmer havde udtalt, at der jo vistes så ringe interesse, når skolesager behandlede, der var ingen tilhørere til stede. — Det ord faldt i god jord! Ved telefonens hjælp mobiliserede Kaper samme dag lærere og forældre fra hele kommunen og delvis fra København med, og da skolespørgsmålet, — det drejede sig om, hvorvidt kommunen selv skulde drive mellem-skole, — kom for, var rådhu-

sets tilhørerplads, udvalgsværelser, trappegang, vestibule og indgang overfyldt af en stærkt interesseret skare tilhørere. Forslaget om den kommunale mellem-skole nedstemtes med glans, og det var, som et medlem bemærkede, »ganske andre toner, der lød, end forrige gang«. —

For at få gang i tilskudssagen —, uden stærkt forøget tilskud vilde man være nødt til at sætte skolepengene højt op for overhovedet at kunne lønne lærerne anstændigt, — fik Kaper udgivet en piece »Skolesagen i Gentofte kommune«, hvortil også forældreudvalget ydede sine bidrag. Særlig bør nævnes professor Oppermanns, han, der havde været Branners ven, fortsatte her som skolens trofaste støtte. Det lykkedes også at få et forøget tilskud fra Gentofte kommune, Frederiksberg havde allerede givet et, men i København manglede det endnu, og dér steg skolepengene stadig. Dels under trykket heraf, og dels på grund af andet konfliktstof, der ikke vedrører os her, gik den »Forældreforening«, der var stiftet for København og nabokommunerne, og til hvilken også Ordrup skoles kreds havde sluttet sig med bibeholdelse af sin særlige organisation, over til en angrebspolitik overfor »De forenede skoler« og lærerforeningen. — Lærerne udelukkede af »Forældreforeningen«, og der rettedes en voldsom pressekampagne mod direktør Hjort. Ved de fleste skoler kom det til åben krig mellem lærerne og Forældreforeningen. Også i denne situation holdt båndet, der knyttede Ordrups forældre-kreds til skolen. På et talrigt besøgt forældremøde d. 8. marts 1912 besluttede man med alle stemmer mod to at udtræde af den københavnske forældreforening, at fastholde, at ved Ordrup gymnasium skulde alle forældre og værger vedblivende være medlemmer af forældre-kredsen, der samtidig tog det løfte af skolens leder, at han ikke måtte optage forhandling med nogen anden repræsentation for skolens forældre end det lovligt valgte forældreudvalg.

I de urolige tider kom Kaper ret til at bruge sine forhandlingsevner. Ved de talrige møder, der foranledigedes af tilskuds-sagerne og kampsituationen, var han en sikker gæst. — Som indleder eller som deltager i diskussionen, altid med megen damp oppe og altid i offensiven, der jo som bekendt er den bedste form for defensiv, blev han populær blandt meningsfæller, frygtet af modstandere og kendt af alle. Ganske naturligt førtes han ad den vej over til den kommunale politik, der i de sidste år af hans

rektortid blev hans anden hovedvirksomhed ved siden af skolens ledelse. — En anden af lærerkorpset gled også over i det offentlige liv uden derfor at forlade skolevirksomheden. — Det var frøken Kirstine Sørensen. — Som hun havde været Branners højre hånd i alt regnskabsvæsen, blev hun Kapers, hendes fremragende dygtighed i de ting førte til, at hun blev opstillet som medlem til kommunalbestyrelsen, og det faldt i hendes lod, som eneste indvalgte kvinde, og tilmed med højeste stemmetal, at åbne det første møde. Der var nu for resten også dem, der sagde, at hun var det eneste mandfolk i sognerådet; det var naturligvis en overdrivelse, men alle, der kendte noget til hendes arbejdskraft, var imponerede: hun gjorde faktisk mindst én mands arbejde i det offentlige liv og nærmere to mands i skolens. —

Om det daglige undervisningsarbejde skal der ikke tales vidtløftigt i et festskrift. Skulde nogen udenforstående gå hen og tro, at der overvejende levedes i festlighed, så er de talrige elever, der besøgte skolen i den tid, de bedste dommere i sagen. De kan vistnok bevidne, at der sandelig også arbejdedes. — Kaper havde straks offentligt udtalt, at hans mål var at forene skolens frihedstraditioner med fast plan i arbejdet og god orden blandt eleverne. Hans hånd kunde være hård, og når han »skrubbede« på en klasse, var han vist ikke populær, så længe processen stod på, men det hører nu engang med til en skoleleders vilkår, og hans evne til at vinde børnene med det gode gjorde ham det let at undgå de strænge forholdsregler. — Noget nyt, der indførtes i den tid, var uddannelsen af lærerkandidater. De, der skulde instrueres i tysk undervisning, sendtes oftest til Kaper, som desuden i sin egenskab af undervisningsinspektørens faglige medhjælper ret jævnligt måtte ud på rejse til landets andre gymnasier. — Navnet »gymnasium« indførtes 1911, og samtidig søgte og fik Kaper tilladelse for sig og andre gymnasielere til at antage rektortitlen. Året før han forlod skolen, havde han sin store andel i, at benævnelsen adjunkt kom til at afløse den hidtil brugte »gymnasielærer«.

Verdenskrigen, der jo greb ind i så godt som alle forhold i landet, kom også til at sætte sine spor i Ordrup gymnasiums historie. — Skolens ældste lærer, kaptajn Holger Nielsen indkaldtes straks som chef for Hvidørebatteriet, han kom aldrig mere tilbage som lærer, krigen varede for længe, til at hans plads vedblivende kunde stå tom, men vi så naturligvis både ham og

hans soldater, de sidste præsterede endogså en sangopvisning på skolen. — Holger Nielsen, der nogle år senere blev idrætsinspektør i Gentofte kommune, har altid bevaret sin kærlighed til sin gamle skole.

Meyling måtte også af sted som løjtnant, hele to gange endda, men han kom da tilbage. — På selve skolen fik vi en art indkvartering: idræispladsen blev ingeniørernes vognpark i mange må-

Morgensang i »Den blaa Sal«.

neder, og i den røde sal havde de deres vagtlokale efter skoletid. Det siger sig selv, at alle foredrag kom til direkte eller indirekte at beskæftige sig med verdensbegivenhederne. Heller ikke det frivillige arbejde skorter det på. I efteråret 1914, da alle hænder kunde bruges, lavede de store elever under vejledning af nogle mødre og lærerinder 6 avistæpper, 40 par strømper, 100 forbindpakker og en hel del mindre ting. — Alt som krigen gik sin gang og tiderne blev trange, måtte festernes tal indskrænkes. Det havde altid været skik, at, hvad skolen arrangerede, skulde gøres billigt, men der kom jo en tid, da ingenting mere var billigt. Årsskrifterne, der altid efter god skik havde indeholdt små pædagogiske afhandlinger, blev nu tynde, der måtte spares, hvor det kunde ske. Det førømtalte store byggearbejde med den ny skole forsinkedes også, fordi man ikke kunde få materialerne. — Det knugende tryk, der hvilede over den hele verden, sporedes i stort og småt også hos os.

Indenfor lærerpersonalet vedblev svingningerne nogenlunde

som i Branners tid. Det måtte jo forøges, efterhånden som skolen voksede, i Kapers tid steg det fra 28 til 36. Mange blev der kun for kortere tid, andre voksede fast. — Vi nævner, som før, kun et udvalg af de mange.

Straks i 1908 kom der adskillige: Fru *Erna Kaper* underviste indtil 1911 i håndarbejde for pigerne. Som god »Ordrupper« holdt hun også efter den tid fast forbindelse med sin gamle skole, i hendes og Ernst Kapers gæstfri hjem samledes skolens lærere så ofte, det kunde ske, og ved alle skolefester var hun en sikker gæst.

Den ny sanglærer *Anders Brems* (indtil 1914) blev på sit område en første rangs kraft for skolen, han og hans frue gav også jævnligt koncerter der, og det var med sorg, at man tog afsked med ham, da hans virksomhed som koncertsanger lagde helt beslag på ham. — *Max Olsen* trådte ind som lærer i engelsk og dansk og som skolens altid beredvillige festarrangør. *Lenbroch* overtog den meget vanskelige plads som religionslærer, han var allerede konstitueret som inspektør, da han døde 5. juni 1915. Eleverne fra den tid vil mindes både hans solide, elskværdige personlighed og hans sørgelige død. I 1910 kom matematikeren *Ette*, kendt udenfor skolen både som dygtig fagmand og som lærerforeningens uovertræffelige dirigent, og indenfor skolen som en begejstret og begejstrende lærer, også ham mistede vi på sørgelig vis. Efter et årelangt sygeleje døde han på kommunehospitalet 1917. — Det var i den tid, skolen næsten hvert år mistede én af sine trofaste: Kejser var pludselig død 20. maj 1916. — Samtidig med Ette kom tidligere bestyrer af den nedlagte Gammelholm Latin- og Realskole *J. Krarup*, — »skolens gentleman« kaldtes han, der var formodentlig ikke andre, der kunde bære den titel med rette! Alle holdt af ham, og de bedste ønsker fulgte ham, da han 1912 overtog rektoratet ved Plockross' skole i Hellerup. — Frøken *Ellen Hansen* og *Østergaard*, der også kom dengang, er jo stadig ved skolen. 1912 kom sløjdlærerinde frøken *Ammitzbøll*, 1914 *Oehlenschläger* og som afløser af Brems *Frits Frederiksen*. 1916 *Markvorsen* og forhenværende rektor ved Marselisborg skole *Gudme*, han blev indtil 1918. Udenfor lærernes kreds fik skolen i Kapers tid (1909) en mand af største betydning for dens trivsel, skolebetjent *Axel Rindholm*. Hans arbejde har alle, både elever og lærere, haft lejlighed til at påskønne. Eleverne vil måske bedst erindre den kælderbevært-

ning med kaffe, mælk, sodavand o. s. v., som han drev for dem i det store frikvarter. »Den hule tand« kaldte de den. Nu er den plomberet, men den levede i samfulde 10 år. — Dersom Rindholm vilde fortælle, hvad han har hørt dér! — men det vil han ikke. —

Brat som Kapers tiltrædelse var kommet, kom også afslutningen, om end foranledningen heldigvis var af mindre sørgelig art. Det vil her være berettiget at gå over til den personlige erindrings form, al den stund ingen vistnok var begivenhederne på så nært hold, som den, der skriver dette afsnit.

En morgen i pinseferien 1917, mens jeg nød den morgensøvn, som skolefolk og skolebørn kender, bankede det energisk på min sovekammerdør, og Kapers stemme lød udenfor: »Du må stå op, for de vil have mig til borgmester i København!« — »Du løber med limstangen!« — »Nej, det er pinedød sandt!« — Og op kom jeg og traf i herreværelset Kaper siddende sammensunken i en lænestol; han saa ud, som om han havde tabt en sag for højesteret! — Det var hans sidste valgkampagne til kommunalbestyrelsen, der havde henledt opmærksomheden på ham, nu havde han aftenen før fået telefonisk forespørgsel, og situationen var selv ham for overvældende. Frøken Sørensen, med hvem han selvfølgelig vilde have talt, var bortrejst, og han måtte nu se at sunde sig, så godt han kunde. — Naturligvis kunde han ikke sige nej, om ikke af anden grund, så fordi det store altbestemmende skolespørgsmål stod på dagsordenen. Staten og Stor-Københavns tre kommuner var endelig kommen derhen, at tanken om at overtage de private højere skoler var ved at modnes. — Dersom den mand, der i næsten tyve år havde stået i første række blandt lærernes forkæmpere, nu i det afgørende øjeblik afsløgte at træde ind på en af de allervigtigste pladser, og så sagen fik et ugunstigt forløb, hvad der meget vel kunde tænkes, så havde han jo med ét slag tilintetgjort, hvad han før havde arbejdet for. Hans egne, nærmeste venner måtte med sorg over at miste ham som rektor, opfordre ham til at følge kaldet, og det gjorde han.

Ved skoleårets afslutning holdtes så den sidste, strålende fest for ham, gymnastikhallen var stuvende fuld den aften, da festmåltidet holdtes; taler og sange fulgte ham til dørs. — Den dag var *tre* skoleledere for Ordrup gymnasium tilstede. Fortiden repræsenteredes af Friser, der rask og rørig var kommet hid fra Odsherred. »Min plads er hér i aften,« sagde han. — Fremtidens

mand, den nysudnævnte rektor Otto Madsen saa her for første gang, hvordan Ordrup gymnasium kunde holde fest. — Således endte Ernst Kapers betydningsfulde rektortid herude.

Han kom selvfølgelig igen som gæst, en tid lang også som lærer i oldtidskundskab, og lige til 1923 havde han børn i skolen. Hans billede, malet af Knud Larsen, afsløredes på skolens fødselsdag 1919 som en gave fra forældre og lærere.

P. Langballe.

J. Markvorsen J. Albinus Elisabeth Ammitzbøl Ingrid Kunst H. Frederiksen Aage Køhl Kr. Didriksen Aage Jacobæus Fr. Frederiksen
 Holm-Christensen Ellen Johansen Anna Klink Kaj Ullstad Dora Hindsberg Max-Olsen Helga Könicke Poul Frederiksen
 Ellen Rasmussen Vilh. Oehlenschläger Alfred Andersen Ellen Hansen J. Østergård Ellen Branner K. Meyling Jens Bondesen
 R. Lefolii Anna Könicke P. Langballe Erna Kaper Ernst Kaper Kirstine Sørensen Erik Jacobsen Eva Stender Gudme

OTTO MADSEN

Ærlig, trofast, glad i al sin stræben.
Lunets lyse smil sprang frem på læben.

» **S**Å skal jeg for sidste gang tale til alle jer, som nu for sidste gang er samlede i jeres skole.« Sådant begyndte Otto Madsen sin tale til de unge studenter ved skoleårets slutning 1921. Det er vemodigt at tænke på, at det blev sidste gang han kom til at tale til os alle — også til os som blev. I sin bedste alder, i sin fulde livskraft blev han revet bort fra os, og jeg evner ikke at udtrykke den sorg der greb os alle, store og små, ved den skole som han viede nogle få af sine bedste års kræfter. Disse år blev for ham i mange henseender en lyk-

kelig tid, men også en trængselstid, fordi han havde så mangt og meget at kæmpe med og kæmpe imod. Sikkert har han ikke kunnet ane omfanget af de byrder som paahviler en rektor ved denne i mange henseender så vanskelige skole. Ofte, naar jeg har tænkt på Otto Madsens første svære år herude, har billedet af Jacobs kamp med englen stået for mig: »Jeg slipper

Skolegården i 1917.

dig ikke, uden du velsigner mig.« Ved sin udholdenhed og energi, ved sin ærlige villen, ved sin glæde og kærlighed til arbejdet og ved sin tyrketro på at dette skulde og måtte lykkes, skar han igennem alle vanskeligheder, nåede han så vidt, at han følte at have fast fodfæste, at have oversigt over det vidt for-grenede arbejde, at vide vejen, han skulde gå — kampen velsignede hans arbejde. I fuld fortrøstning til sine kræfters bærevne, vel kendende sine evner og deres begrænsning og — som altid — trygt stolende på sin lærerkreds, der sluttede så stærk en ring omkring ham, gik han ind i sit rektorats femte år ved Ordrup Gymnasium, — vel et af de tungeste år i vor skoles historie.

Jeg skal her forsøge at give et rids af Otto Madsens per-

sonlighed og fortælle lidt om skolens historie i de få — alt for få år, han fik lov til at lede vor skole. Først dog nogle biografiske data: Otto Madsen er født d. 13. september 1875 i Næstved, hvor hans fader købmand Frederik Madsen og dennes hustru boede og virkede i en årrække. Af den store børneflokk skal her kun nævnes foruden Otto Madsen rektor Henrik Madsen, St. Jørgens Gymnasium. Ligesom sine brødre blev Otto Madsen student fra Herlufsholm. I 1900 blev han cand. mag., og han var i mange år lærer ved Industribygningens Latin- og Realskole (senere Henrik Madsens Skole); i 1904 blev han tillige denne skoles inspektør. I en lang årrække (1906—17) var han formand for Privatskolens fagordnede Lærerforening og nedlagde i dette uegennyttige, slidsomme og ofte utaknemmelige arbejde stor energi, udholdenhed og klogskab; det var et arbejde, som mange lærere landet over, der nu sidder i trygge eller rettere sagt tryggere økonomiske kår, vil vide ham stor tak for. Han var tillige medlem af Opgavekommissionen og af Eksamenskommissionen for Studentereksamen, og var eksaminator ved Faglærerindeeksamen. Det kan i denne forbindelse også nævnes, at han var udgiver af en række lærebøger i engelsk og engelske ordbøger.

Den junidag 1917, da det for os alle så nedslående budskab, at dr. Kaper vilde forlade vor skole for at blive borgmester i København, fløj gennem Ordrup Gymnasium, samlede vi naturligt vore tanker i de ængstende spørgsmaal: Hvem skal blive hans efterfølger? Hvem kan tage den store gerning op? Hvor får vi en så fremragende fører fra? Jeg har ofte i en spøgende form, men i ramme alvor sagt til dr. Kaper: »De maa og kan ikke stille de samme krav til andre som til Dem selv, for De har kræfter for to.« Jeg tror, at de fleste af kollegerne tænkte og følte noget af det samme, når vore tanker kredsede om dr. Kapers eftermand. Skolens elevantal var nemlig nu dobbelt så stort som da dr. Kaper overtog skolen. Da vi hørte navnene på ansøgerne til rektorembetet, samledes vore sympatier og ønsker stærkt om Otto Madsen — vel ikke mindst, fordi vi kendte ham personlig fra hans besøg på skolen og fra hans formandskab i Lærerforeningen, men også, fordi vi kun kendte ham som en nobel og elskværdig personlighed. På et møde d. 17. juni blev Otto Madsen på dr. Kapers forslag indstillet som nr. 1 af tolv ansøgere til rektoratet herude, og d. 20. sam-

Dans i Skolegaarden paa Børnehjælpsdagen.

me måned forelå Undervisningsministeriets afgørelse. Det kan i denne forbindelse nævnes som noget kuriøst, at Otto Madsen for tredje gang var blevet dr. Kapers efterfølger; først som inspektør ved sin broders skole, dernæst som lærerforeningens formand og nu som rektor ved Ordrup Gymnasium. Det er forståeligt, at Otto Madsen, trods sin glæde over det nye arbejde, der ventede ham, nærrede store betænkeligheder ved at skulle efterfølge en så udpræget og særpræget personlighed som dr. Kaper og tage den store og ansvarsfulde gerning på sig. Heller ikke mødte han erfaringsmæssigt set fuldt rustet til sin nye gerning, idet han, trods sin omfattende lærervirksomhed, ikke havde haft med fællesskolen at gøre; på dette punkt nærrede han stor, men ikke den største betænkelighed. Som den ven og kender af børn han var, følte han instinktivt, at, kom der end vanskeligheder på dette område, vilde de dog ikke blive hæmmende eller uoverstigelige. Og han fik ret. Vanskelighederne overvandt han let; man mærkede egentlig slet ikke hos ham nogen uerfarenhed til at have med pigebørn at gøre; der var hos ham ikke noget af den søgte sødladenhed eller overdrevne bryskhed, der skal ligne mandighed, som ofte præger lærere der ikke er vant til at undervise piger; med sin naturlige, ligevægtige og muntre væremåde forstod han såvel drengene som pigerne, og de ham. Men nu Otto Madsens forhold overfor eleverne som helhed? Ja, *nogen* skuffelse led han jo. Hans hjerte var for stort. Han nænnede næsten ikke at afslå noget eller gøre nogen bedrøvet. Ofte, hvor et kort og fyndigt nej havde været det bedste, også for ham selv, gav han en vag mellemting mellem et ja og et nej. Men, som han engang sagde til mig: »Jeg begynder med lempe og strammer tøjlerne lidt efter lidt.« Og som tiden gik, voksede han virkelig på dette punkt og vandt sig både respekt og kærlighed fra eleverne. — Overfor lærerkollegiet tror jeg ikke at Otto Madsen led nogen skuffelse af alvorligere art. Med sit lunerige smil og glade sind, med sin så naturlige elskværdighed og gode vilje til at hjælpe alle uden forskel, med sin ærlig mente anerkendelse af andres dygtighed og med sin ærbødighed overfor vor gamle skoles bedste traditioner vandt han vor tillid og vort venskab. Og ikke alene forstod han at vinde og indtage hver enkelt af os, men han evnede også det samme som dr. Kaper før ham havde evnet: at sammensvejde lærerkorpset til en naturlig helhed; vi sluttede fast en kreds om

vor chef, hjalp således ham, hjalp os selv derved, og i første og sidste instans hjalp vi skolen.

Otto Madsen var i det store og hele lykkelig ved sin nye gerning. Men en sorg af den personligste art skulde ramme ham allerede i hans første år herude. Den 22. Juni døde hans hustru efter et ret kort sygeleje. Fru *Elisabeth Madsen* havde sammen

Fra Opførelsen af »I Ravnekrog« i 1921.

med sin mand tillidsfuldt taget sin gerning ved vor skole som lærerinde i underskolen. Det var så kort en tid vi havde sammen med hende, at hendes personlighed ikke rigtig fik lov til at fæstne sig hos os; men vi har og bevarer billedet af et godt og kærligt menneske, som følte den største glæde ved sin mands nye og store gerning, og hjalp ham som kun en hustru kan hjælpe.

Den 1. august 1918 blev skolen overtaget af staten og et betydningsfuldt afsnit af vor skoles historie var således til ende. Denne overtagelse var en stor glæde for Otto Madsen, som igennem så mange år uegennyttigt og med utrættelig energi havde kæmpet den — som det syntes for de fleste — så håbløse kamp

for tryggere og bedre vilkår for den danske privatlærerstand. Da overtagelsen ikke gjaldt underskolen, var det for Otto Madsen magtpåliggende at træffe en ordning der kunde sikre en nøje forbindelse mellem de forskellige dele af skolen. På Otto Madsens indstilling blev frk. *Thyra Solmer* udnævnt til leder af underskolen, medens han selv bevarede et pædagogisk tilsyn med denne. Statens overtagelse af overskolen markeredes ved en lille festlighed på skolens tag, hvorfra splitflaget gik til tops klokken tolv slet. Da det jo var midt i sommerferien, var mange hindrede i at komme til stede, men vor rektor formåede ved sin tale, hvori han stærkt udtrykte ønsket om at det rige og lykkelige skoleliv fra de gamle dage måtte kunne fortsættes og udvikles under de nye former, og ved sit sunde humør at skabe en god stemning hos den lille kreds som var samlet. — Det andet år af Otto Madsens rektorat var ellers mest præget af den uhyggelige influenzaepidemi, som antog en så faretruende karakter, at skolen i kortere og længere perioder måtte holdes helt lukket. Denne alvorlige epidemi, som krævede så mange ofre, skåned heller ikke vor skole. Den 1. november 1918 døde fru *Erna Kaper*, borgmester Kapers hustru, der gennem mange år, som elev, som rektorfrue og som moder, havde været knyttet til vor skole. Jeg gengiver her den lille, smukke karakteristik, som min kollega, lektor P. Langballe, gav af hende i skolens årsskrift 1918—19.

FRU ERNA KAPER

† den 1. novbr. 1918.

Lige fra den tid, da Erna Kaper, dengang Erna Petersen, som tolvårig sendtes til Danmark for at fuldende sin skolegang i sin faders hjemland, har hun ved stærke bånd været knyttet til Ordrup Gymnasium.

Hun var sig selv fuldt bevidst, at det ejendommelige, fri skoleliv, hun dengang indførtes i, på en mærkelig måde stemmede sammen med noget af det oprindeligste i hendes eget væsen, og det var alle dage en given sag for hende, at hun skyldte *fællesskolen* for drenge og piger så meget, at hun ikke vel kunde tænke sig anden skoleform for sine børn.

Året efter at hun havde taget studentereksamen blev hun gift med Ernst Kaper, dengang cand. mag. og inspektør ved Henrik

Madsens skole; sit liv igennem var hun ham en god og trofast hustru. Med største glæde fulgte hun ham herud, da han overtog stillingen som rektor, og hun fandt sin virksomhed at udfylde og sine opgaver at løse indenfor skolens liv, som hun fulgte i stort og i småt. Hun var en tid lærerinde i håndarbejde, men hendes største indsats ligger i den sammenknytning af skole og hjem, som hun i fornemmelig grad gennemførte. Hendes eget hjem åbnedes i en sjælden grad for skolens lærere, mange har der lært hendes venlighed og ligefremhed at kende, og først og fremmest blev Ordrup Gymnasium i bedste forstand hendes andet hjem, hvor hun færdedes lige så selvfølgeligt som hendes mand og hendes børn.

Ved lærermøder og andre festlige lejligheder var hun så godt som altid til stede, på en måde optrådte hun som værtinde, fordringsløst, stilfærdigt, men altid som den, der var hjemme, aldrig som gæst. —

Vi, der kendte hende nøjere, véd, at da rektor Kapers valg til borgmester i København medførte, at hun kom til at bo længere borte fra skolen og ikke sås her så hyppigt, kunde man ofte høre hende sige med et lille suk: »Jeg er og bliver en Ordrupper.« De ord skal bevares her ved skolen så længe hendes minde lever her, og det vil leve så længe der er en eneste tilbage af de mange — være sig lærere eller elever, der har kendt hendes kærlige, trofaste hjærte.

12. juni 1919.

Peter Langballe.

Jeg skal til denne karakteristik kun føje, at dette dødsfald greb os alle ved skolen — og da særlig lærerne og lærerinderne — stærkt, og vi følte alle dybt med dr. Kaper og hans børn, som på det tidspunkt endnu alle tre gik i skolen.

Det er på dette punkt af skolens historie på sin plads at betone, at det første år af vor skoles historie som statsskole gik hen, uden at det medførte nogen forandring i de forhold som havde værdi for denne særprægede skole. Lærernes økonomiske forhold var blevet mere betryggede; andre ændringer var selvfølgelig også sket som en ganske naturlig følge af overgangen fra privat skole til statsskole; men skolens daglige, indre liv fik vi lov til at leve under de vante former. Jeg véd, at dette var Otto Madsen en stor glæde rent personlig, fordi han på en så

god måde stemte sammen med det for denne skole særlig ejendommelige, og tillige, fordi han følte det som sin første og største pligt at hævde og fortsætte de traditioner der knyttede sig til vor skole. At også underskolen — trods den administrative adskillelse — bevarede sin organiske forbindelse med overskolen, bl. a. derved at Otto Madsen stadig udøvede et pædagogisk tilsyn med underskolen og ved at underskolen stadig havde fælles morgensang og boede under samme tag, hørte til de ting, der var af den største betydning og glæde for Otto Madsen som leder af Ordrup Gymnasium.

Af skoleåret 1919—20's begivenheder nævner jeg skolens fødselsdag d. 3. november, da et maleri af dr. Kaper, malet af Knud Larsen, blev afsløret i den store gymnastiksal. Maleriet blev skænket af forældre og lærere og blev ophængt i den blå sal. — På afstemningsdagen i Sønderjylland d. 10. februar havde vi en smuk højtidelighed. Hele skolen samledes kl. 10 på taget af den store nye bygning, hvor morgensangen den dag blev holdt. Otto Madsen talte meget smukt ved denne lejlighed, flaget vajede på halv stang mellem 10 og 11 til minde om de faldne sønderjyder, og hele højtideligheden — så kort den end var — gjorde et stærkt og dybt indtryk på os alle, store og små.

I påsken 1920 holdt Otto Madsen bryllup med lærerinde ved skolen, frk. *Emmy Larsen*. Det var dejligt at se Otto Madsens glæde ved sin lykkes genrejsning og ved atter at have et hjem, hvad han så bittert havde savnet. Ved juletid flyttede han og hans hustru ind i den nye rektorbolig. For Otto Madsen, som hele sin rektortid på grund af de elendige og usikre boligforhold var blevet jaget fra sted til sted, var dette naturligvis noget af en vidunderlig drøm; det kan varme En om hjertet endnu, når man mindes den glæde der lyste ud fra ham, når han viste sine gæster rundt i det nye hus. — I marts det følgende år fik de en lille pige. For Otto Madsen, som ingen børn havde i sit første ægteskab, var dette selvsagt den største lykke der kunde times ham. Det er vemodigt at tænke på, at den uudsigelige glæde som dette lille barn voldte ham, skulde blive så kort; barnet var kun et halvt år da dets fader døde.

D. 11. november 1920 blev Friser 80 år. Denne dag er en mærkedag i skolens historie. Det er næppe nogen overdrivelse at sige, at det var en af de største dage i Frisers liv. Også

for Otto Madsen personlig var det en stor dag, fordi det lykkedes for ham at glæde den gamle mand, hvad han selv fandt så stor en glæde i. Friser selv ledede morgensangen, efter at en af skolens tidligere elever, Gunnar Jørgensen, havde fremsagt et af ham selv forfattet digt. Det lader sig ikke gøre at skildre denne morgensang; den højtidsstemning, som greb os alle, kan kun efterføles af den som selv var til stede. Hvis jeg med noget enkelt ord skulde forsøge at kendetegne den stemning der beherskede os, da vilde jeg bruge ordet: sublim. Børnene stod ranke og lyttende under Frisers dybt bevægede tale, — selv bevægede ved at se og høre den gamle mand, deres skoles stifter. På os voksne måtte Frisers tale, der var båret frem af hans kærlighed til sin gamle skole, gøre et endnu dybere indtryk, og mange tanker krydsede vort sind i denne stund. Da Friser havde talt, bragte fru ingeniør Rump ham forældrenes tak, og højtiden var endt. Under den smukkeste stilhed forlod børnene salen. — Det blev sidste gang Friser besøgte sin skole; d. 10. marts det følgende år døde han; d. 11. marts var der en højtidelighed ved Frisers bære i vor gymnastiksal, og d. 16. marts fandt begravelsen sted fra Ordrup kirke.

Kun et godt halvt år derefter, d. 7. oktober, døde Otto Madsen efter en uges sygeleje. Den næste morgen meddelte lektor Langballe den samlede skole det sørgelige budskab, og efter at vi havde sunget salmen »Lyksalig, lyksalig«, blev eleverne sendt hjem. Den samme dags eftermiddag blev Otto Madsens kiste ført ind på skolen, og i den røde sal fandt en lille højtidelighed sted. Ved begravelsen d. 12. oktober i Ordrup kirke talte, foruden præsten, borgmester Kaper.

Var Otto Madsens første år herude i flere henseender vanskelige og sørgelige, så tror jeg, at de sidste rummede megen lykke og glæde. Han havde omsider ved sin sejge og trofaste udholdenhed fået arbejdet i den gænge og i det plan som han vilde. En følelse af at det var lykkedes ham at føre skolens bedste traditioner videre og at bevare en vis kontinuitet med den rigtig gamle skole, følte Otto Madsen sikkert stærkest på Frisers 80 års fødselsdag. Da Otto Madsen begyndte det nye skoleår i august 1921, var han fuld af virketrang og virkemod. Det var et ærligt, trofast og glad menneske som så brat blev revet bort, en dygtig og ihærdig leder af vor skole, en fin og forstående ven og kollega, en mand med stor kærlighed til og ærbødighed for

sin gerning. Selvironi, beskeden væremåde, lune og humor, naturlig elskværdighed, kærlighed til børn er træk hos ham, som aldrig vil glemmes af dem der rigtig lærte at kende og holde af ham.

Fra »Haven«.

På skolens fødselsdag d. 3. november 1921 blev der på småbørnenes legeplads plantet en eg til minde om Otto Madsen og hans korte dagværk ved vor skole. Lærerne vil på skolens jubilæumsdag sætte ved Otto Madsens mindeeg en bronzeplade med et lille vers, som Vilh. Saxtorph har formet således:

Bliv et stort og dejligt træ,
 giv nye slægter læ,
 vis med din vækst, at intet er forgæves,
 hvor sælsomt for vort blik end liv og død kan væves.

Så kort en tid Otto Madsen end fik lov til at virke ved vor skole — hans indsats har dog ikke været forgæves. Længe vil hans ærlige og kærlige ledelse af Ordrup gymnasium kunne spores.

Max-Olsen.

DEN GAMLE SKOLE SYNGER:

JEG er et gammelt træ, som tiden
 har givet form og farvepragt;
 halvhundred år er det nu, siden
 det første frø til mig blev lagt;
 i vintersne og sommerstøv
 står evigt frodig dog mit løv.

Højt kupler sig min brede krone
 i sol og regn og tågelin;
 her høres fjernt sig at fortone
 en klang af *Frisers* violin,
 når rank han stod — en kongeørn —
 midt i en klynge glade børn.

Og stundom kan i bladesuset
 du høre *Branners* milde røst,
 og *Kapers* stemme, kækt ombruset
 af barnesang for fulde bryst;
 men *Otto Madsens* lune skæmt
 er lønlig bag mit løvskjul gemt.

Her har jeg under tidens tyngde
 indsuget kraft af *Barnets* liv,
 her vil jeg evigt stå og synge
 om livets lyst trods kamp og kiv;
 så længe jeg gir *Barnet* læ,
 er jeg et aldrig ældet træ.

Max-Olsen.

PETER LANGBALLE

I tidsrummet mellem Otto Madsens død og til den nye rektor tiltraadte sit embede fungerede lektor Langballe som rektor. At det var en i mange henseender vanskelig tid er forståeligt. Gennem sin lange lærervirksomhed ved vor skole havde lektor Langballe et intimt kendskab til denne—dens historie, dens lærere, elever og forældre. Støttende sig til dette kendskab og ved sin noblesse og taktfuldhed løste han den vanskelige opgave på en håde for sig selv og for skolen smuk og værdig måde. Men jeg må dog også betone, at det gode sammenhold mellem lærerne, som ved denne lejlighed bestod sin ildprøve, var ham en meget stor støtte.

Ved morgensangen d. 9. november meddelte den fungerende rektor den nye rektor, dr. phil. *A. C. Højberg Christensens* udnævnelse. D. 1. december tiltraadte den nye rektor sit embede;

i den anledning fandt der en højtidelighed sted i Gymnastiksalen, ved hvilken lektor Langballe bød den nye rektor velkommen, hvorefter denne talte. Den samme dags aften samledes rektoren og hans frue med lærerne og en mængde af forældrene til en lille festlighed i den røde sal, ved hvilken der herskede den smukkeste og hjærteligste stemning.

Max-Olsen.

»Haven« 1923.

A. C. HØJBERG CHRISTENSEN

DER skal her først meddeles nogle af rektor Højberg Christensens biografiske data: Han er født d. 5. april 1888 i Aalborg, hvor faderen fabrikant Christensen og dennes hustru boede i en årrække. Rektor Højberg Christensen er gift med cand. mag. Elisabeth Margrethe Møller, datter af grosserer Møller, København. I året 1907 blev rektor Højberg Christensen student fra Aalborg Katedralskole, i 1911 erhvervede han sig Universitetets guldmedalje, i 1913 blev han magister i tysk, og i 1918 tog han doktorgraden. Rektor Højberg Christensen har virket som lærer ved forskellige skoler i København (Zahles skole, Ingrid Jespersens skole, Niels Brocks Handelsskole, Københavns Translatørskole, Statens Lærerhøjskole). Fra 1911 til 1921 var han privat-

docent ved Universitetet, i 1920 blev han konstitueret som adjunkt ved Metropolitanskolen og allerede næste år ansat som lektor ved samme skole. Samme vinter udnævntes Højberg Christensen til rektor ved vor skole og blev kort tid derefter valgt ind i Opgavekommissionen for Studentereksamen.

Der er selvsagt kun få begivenheder at omtale fra Højberg Christensens korte rektortid. Nævnes skal, at skoleorkestret med rektor som dirigent stiftedes d. 4. september 1922, og at dette

Skolens første Studenterhold, P. A. Rasmussen og A. Busck, 1889.

spillede første gang ved skolekomedien og vakte stor begejstring. På skolens fødselsdag d. 3. november 1922 samledes elever, lærere og forældre til en højtidelighed i gymnastikhallen. Her modtog skolen den mindeplade for Friser, som er anbragt i gavlen ved skolens indgang. Gaven blev skænket af »Ordrupper-samfundet« og overgivet skolen ved samfundets formand, direktør Carl Martens. Mindepladen, som er udført efter tegning af arkitekt Henning Jørgensen, bærer følgende af en af Frisers ældste elever, P. A. Rasmussen, forfattede indskrift:

H. C. FREDERIKSEN

grundlagde denne Skole i Aaret 1873 og styrede den i 35 Aar.

*Imod Alverdens Fordom du trøstigt turde stride.
Du vidste jo, du stod med Barnet ved din Side.*

Tillige modtog skolen et maleri af rektor Otto Madsen, udført af maleren Einar Olsen, til ophængning i den blå sal. Male-

Studenterne 1923.

riet blev skænket af forældre og lærere knyttede til Ordrup gymnasium. Lektor Langballe foretog afsløringen og holdt mindetalen for Otto Madsen. Maleren havde haft en særlig vanskelig opgave, idet han aldrig havde kendt rektor Otto Madsen og derfor måtte male billedet på grundlag af et fotografi. — Endnu skal blot nævnes, at skolens lærerværelse efter sommerferien 1923 har fået en god og smuk udvidelse.

Fra Opførelsen af »Genboerne« i 1923.

Når skolen d. 3. november 1923 fejrer sin 50 års fødselsdag har rektor Højberg Christensen kun virket ved vor skole i knap to år. Der kan derfor ikke gives nogen virkelig vurdering af hans indsats i skolens historie, og noget forsøg herpå skal ikke gøres, hvilket stemmer overens med rektorens egen anmodning. Men et varmt ønske fra alle venner af Ordrup Gymnasium vil sikkert kunne udtrykkes således: Vi ønsker, at fremtiden må blive lys og lykkelig for vor skole og dens nuværende leder, at det stadig må kunne lykkes for rektor Højberg Christensen i samarbejde med sit lærerkollegium at indblæse skolen det nye liv, som enhver organisme nødvendigvis må have for at kunne eksistere, og at føre skolen stadig fremad.

Max-Olsen.

Vilh. Saxtorph Max-Olsen Mogens Nissen Roy Skovgaard J. Markvorsen Karsten Henriksen
 Dora Hindsberg Inger Dam Eva Stender Chr. Jørgensen Joh. Brå Kolding
 R. Otzen P. Langballe Heiga Könicke Ingrid Kunst Anna Klink
 Pihl L. Sabro Erik Jacobsen Ellen Branner Gerda Kunst Bagger Harboe Rasmussen
 R. Lefolii Ellen Hansen M. Tiemroth Bodil Petersen J. Østergaard
 Poul Frederiksen Kirstine Grønbæk K. Meyling Thyra Solmer Højberg Christensen Anna Könicke J. Bondesen Alfred Andersen Holger Frederiksen

VED MILEPÆLEN

»Mindet lader som ingenting,
er dog et lønligt Kildespring.«

VANDRER — stands din travle Færden —
flygt fra Tidens Fugletræk —
Har du glemt din Barndoms Verden:
Skolen bag den grønne Hæk?

Vandred' du ad Hverdagsveje,
til dit Sind blev graat af Støv?
Har du glemt de glade Lege
under Lindetræets Løv?

Har du glemt de røde Gavle,
Skolebænken, du har slidt,
Kortet og den sorte Tavle,
Svampen og det hvide Kridt?

Frikvarterets kendte Klange:
Toppens Surr og Piskens Knald?
Og de lyse Morgensange
i den gamle Vikinghal?

— Skolen mellem Hegn og Haver
lever endnu — Iyt engang:
Barnet leger, Barnet staver,
møder Dagens Dont med Sang . . .

Hør — de gamle Mure synger:
»Stævner hid til Mindefest!
Kom i Flok og kom i Klynger,
Skolebørn fra Øst og Vest!«

Atter mødes vore Veje
hos en god og gammel Ven:
Mindet om de glade Lege
gør os selv til Børn igen.

Lad os stille staa og kigge
gennem Skolens grønne Hæk:
nye Slægter, nye Skikke
— dog det samme Fugletræk!

Børn er Børn. Hvor Barnet leger,
lukkes *Evigheden* ind —
— Rig er den, der endnu ejer
lidt af Barnets lyse Sind!

Gunnar Jørgensen.

I Skolegaarden 1923.

Udgivet af »Ordruppersamfundet«.

ORDRUP GYMNASIUM

3 · NOVEMBER

1873-1923

